

**UÇMAKDERE 'N N (TEK RDA) DO AL VE KÜLTÜREL
ÖZELL KLER N N EKOTUR ZM AÇISINDAN DE ERLEND R LMES**

Merve BEK RO LU

**Yüksek Lisans Tezi
Peyzaj Mimarlı ı Anabilim Dalı
Danı man: Yrd. Doç. Dr. Elif Ebru MAN**

2008

**T.C.
NAMIK KEMAL ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**UÇMAKDERE 'NİN (TEKİRDAĞ) DOĞAL VE KÜLTÜREL
ÖZELLİKLERİNİN EKOTURİZM AÇISINDAN
DEĞERLENDİRİLMESİ**

Merve BEKİROĞLU

PEYZAJ MİMARLIĞI ANABİLİM DALI

DANIŞMAN: YRD. DOÇ. DR. ELİFE BRUĞA MAN

TEKİRDAĞ -2008

Her hakkı saklıdır

Yrd. Doç. Dr. Elif Ebru MAN danı manlı ında, Merve BEK RO LU tarafından hazırlanan bu çalı ma/...../..... tarihinde a a ıdaki jüri tarafından Peyzaj Mimarlı ı Anabilim Dalı'nda oyçoklu u / oybirli i ile yüksek lisans tezi olarak kabul edilmi tir.

Juri Ba kanı : Prof.Dr.Aslı KORKUT

mza:

Üye: Doç.Dr.Abdullah KELK T

mza:

Üye : Yrd.Doç.Dr.Elif Ebru MAN

mza :

Yukarıdaki sonucu onaylarım

(imza)

.....

Enstitü Müdü

ÖZET

Yüksek Lisans Tezi

UÇMAKDERE 'N N (TEK RDA) DO AL VE KÜLTÜREL ÖZELL KLER N N
EKOTUR ZM AÇISINDAN DE ERLEND R LMES

Merve BEK RO LU

Namık Kemal Üniversitesi
Fen Bilimleri Enstitüsü
Peyzaj Mimarlı ı Anabilim Dalı

Danı man: Yrd. Doç. Dr. Elif Ebru MAN

Do al kaynakların tükenmez olmadı mın anla ılmasıyla ortaya çıkan sürdürülebilirlik kavramının turizm sektöründeki en yeni ve en akılcı biçimi ekoturizmdir.

Ekoturizm; e lenmeyi, do ayı ve kültürel kaynakları anlayarak korumayı destekleyen, dü ük ziyaretçi etkisi olan ve yerel halka sosyo-ekonomik fayda sa layan, bozulmamı do al alanlara, çevresel açıdan sorumlu seyahat ve ziyaret tir. Do al kaynakların korunması yanında yöre insanının ekonomisine fayda sa lamayı amaçlamasıyla da di er turizm türlerinden ayrılmaktadır. Kırsal alanlarda ve tarihi çekiciliklerin belli ölçüde bulundu u yörelerde ana ekonomik u ra ı alanı tarım olan nüfusun, tarımsal faaliyetleri ni sürdürmekle birlikte, ziyaretçi konaklatılmak ekinde yönlendirilerek küçük turizm i letmecili i ya pması da sa lanarak alternatif turizm faaliyetlerinin geli tirilmesi amaçlanmaktadır.

Bu çalı mada; ülkemizden örnek olarak seçilen Tekirda 'a ba lı Uçmaldere Köyü'nün do al ve kültürel özelliklerinin ara tırılarak ekoturizm açısından de erlendirilmesi amaçlanmı tir.

Anahtar kelimeler: ekoturizm, çevre, do a koruma, sürdürülebilirlik, kırsal alanlar, d o al ve kültürel kaynaklar

2008, 126 sayfa

ABSTRACT

MSc. Thesis

**EVALUATION THE NATURAL AND CULTUREL SPECIFICATIONS OF
UÇMAKDERE (TEK RDA) FROM THE POINT OF VIEW OF ECOTOURISM**

Merve BEKIROGLU

Namık Kemal University
Graduate School of Natural and Applied Sciences
Main Science Division of Landscape Architecture

Supervisor: Assist. Prof. Dr. Elif Ebru MAN

Ecotourism is the newest and the most rationalistic form in the tourism sector of sustainability concept, appealed after it was understood that the naturel resources are not inexhaustible.

Ecotourism is environmentally responsible travel to naturel areas, in order to enjoy and appreciate nature that promote conservation, have a low visitor impact and provide for beneficially active socio-economic involvement of local people. Ecotourism is responsible travel to natural areas which conserves the environment and improves the welfare of the local people. Ecotourism is a responsible tourism that operates in such a way that minimizing negative impacts on the environment. It's aimed to develop alternative tourism activities by directing people, whose key economic activity is agriculture in rural are as and regions with up to a certain extent historical attraction, to be in small tourism trade such as putting up visitors together with carrying on agricultural activities.

The aim of this study is ecotourism assessment of Uçmakedere village in Tekirda city is chosen as an example place from our country by sea rching naturel and cultural features of the village under the point of ecotourism.

Keywords: ecotourism, environment, saving of nature, sustainability, wilderness are as, natural and culturel sources

2008, 126 pages

ÖNSÖZ

Bu tez çalışması sırasında, başından sonuna kadar desteği ve bilgisi ile beni yönlendiren değerli danışman hocam Yrd. Doç. Dr. Elif Ebru İman'a, bilgilerinden yararlandığım değerli hocam Prof. Dr. Aslı Bayçın Korkut'a, araştırmalarımda beni yönlendiren hocam Araştırma Göz. Engin Eroğlu'na, sabırla çalışmalarımı destekleyen değerli arkadaşım Hulusi Yılmaz'a ve hiçbir zaman ilgilerini, yardımlarını esirgemeyen, daima bana moral ve güç kaynağı olan sevgili annem Naci Bekiroğlu ve babam Cihangir Bekiroğlu'na ve tüm zor anlarımda yanımda olduğu gibi bu maratonda da bana sonsuz destek veren nişanlım Murat Genç'e teşekkürlerimi sunarım.

Tekirdağ, 2008

MERVE BEKİROĞLU

S MGE, KISALTMA D Z N VE AÇIKLAMALARI

BETUYAB	Belek Turizm Yatırımcıları Birli i
BM	Birle mi Milletler
CBD	Biyolojik Çe itlilik Antla ması (Convention on Biological Diversity)
CEPF	Kritik Ekosistem Ortaklık Fonu (Critical Ecosystem Partnership Fund)
DAP	Do u Anadolu Kalkınma Projesi
DPT	Devlet Planlama Te kilatı
GEF	Küresel Çevre Fonu (Global Envi ronment Facility)
HEA	Havai Ekoturizm Birli i (Havai Ecotourism Association)
KED	Küre Da ları Ekoturizm Derne i
TIES	Uluslar arası Turizm Toplulu u (The International Ecotourism Society)
UNEP	Birle mi Milletler Kalkınma Programı (United Nations Environment Programme)
UNWTO	Birle mi Milletler Turizm Örgütü (United Nations World Tourism Organization)
WTO	Dünya Turizm Örgütü (World Tourism Organization)

Ç NDEK LER

ÖZET.....	i
ABSTRACT.....	ii
ÖNSÖZ.....	iii
S MGE ve KISALTMA D Z N	iv
Ç NDEK LER.....	v
EK L D Z N	viii
Ç ZELGE D Z N	xi
1. G R	1
2. KURAMSAL TEMELLER VE ÖNCEK ÇALI MALAR.....	3
2.1. Turizm ile İlgili Kavramlar.....	3
2.1.1. Dünya’da turizm.....	3
2.1.2. Türkiye’de turizm.....	5
2.2. Ekoturizmin Tanım ve Yapısı.....	7
2.2.1. Dünyadaki ekoturizm faali yetleri.....	22
2.2.2. Türkiye’deki ekoturizm faaliyetleri	23
2.2.3. Ekoturizmde sürdürülebilirlik.....	27
2.2.3.1. Ekoturizm ve yerel halk ili kisi.....	28
2.2.3.2. Ekoturizmde do al kaynakların kullanımı.....	30
2.2.3.3. Ekoturizm ve ta ıma kapasitesi.....	32
2.2.4. Ekoturizm ile kitle turizmi kar ıla tırılması	34
2.3. Çalı ma Konusu ile İlgili Önceki Çalı mal ar.....	36
3. TEK RDA L N N DO AL, KÜLTÜREL ÖZELL KLER VE TAR H	
GEL M	41
3.1. Do al Özellikler.....	41
3.1.1. Co rafi konum.....	41
3.1.2. T opo rafik yapı.....	41
3.1.3. Jeolojik yapı.....	42
3.1.4. Toprak.....	42
3.1.5. klim.....	42
3.1.6. Do al bitki örtüsü.....	43
3.2. Kültürel Özellikler.....	43
3.2.1. Nüfus.....	43

3.2.2.E itim.....	43
3.2.3.Sa lık.....	44
3.2.4.Ula ım.....	44
3.2.5..Ekonomi.....	45
3.3.Tarihi ve Turistik Özellikler.....	46
4. MATERYAL VE YÖNTEM.....	50
4.1. Materyal.....	50
4.2. Yöntem.....	52
5. ARA TIRMA BULGULARI VE TARTI MA.....	54
5.1. Çalı ma Alanına li kin Elde Edilen Bulgular.....	54
5.1.1. Ara tırma alanının do al özellikleri.....	54
5.1.1.1. Co rafi konum.....	54
5.1.1.2. Topo rafik yapı.....	55
5.1.1.3. Jeolojik yapı.....	56
5.1.1.4. Toprak yapısı.....	58
5.1.1.5. klim.....	59
5.1.1.6. Do al bitki örtüsü.....	59
5.1.2. Ara tırma alanının kültürel özellikleri.....	61
5.1.2.1. Nüfus.....	61
5.1.2.2. E itim.....	61
5.1.2.3. Sa lık.....	61
5.1.2.4. Ula ım.....	62
5.1.2.5. Ekonomi.....	64
5.1.3. Ara tırma alanının tarihi özellikleri.....	67
5.1.4. Ara tırma alanının rekreasyonel potansiyeli.....	72
5.1.5. Ara tırma alanında yapılan ekoturizm aktiviteleri.....	77
5.1.5.1. Trekking.....	77
5.1.5.2. Yamaç para ütü.....	80
5.1.5.3. Yelkencilik.....	81
5.1.5.4. Foto tafıcılık.....	82
5.1.6. Hizmet Birimleri.....	83
5.2. Alanda Yürütülen Anket Çalı masına Ait Bulgular.....	88
5.2.1. Yerel halk ile yapılan anket sonuçları.....	88
5.2.2. Ziyaretçiler ile yapılan anket sonuçları.....	95

5.3. Çalışma Alanının Sorunları.....	104
6. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	111
7. KAYNAKLAR.....	119
EKLER.....	123
EK 1.....	123
EK 2.....	125

EK L D Z N

Sayfa

ekil 2.1. Ekoturizmde sürdürülebilirlik döngüsü.....	13
ekil 4.1. Çalı ma alanının haritalardaki konu mu ve hava foto rafı.....	51
ekil 4.2. Çalı maya ait akı ması.....	53
ekil 5.1. Uçmakdere'den görünümler.....	55
ekil 5.2 Uçmakdere'nin yerle ti i Ganos Da ları'ndan görünüm.....	55
ekil 5.3. Köyün yerle ti i vadiden görünüm.....	56
ekil 5.4. Uçmakdere'deki do al jeolojik olu umlar.....	57
ekil 5.5. Trakya Bölgesi deprem haritası.....	58
ekil 5.6. Geleneksel köy evleri ve Ganos Da ları.....	58
ekil 5.7. Uçmakdere'nin yüksek rakımlarındaki mak i to lulu u.....	60
ekil 5.8. Do al bitki örtüsü ile köyde n bir görünüm.....	60
ekil 5.9. Köydeki ilkokuldan görünüm.....	61
ekil 5.10. Do u Trakya ula ım a ı.....	62
ekil 5.11. Köy yolundan bir görünüm.....	63
ekil 5.12. Köy yolunun mıcırlı, bozuk kısmından görünüm.....	63
ekil 5.13. Köyün giri inde bulunan bir tabela.....	64
ekil 5.14. Köy minübüsleri.....	64
ekil 5.15. Uçmakdere'de tarla ziraati.....	65
ekil 5.16. Köyde yapılan arıcılıktan ve bahçelerdeki meyv a a açlarından görünüm.....	65
ekil 5.17. Halkın ba lıca geçim kayna ı olan tütünün kurutulması.....	66
ekil 5.18. Köyün yerle ti i vadinin tepeden görünümü.....	68
ekil 5.19. Bo kalan köy evlerinden biri.....	68
ekil 5.20. Köyde bulunan tarih eserlerden biri.....	69
ekil 5.21. Tarihi Rum yerle im dokusu.....	70
ekil 5.22. Eski bir Rum evi örne i.....	71
ekil 5.23. Eskiden papazın ya adı ı belirtilen evden görünüm.....	71
ekil 5.24. Ganos Da ları ve deniz ekosistemi.....	72
ekil 5.25. Uçmakdere Köyü'nden manzara güzellikleri.....	73

ekil 5.26. Asırlık çınar ağaçlarından görünüm.....	73
ekil 5.27. Alanda yapılan doğa sporlarından görünüm.....	74
ekil 5.28. Başbozumu döneminde Uçmakdere'den görünüm.....	75
ekil 5.29. 1983 yılında yapılan bir hayrat ve üzerindeki maniyazılı çeşme.....	75
ekil 5.30. Köyün farklı yerlerinden arnavut kaldırımları görünümü.....	76
ekil 5.31. Köydeki su kaynakları.....	76
ekil 5.32. Anıt niteliğindeki çınar ağacı.....	77
ekil 5.33. Uçmakdere'de yapılan ekoturizm aktivitelerinden trekking.....	78
ekil 5.34. Trekking haritası ve süresi.....	79
ekil 5.35. Alana trekking amaçlı gelen turist ziyaretçileri.....	79
ekil 5.36. Uçmakdere'de yamaç paraütü etkinlikleri.....	80
ekil 5.37. Uçmakdere'de yamaç paraütü.....	81
ekil 5.38. Uçmakdere'de yelkencilik.....	82
ekil 5.39. Floranın ve manzara güzelliğinin ziyaretçiler tarafından fotoğraflanması.....	82
ekil 5.40. Çınarlık alandan görünüm.....	83
ekil 5.41. Çadırli kamp alanı.....	84
ekil 5.42. Piknik alanından görünüm.....	84
ekil 5.43. Kamp ve piknik alanı içerisindeki piknik üniformaları, çeşme ve tuvalet.....	85
ekil 5.44. Köy sahilinde bulunan kamp alanı yanındaki piknik alanından görünüm.....	86
ekil 5.45. Uçmakdere'nin sahili.....	86
ekil 5.46. Çınarlık alanda bulunan ve halen kullanılmayan eski bir pansiyon evi.....	87
ekil 5.47. Deniz kenarında bulunan bir hayrat.....	87
ekil 5.48. Araştırma alanında ankete katılan yerel halkın yaş grupları.....	89
ekil 5.49. Araştırma alanında ankete katılan yerel halkın eğitim seviyeleri.....	89
ekil 5.50. Alanın en önemli özellikleri.....	90
ekil 5.51. Alanın en önemli doğal güzellikleri.....	91
ekil 5.52. Alanda görülen en önemli sorunlar.....	92
ekil 5.53. Köy evlerinin malzeme seçim nedenleri.....	93
ekil 5.54. Ziyaretçilere sunulmak istenilen hizmetler.....	94
ekil 5.55. Alandaki ziyaretçi sayısını azaltacak nedenler.....	95
ekil 5.56. Araştırma alanında ankete katılan ziyaretçilerin demografik dağılımları.....	96
ekil 5.57. Araştırma alanında ankete katılan ziyaretçilerin eğitim durumları.....	96
ekil 5.58. Ziyaretçilerin alana gelme nedenleri.....	97
ekil 5.59. Ankete katılan ziyaretçilerin alanda kalma süreleri.....	98

ekil 5.60. Ziyaretçilerin alana geli yerleri.....	99
ekil 5.61. Alanın en önemli özellikleri.....	100
ekil 5.62. Alanın en önemli do al güzellikleri.....	100
ekil 5.63. Ankete katılan ziyaretçilerin alanda gördü ü en önemli sorun.....	101
ekil 5.64. Ziyaretçilerin konaklama ihtiyacını giderecekleri birimler.....	103
ekil 5.65. Alanda ziyaretçi sayısını azaltacak nedenler.....	103
ekil 5.66. Tekirda -Kumba üzerinden gelen yol.....	105
ekil 5.67. Ganos da larını çevreleyen köy yolu.....	105
ekil 5.68. Köy okulu.....	106
ekil 5.69. Köy bakkalı.....	107
ekil 5.70. Bakımsız kalan ve yıkılan köy evlerinden görünüm.....	107
ekil 5.71. Köyde yapılan yeni bir ev.....	108
ekil 5.72. Köy merkezi ve kilit parke ta ları.....	109
ekil 5.73.Uçmakdere'deki günübirlük tesislerden görünümler.....	110

ÇİZELGE D Z N

	<u>Sayfa</u>
Çizelge 2.1. Türkiye’de turizmin 10 yılı.....	4
Çizelge 2.2. Deniz-güneş turizmi ve kültür turizmi özellikleri.....	6
Çizelge 2.3. Kitle turizmi ile ekoturizm kavramının yükselişi.....	36

1. G R

Ülkemizde son dönemlerde oldukça yoğun bir biçimde gözlenen kentlerin plansız büyümesi ve bununla birlikte artan sanayileme faaliyetleri, daha fazla sayıda motorlu taşıt kullanımı gibi nedenlerle kent insanı do al olmayan, gürültülü, kendi üzerlerinde baskı yaratan çevrelerde yaşamak zorunda kalmaktadır. Bu durum insanlar üzerinde olumsuz psikolojik ve fizyolojik etkiler oluşturmaktadır, bunun yanında doğal kaynaklarda zarar görmekte, birçok bitki ve hayvan türünün nesli tükenmekte, kısaca biyolojik çeşitlilik ciddi biçimde etkilenmektedir.

Teknolojinin ulaşım yaptığı katkılarıyla büyük mesafelerin kısa zamanlarda geçilmesinin ardından, internet ve sinema gibi geniş kitlelerin ilgi odağı olmaları olgular küreselleme hızını daha da artırmakta ve dünya üzerindeki her yerin fiziksel ve kültürel anlamda gittikçe daha çok birbirine benzemeye başlamasını sağlamaktadır. Giyilen kıyafetlerin, gün içerisinde yenilen yemeklerin, yaşamın doğal yapısı bozulmuş çevrelerin birbirlerine çok fazla benzemeye başladığı dünyada artık özgün, doğal ve kültürel yapısını korumayı başarmayan alanlar herkesin ilgi odağı olmaya aday hale gelmektedir.

Günümüzde kırsal alanlar dünya üzerindeki gelişimden kısmen nasibini almış olsa da, olumsuz kültürün yüzyıllar boyunca ayakta kalması ve büyük oranda halen sürmesi nedeniyle ilgi çekmektedir. Kentlerin kalabalık, gürültülü ve birçok yer için plansız yapısından farklı olarak bu alanlar doğal ve sessiz ortamlarıyla insanların do ayla baş başa kalıp dinlenmek istedikleri bir yer olarak kullanılmaktadır. Buradan hareketle, dünyada hızla gelişmekte olan ekoturizm rüzgarından yararlanılarak, ülkemiz turizmini yaz mevsimine ve deniz kıyısına sıkı sıkıya kalmaktan kurtarmak için çeşitli politikalar üretilmeye çalışılmaktadır.

Doğaya olan özlem, rekreasyonel aktivitelerin doğal alanlarda yoğunlaşmasına neden olmuştur. Rekreasyon turizmi ile ilişkilidir. Gelişme ve kalkınmanın önemli adımlarından biridir de turizmdir. Turizmin, kalkınmanın bir aracı olarak değerlendirilebilmesi turizm sektörüne kaynak olan doğal, kültürel, tarihi ve sosyo-kültürel çevrenin sürekliliğinin sağlanmasıyla mümkündür. Çevre duyarlı ve ekolojik yaklaşım turizm planlaması, turizm eylemlerinin organizasyonunda bir çevre koruma aracı olarak sürdürülebilir ve sistematik bir yaklaşım olarak ortaya çıkmaktadır. Doğal çevre ile turizm faaliyetlerini baş başa tutan, çevrenin olumsuz etkilenmesi konusunda sorumluluk güdüsü ile hareket etme esasına dayalı turizm faaliyetine ise eko-turizm denmektedir (Anonim 1999). Doğal turizmi, yumuşak (soft) turizm, sorumlu

turizm, alternatif turizm vb. adlarla anılan eko-turizm, 1980'li yılların sonunda kitle (mass) turizmine tepki olarak ortaya çıkmıştır.

Bu ara tırmada amaç; do al, kültürel ve tarihi özellikleri ile turizm kapsamında ele alınabilecek özelliklerde bir yer olan Uçmakedere'nin ekoturizm açısından değerlendirilmesidir. Bu amaç do rultusunda alanının turizm ve peyzaj değerlerinin saptanması, bu özelliklerinin sürdürülebilirliğini sağlamak, ekoturizme uygunluğunun belirlenmesi, yerel halk ve ziyaretçilerin ekoturizme ilişkin yaklaşımlarının ortaya konulması ve bu alanlarda gelecekte yapılacak turizm çalışmalarını desteklemek hedeflenmektedir.

2. KURAMSAL TEMELLER

2.1. Turizm ile İlgili Kavramlar

Turizm yaygın olarak günümüzün en büyük endüstrisi olarak kabul gören ve önümüzdeki yüzyılda daha da büyük olacağı tahmin edilen bir sektördür (Cothran ve Cothran 1998). Bayer (1992)' e göre turizm, genel olarak devamlı ya anan yer dışı tüketiciler için tatil, dinlenme, eğlenme gibi ihtiyaçların giderilmesi için yapılan seyahat ve geçici konaklama hareketidir. Dinlenme, sağlık, dini, eğlenme, spor, araştırma, merak, macera, kültür, eğitim, öğrenme, doğaya sevgisi, iklim farklılıkları, sosyal ve ticari nedenlerle ortaya çıkmıştır.

Turizm gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerin gayri safi milli hasıllarının büyük bir bölümünü oluşturan hizmet sektörünün en önemli payını teşkil etmektedir. Bu nedenle dünya üzerinde çekici olduğu düşünülen özelliklere sahip her yerde bu sektöre yönelik politikalar üretilmektedir. Milli gelir için önemli katkısı olan turizmin bir diğer önemli özelliği ise sağlam döviz girdisi sayesinde ödemeler dengesi açığının kapatılmasında oynadığı roldür. Sağlam istihdam olanağı, bunun yanında etkin bir reklam ve pazarlama aracı olması ile de turizm sadece sosyal değil aynı zamanda ciddi bir ekonomik konu olarak ülkemiz gündemine girmektedir (Olalı 1990).

Bir diğer tanıma göre turizm, insanların sürekli konutlarının bulunduğu yer dışı devamlı olarak yerleşmek, sadece para kazanmak veya politik ya da askeri bir amaç izlemek dışında, liberal bir ortam içerisinde, merak, din, sağlık, spor, dinlenme, eğlenme, kültür, deneyim kazanma, sosyal amaçlarla veya aile ziyareti, kongre ve seminerlere katılmak gibi nedenlerle, kişisel veya toplu olarak yaptıkları seyahatlerden, gittikleri yerlerde 24 saati aşan veya o yerin bir konaklama tesisinde en az bir geceleme süresi ile konaklamalarından ortaya çıkan iş ve ilişkileri kapsayan bir tüketim olayı, sosyal bir olay, ayrı ve entegre bir hizmet endüstrisidir (Olalı 1990). Turizm tüm dünyada olduğu gibi ülkemiz için de önemi yüksek bir etkinliktir.

2.1.1. Dünya'da turizm

Turizm bilincini geliştirme ve ülkelere benimsetmek amacıyla 35 yıl önce, 1970'ten beri her yılın 27 Eylül'ü Dünya Turizm Günü olarak kutlanmaktadır. Dünya Turizm Örgütü (WTO) bu günü turizm alanındaki sorunları tartışmak ve geleceğe ilişkin tutacak tartışmaların

önünü açmak için 27 Eylül'ü her yıl bir tema ile kutlamaktadır. Dünya Turizm Örgütü'nün bu yılki teması "Seyahat ve Taımacılık: Jules Verne'in Dü gücünden 21. Yüzyılı n Gerçe ine" olarak belirlenmiştir. Kutlamalara Katar ev sahipli i yapmıştır. Dünya Turizm Örgütü (WTO) bu vesile ile dünya turizminde bölgelerin ve ülkelerin son 10 yıllık gelişimini inceleyen bir rapor yayımlamıştır. Raporda 2005 yılı itibariyle gelinen durum rakamlarla açıklanmıştır.

1994 yılında tüm dünyada seyahat edenlerin sayısı 546 milyon iken bu rakam 2004 yılında 762 milyon olmuştur. Dünya turizm gelirleri de son 10 yılda 348 milyar dolardan, 622 milyar dolara çıkmıştır. Son 10 yılda dünya turizmi turist sayısı bakımından yılda ortalama yüzde 3,4 oranında büyürken, turizm gelirlerinde ise yüzde 6 oranında artış anlamıdır. Dünyada turistler son 10 yılda daha fazla harcama gerçekleştirmiştir. Bu arada dünya turizmi içerisinde Avrupa ülkelerinin pazar paylarının giderek azaldığına işaret edilmiştir (www.turizm gazetesi.com).

Rapora göre 1994'te dünyada seyahat edenlerin yüzde 60'ı Avrupa ülkelerini ziyaret ederken bu oran 2004'te yüzde 54'e düşmüştür. Raporda yer alan dikkat çekici gelişmeler ise, Türkiye'nin dünya turizminden daha hızlı büyüdüğüne ilişkin saptama olmuştur. Raporda Türkiye'nin 1994'te dünya turizminden yüzde 1,2 olan payının 2004 yılında yüzde 2,2'ye çıktığı ifade edilerek, Türkiye'de 10 yılda hem turist sayısı hem de turizm geliri 2 kat artmış belirtilmektedir. Raporda Türkiye'nin Dünya'da olduğu gibi bölgesinde ortalamanın üzerinde büyüdüğüne işaret edilerek, gelir, ziyaretçi ve yatak kapasitesindeki artış hızı itibariyle Türkiye'nin bölge şampiyonluğuna oynadığı belirtilmektedir. Çizelge 2.1'de Türkiye'de turizmle ilgili veriler yer almaktadır.

Çizelge 2.1. Türkiye'de turizmin 10 yılı (www.turizm gazetesi.com)

	1994	2004	ARTI
Ziyaretçi sayısı (Bin kişi)	6.670	17.517	162,6
Turizm geliri (Milyon\$)	4.321	15.000	247,1
Kişibaşına turizm geliri (\$)	674	856	27
Yatak sayısı	265.136	468	-99,8
Uçak sayısı	101	259	156,4
Uçak koltuk kapasitesi	17.505	43.997	151,3
Seyahat acentası (ubeler dahil)	1.955	4.493	129,8
Turizm gelirinin/GSMH oranı(%)	3,3	6	81,8
Turizm gelirinin ihracata oranı (%)	23,9	26	8,8

2.1.2. Türkiye’de turizm

Türkiye’nin uluslararası turizmde yaklaşık 20 yıldır izlediği politika, konaklama tesislerinin sayısını kitle turizmine yönelik yatak kapasitesini artırmayı hedefleyen bir politikadır. Özellikle 1982 yılında çıkarılan Turizm Teviki Yasası ile birlikte kamu arazileri yerli ve yabancı yatırımcılara turistik tesis kurulması amacıyla tahsis edilmiştir. Yaratılan konaklama kapasitesi genellikle kıyı alanlarında kurulan ve yüksek sezon olan yaz aylarında yoğun olarak hizmet veren tesislerdir. Buna bağlı olarak 3S (Sun-Sand-Sea / Güneş-Kum-Deniz) kavramıyla öne çıkan ve özellikle Avrupalı turistlerin gözünde ucuz bir tatil yeri olarak sunulan bir pazarlama stratejisiyle Türkiye uluslararası turizm pazarlarında yerini almıştır.

Ancak 20 yıl içerisinde değişen eğilimler izlenen turizm politikalarında değişiklik yapılmasını zorunlu kılmaktadır. Birleşmiş Milletler Turizm Örgütü (UNWTO)’nün araştırmalarına göre, uluslararası turizmde tüketim eğilimi 3S’den (Sun-Sand-Sea / Güneş-Kum-Deniz) 3E’ye (Exciting-Education-Entertainment / Macera-Eğitim-Eğlence) kaymaktadır (Barut 2004).

Türkiye, doğal güzellikleriyle olduğu kadar kültürel, arkeolojik ve tarihi zenginlikleriyle önemli bir potansiyel barındırmaktadır. Türkiye’nin sahip olduğu zengin kaynaklar kültür turizmine son derece uygundur. Bu bağlamda kitle turizminin sürdürülmesinin yanı sıra kültür turizmine tekrar yönelmesi ve ülkenin turistik ürünlerinin çeşitlendirilerek turizm etkinliğinin yılın daha geniş bir zamanına yayılması, içe yönelik turizmden elde edilen döviz gelirlerini arttıracaktır. Yerli turistlerin kültür turizmine katılması, kültürel değerlerin korunması konusunda bilinç yaratarak sürdürülebilir kalkınmaya ve sürdürülebilir turizme olumlu etki yapacaktır (Doğan 2006).

Turizmin dünya üzerinde kitlesel bir kimlik kazandıktan sonra 16. yy. ile 19. yy.’da ortaya çıktığı yönünde görüşler vardır (Gunn 1989, Olalı 1990). Ülkemizde ise ilk turizm faaliyetlerine 1890 yılında yürürlüğe giren “Seyyahine Tercümanlık Edenler Hakkında Teviki Edilecek 190 Sayılı Nizamname” ile başlandı. Bu konuda görüş birliği bulunmaktadır (Akpınar 2004). 1923 yılında kurulan ve turizm alanında çalışan ilk örgüt olma özelliğini taşıyan Seyyahin Cemiyeti’nin adı daha sonra Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu olarak değiştirilmiştir. Bu kurum 1930’da kamu yararına çalışan dernek olarak tanınmış ve gümrük - trafik mevzuatı konusunda özel görevler üstlenmiştir.

Güleç (1992), kitle ile kültür turizmi arasındaki farkları Çizelge 2.2’de özetlemi tir.

Çizelge 2.2. Kitle turizmi ile kültür turizmi arasındaki farklar (Güleç 1992).

K TLE TUR ZM	KÜLTÜR TUR ZM
Sadece bir yöreye / bölgeye yapılması nedeniyle, oradaki tesislere yararlıdır	En az 3 veya 4 bölgeye yapılması nedeniyle yarar tüm bu bölge yatırımlarına da ılmaktadır.
Bölge halkı turizm hareketinden sınırlı olarak yararlanmaktadır	Bölge halkı turizm hareketinden geni oranda pay almaktadır
Orta gelir grubuna hitap etmesi nedeniyle daha az gelir bırakmaktadır	Ortanın üst gelir grubuna hitap etmesi nedeniyle daha çok gelir getirmektedir
Bölgeye sınırlı gelir bırakması nedeniyle bölge halkı turizm hareketine kayıtsız kalır	Artan gelir, bölgenin hayat standardını ve kültür düzeyini yükseltir. Yatırımlar ve pazarlama ulusal sermaye tarafından kar ılanır
Yatırımlar büyük ölçekli, pazarlama ise uluslar arası boyutta olduğu için büyük ölçüde yabancı sermayeye ihtiyaç vardır	Yatırımlar ve pazarlama ulusal sermaye tarafından kar ılanır
Yatırımların çevreye zarar vermemesi için yüksek maliyetli master planlara ve alt yapı yatırımlarına ihtiyaç vardır	Yatırımlar çevreye uyumludur, büyük çaplı planlara ve altyapı yatırımlarına ihtiyaç yoktur.

Öte yandan Türk tarihi açısından turizmi Orta Asya’ya kadar götüren görü ler de vardır. Özdemir (1992)’ e göre Çin’den ba layıp Türkistan üzerinden Anadolu limanlarına ve buradan Finikelilerce denizden Avrupa’ya pek Yolu ile Hindistan’dan ba layıp ran üzerinden aynı limanlara ve oradan do ruca karadan Avrupa’ya giden Baharat Yolu, aslında her yönü ile Türkler’in yaratt ı mükemmel bir seyahat i letmesi ve sistemidir.

Cumhuriyet döneminde ülkemizdeki turizm ile ilgili ilk kamu örgütlenmesi ise 1934 yılında 2450 sayılı “ ktisat Vekâleti Te kilat ve Vazifeleri Kanunu” ile gerçekleştirilmi tir . Daha sonraları, 1949 yılında çıkarılan 5392 sayılı yasanın 17. maddesi uyarınca turizm konusunda alınacak önlemleri görü mek üzere, 19 Aralık 1949 tarihinde turizm danı ma toplantısı yapılarak Turizm Ana Programı adı altında sektörün geli mesine yönelik bir program hazırlanmı tir. Dönemin ekonomik ko ulları nedeniyle uygulanamayan bu programdan ba ka 1950 yılında çıkarılan 5647 sayılı Turizm Müesseseleri Te vik Kanunu Türkiye’de turizmin geli tirilmesi amacıyla çık arılan ilk yasal düzenlemedir. Bu yasa çerçevesinde turizm müessesesi olma artları, te viklerden yararlanma ko ulları ve turizm müesseselerinin denetimlerine ili kin önemli kararlar alınmı tir. 1953 yılında çıkartılan 6086

sayılı Turizm Endüstrisini Te vik Kanunu bu amaçla çıkartılan ikinci kanun olmu tur (Akpınar 2004).

Çıkartılan te vik kanunlarını uygulamaya konulmasında en büyük sorunu te kil eden ekonomik gerekçelerin çözü me kavu ması için 1955 yılında Bakanlar Kurulu'nca 23.06.1955 tarih ve 4/5413 sayılı kararla Türkiye Turizm Bankası A. . kurulmu tur. Bu kurum 04.05.1960 gün ve 74470 sayılı kanunla yeniden yapılanmı ve bankanın bütün aktif ve pasifini devralan T.C. Turizm Bankası A. . kurulmu tur (Akpınar 2004). 1982 yılında çıkartılan 2634 sayılı Turizmi Te vik Kanunu ile turizm sektörüne yön verecek kararlar alınmı ve sektörün geli imine önemli bir destek sa lanmı tır. Daha sonra, 1989 yılında T.C. Turizm Bankası A. 'nin tüm bankacılık faaliyetleri Türkiye Kalkınma Bankası A. . tarafından devralınmı ve i letmecilik faaliyetleri de Turban Turizm A. . isimli irket tarafından sürdürülmü tür.

Çıkartılan te vik yasası ile yatırımcılara kamu arazilerinin 49 yıllı na turizm yatırımlarına tahsisi, turizm geli tirme fonu, dü ük faizli uzun vadeli turizm kredileri, yabancı personel çalı tırma olana ı, gümrük muafiyeti, yatırım in dirimi, te vik kredileri, vergi indirimi, finansman fonu, te vik primleri gibi kolaylıklar sunulmu tur. Yapılan yo un tanıtım çalı maları sayesinde doluluk oranında ciddi bir artı hedeflenmi , bu talebe cevap vermek için de e itimli i gücü olu turmak am acına yönelik turizm ve otelcilik okulları olu turmak gibi giri imlerde bulunulmu tur.

80'li yılların ikinci yarısından itibaren ise ülke turizminde a ırlıklı olarak çevre koruma, do al ve kültürel kaynak kullanımında ta ıma kapasitesi üzerine çıkmama gi bi konular gündemi olu turmaya ba lamı tır (Akpınar 2004). Bu anlayı aynı dönemlerde dünya üzerinde ortaya çıkan ekoturizm ve beraberinde getirdi i sürdürülebilirlik olgusunun kazandı ı önemin bir uzantısı olarak de erlendirilebilir.

2.2. Ekoturizm Tanımı ve Yapısı

1980'li yılların sonlarında turizm literatüründe yumu ak turizm, do a turizmi, ye il turizm, sürdürülebilir turizm, alternatif turizm gibi isimlerle duyulmaya ba layan, 1990'lı yıllarla birlikte ise günümüzdeki popülaritesine ula an ekoturizm; turizm endüstrisinde en hızlı büyüyen pazarlardan biridir. Dünya Turizm Organizasyonu (WTO)'na göre yıllık

büyüme hızı dünya turizminin %5'i kadardır. Dünya brüt ev ürünlerinin %6'sını temsil etmektedir. Tüm tüketici harcamaları %11,4'ü kadardır (www.turizm gazetesi.com).

Dünya üzerinde hemen hemen her yerde hızla büyüyen bir sektör olan kitle turizminin, doğal ve kültürel kaynakların tüketimine yönelik olumsuz etkilerinin görülmeye başlamasıyla gördüğü tepkilerin doğal bir sonucu olarak ortaya çıkan ekoturizm, hem bu kaynakları korunmasını, hem de turizm faaliyetlerini devam ettirerek sürdürülebilirliği sağlamayı amaçlamıştır. Ancak bu durum ekoturizm kavramı ortaya çıkana kadar sürdürülebilirlik kaygısı olan ve genellikle doğal kaynakları tanıtır ve ilere doğru bilinçli bir yaklaşım amaçlayan bir turizm etkinliği olmadığını anlamına gelmemelidir. Doğal olarak sürdürülebilir turizmin zaten uzunca bir zamandır milli parklar ve diğer korunan alanlarda yapıldığı bilinmektedir. Ancak bu kavram ekoturizm etiketi ile kitle turizminin karısına çıkartılınca gerçek kimliğini kazanmıştır (Weaver 2001).

1983 yılında Hector Ceballos Lascuarin tarafından ilk kez anılan "ekoturizm" en çok kabul gören turizm alanı olarak belirmiştir. Başlangıçta ekoturizm tarımsal merkezli yaklaşımla agroturizm adı altında değerlendirilmiştir. Zamanla ekoturizmin bu geleneksel yaklaşıma ek olarak ortaya çıkan "sürdürülebilir ekoturizm" kavramı daha çok kabul görmüştür (Ceballos-Lascuarin 1991).

Sürdürülebilir ekoturizm örgütlenme, eğitim ve yerel planlamalara daha çok yer vermekte ve yörelerin kendilerine has turizm ürünlerini ortaya çıkarmasını hedeflemektedir. Yayla turizmi, çiftlik turizmi, botanik turizmi, zooturizm, trekking gibi turizm türleri son yıllarda ekoturizm kapsamında değerlendirilmektedir. Ekoturizmin ekonomik hedeflerinin yanında turizm gelirlerini ve pazarını yöresel ve bölgesel bazda tabana yayma yaklaşımları bulunmaktadır. Bu anlamda çevreyi koruyan, yok olan kültürel değerlere destek vererek onların yeniden kazanılmasını sağlayan, koruyucu özellikte, yüzyılın belki de tek alternatif yaklaşımı olmuştur.

Yörelerde turizm amaçlı kooperatiflerle mümkün olan kadar bu yaklaşım, "2002 Uluslararası Davalar Yılı Sempozyumu"nda ele alınmıştır. 2002 yılı Dünya Turizm Örgütü tarafından uluslararası ekoturizm yılı olarak ilan edilmiştir (Sarıöz ve Vardar 2007).

Birçok önemli kaynakta ekoturizmin faydalarından bahsedilse de, özellikle son dönemlerde birçok çalışmada amacına ulaşma konusunda başarısız olan ekoturizm faaliyetleri

de yer almaya başlamı , ba ka bir deyi le teorik ekoturizmin ço unlukla ba arılı bir biçimde uygulamaya konulamadı ı dile getirilmi tir (Ross ve Wall 1999). Bu de erlendirmeler birço u hassas ekosistemleri ve do al kaynakları ilgilendiren ekoturizm faaliyetlerinin ç ok detaylı planlanması gerekti i konusuna yaptı ı vurgu nedeniyle önemlidir ve gözden kaçırılmamalıdır.

Eko-turizmin do aya ve do al kaynaklara ba ımlılı ı tartışılmaz bir gerçektir. Bu nedenle sektörün sürdürülebilir olması için çevresel, sosyal ve kültür el anlamda ortaya çıkabilecek etkileri önceden tahmin etmek ve buna göre politika ve strateji belirlemek gerekmektedir (enyaz 2002). Makro ölçekte sürdürülebilirli in sa lanabilmesi; her eyden önce kaynak de erlerinin rasyonel olarak ve özgün de erlerini kaybettirmeden kullanımına ba lıdır. Bu bakımdan çe itli önlemlerin ele alınarak organizasyonu ve bunların eksiksiz olarak uygulanması ile çevre, turizm ve ekonomi açısından sürdürülebilirli in sa lanması mümkündür (Gündüz 2004).

Ekoturizm çe itli çalı malarda farklı biçimlerde tanımlanmıştır. Valentine (1993) ekoturizmin çok boyutlu, karı ık bir kavram oldu unu iddia ederken, D' Ayala (1995) da kavramın anlaşılması güç oldu unu belirtirken, Weaver (2001) da ekoturizmi kitle turizminin muhtemel olumsuz etkilerini taşımayan alternatif turizmin do a esaslı biçimi olarak tanımlanmıştır. Do a esaslı turizm ise Boo (1992) ve Goodwin (1996) tarafından bir çe it koruyarak uzun vadeli gelir elde etme yöntemi olarak ifade edilmiştir.

Ziffer (1989)'e göre ekoturizm, özelli ini yerel kültürleri de içeren do al tarihten alan bir turizm çe idir. Ekoturistler do al alanları do al kaynakları tüketmeden ziyaret eder ve bu alanın korunması için çaba sarf eder veya do rudan maddi kaynak olu turur ak yerel halkın gelir elde etmesini sağlarlar.

Ceballos-Lascurain (1991) ise ekoturizmi; zarar görmemi , do al yapısını koruyan alanlara yapılan, özel bir amacı olan, ö renmenin gerçekleşti i, do adan, sahip oldu u bitki ve hayvan türlerini görmekten, geçmi ve günümüzdeki kültürel de erler hakkında bilgi sahibi olmaktan zevk alınan seyahatler olarak tanımlamaktadır.

Bir ba ka tanıma göre ise ekoturizm ekolojik açıdan sürdürülebilir olan do a esaslı bir turizm çe idir ve çevreye herhangi bir zararı ve tahribatı olmadığı gibi, aynı zamanda koruma çalı malarına katkı sa layan bir alan yönetimi biçimidir (Valentine 1993).

Wight (1993)'a göre ekoturizm, ekosistemin korunmasına katkıda bulunan ve yerel halkın varlığına saygılı, özerk bir doğaya seyahat deneyimidir.

Hvenegaard (1994) ise ekoturizmi doğal kaynakların tüketimine sebep olmayan, kuş gözlemi, yaban hayatı gözlemi, balina gözlemi, doğaya fotoğraf çekme, bitkileri inceleme gibi bir alanın doğal tarihiyle ya da doğal hayatıyla ilgili rekreasyonel etkinlikler olarak tanımlayarak konuya farklı bir bakış açısı getirmektedir.

Steele (1995) ekoturizmi sadece doğal hayatın bazı yönlerini bizzat yerinde görmek ve onlarla temas kurmaktan zevk almak için yapılan, rekreasyonel deneyimlere sahip turistik geziler olarak tanımlamaktadır.

Ekoturizme dair en kapsamlı ve ilginç yaklaşımlardan biri de Wallace ve Pierce (1996)'a aittir. Yazarlar ekoturizmi öğrenme, eğlenme ya da gönüllü çalışmalarda bulunma amacıyla nispeten doğallığı korunmuş alanlara yapılan seyahat olarak tanımlamıştır. Bu seyahat alanının florasını, faunasını, jeolojik yapısını, ekosistemini, hatta alanın civarında yaşayan insanların ihtiyaçlarını, kültürlerini ve alanla ilişkilerini de kapsamaktadır. Yazarlara göre ekoturizmde doğal alanlar küresel anlamda herkese ait ise de, özelenildiğinde öncelikle alanda yaşayan halka aittir. Bunların yanında ekoturizm, özellikle yerel halktan doğal kaynakların doğrudan kullanımından vazgeçilmesinin istendiği bölgelerde doğaya koruma çalışmaları ve sürdürülebilir gelişimde önemli bir rol oynamaktadır.

Ekoturizmin sadece bir sektör ya da rekreasyonel etkinlik olmadığını görüşünü destekleyen bir başka tanım da, doğaya ekosistemlerin korunmasını sağlayan, aynı zamanda sürdürülebilir bölgesel kalkınmaya katkı yapan bir strateji olarak yapılmıştır (Ross ve Wall 1999).

Güleç ve Var (1994) ise rekreasyonel etkinliklerle doğaya korumayı engelleyen ve aralarında ters orantılı bir etkileşim olduğunu belirtmiştir. Bu durum, ekoturizmin rekreasyonel etkinliklerin doğaya olumsuz etkileri olabilecek hassas alanlarda ona bir alternatif oluşturabileceğini göz önüne sermesi açısından dikkat çekicidir.

Eko-turizm, yerli halkın bütünlüğüne saygı gösteren, ekosistemin korunmasına katkı sağlayan aydınlatıcı doğaya seyahatleridir. Eko-turizm bir taraftan ekosistemin bütünlüğünü koruyarak diğer yandan korumaya katkı sağlayan ekonomik faydalar üreterek kültürel ve doğal tarih anlayışı yaratan amaçlı seyahatlerdir (Öztürk 2005).

Dünya Turizm Örgütü'ne göre ekoturizmin bile enleri,

- Biyolojik çe itlili in korunmasına katkıda bulunulması,
- Yerel halkın refahını gözetilmesi, turistlerin ve yerel halkın bilinçlendirilmesinin sağlanması,
- Küçük ölçekli işletmeler tarafından küçük turist gruplarına hizmet verilmesi,
- Turistlerin ve yerel halkın turizm endüstrisi hakkında sorumlu hareket etmesinin sağlanması,
- Geri dönüşü olmayan kaynakların en düşük düzeyde tüketilmesi,
- Turizm yönetimine yerel düzeyde katılımın önemsenmesi,
- fırsatlarının ve mülkiyetin yerel halk lehinde gelişiminin gözetilmesi olarak tanımlanmaktadır (www.world-tourism.org).

Yine Dünya Turizm Örgütü'ne göre ekoturizmin amacı;

- Turizmin doğal ve geleneksel çevreye verdiği tahribatın en alt düzeye indirilmesi,
- Turistlere ve yerel halka doğanın ve geleneksel sosyo-kültürel çevrenin korunmasına yönelik eğitim verilmesi,
- Turizmin yerel halkın ihtiyaçlarını karşılayan, yerel yönetim ve halkla işbirliğinde gelişen sorumlu bir ticaret olarak özendirilmesinin sağlanması,
- Koruma kapsamındaki (doğal ve sosyo-kültürel) alanların yönetim için kaynak ayrılması,
- Turizmin negatif etkisinin en alt düzeye indirilmesi amacıyla sosyo-kültürel ve doğal çevreye yönelik uzun vadeli takip ve değerlendirme programlarının desteklenmesi
- Turizmin yerel halkın geçimine katkıda bulunmasını sağlayacak şekilde geliştirilmesinin temini,
- Turizmin gelişiminin yerel sosyal ve çevresel kapasitesini artıracak şekilde gelişiminin temini,
- Çevreyle uyumlu, doğal ve geleneksel sosyo-kültürel yapıyla iç içe geçen, yöresel bitki örtüsünü ve yaban hayatını koruyan turizmin alt yapı yatırımlarının gerçekleştirilmesidir (www.world-tourism.org).

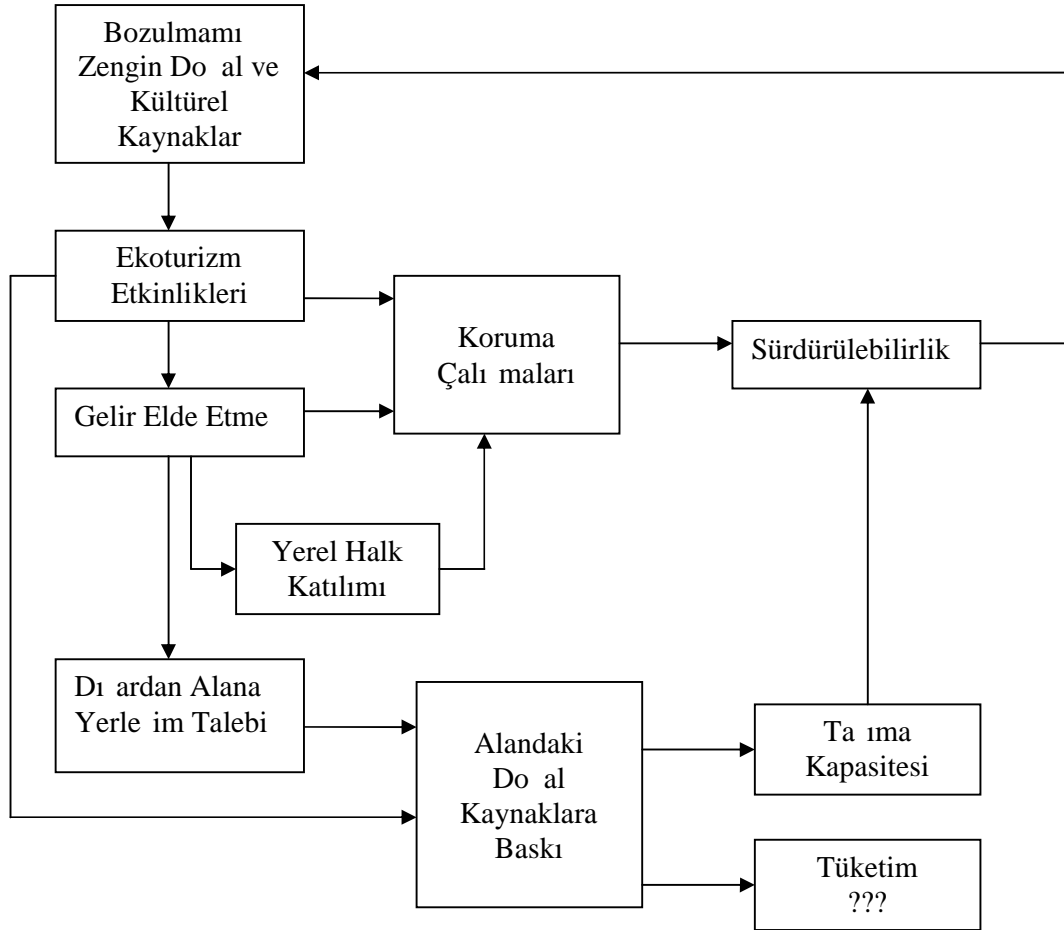
Tanımlarından da anlaşılacağı gibi ekoturizm çok boyutlu, çok fazla bile eni olan kompleks bir olgudur. Bu kompleks kavramın daha iyi anlaşılması için farklı tanımlarının ortaya koyulmasından başka, çe itli bile enleriyle ilişkilerinin de açıklanması yerinde olacaktır.

Bu bile enlerin birbirleriyle oldukça sıkı ili kileri vardır ve varlıkları birbirlerine ba lı bir sistem dahilinde ekoturizm kavramını olu turmaktadır. Söz gelimi, bir ekoturizm etkinli inin sürdürülebilir olması için alanın korunması gereklidir. Alanın korunması için bölgede olu acak ekonomik külfet yine bu turizm etkinli iyle kar ılanabilir. Öte yandan ekoturizmin olmazsa olmazlarından biri de yerel halkın katılımının sa lanması ve özellikle maddi açıdan desteklenmesidir. Maddi olarak ekoturizm etkinlikleri sayesinde beslenen bir yerel topluluk bu nedenle bölgedeki kaynaklara yönelme gere i duymayacak ve mevcut biyolojik çe itlilik de korunmu olacaktır. Bu çe itlili in zarar görmemesi için bu kez de ta ıma kapasitesi dikkat çekici bir etken olarak kar ımıza çıkacaktır.

Ekoturizm faaliyetlerinin sürdürüldü ü habitatlar oldukça hassas, son derece dikka tli olunması gereken yerlerdir. Ekoturizm etkinliklerinin ortaya çıkı amacının zaten kendine özgü do al ve kültürel kaynakların korunması ve sürdürülebilirli inin sa lanması oldu u için, bunun aksine etki gösterecek her hareket ama çtan sapma anlamına gelecektir. Bu nedenle ekoturistler her eyden önce yaptıkları etkinli in önemini kavramı , sorumluluk sahibi ve ne yapmaları gerekti ini bilen ki iler olmalıdırlar. Bir ba ka ifadeyle, bir ekoturistin algısı ve geçmi deneyimleriyle kazandı ı davranı ları ile piknik yapan birinin ya da do a yürüyü çüşünükiler arasında çok ciddi bir farklılık olmalıdır. ekil 2.1'de ekoturizmde sürdürülebilirlik döngüsü görülmektedir.

Ekoturizm etkinliklerinin yapıldı ı alanların hassasiyetine ili kin pek çok örnek mevcuttur. Yakla ık olarak 2 km²'lik yüzölçüme sahip, üzerinde yerle im olmayan ve çe itli ekoturizm faaliyetlerinin gerçekleştirildi i bir ada olan Meksika'ya ait San Pedro Martir'deki do al hayata, özellikle de kahverengi penguenler ve di er bazı deniz ku larına, ada açıklarından geçen deniz devriye botlarının ve adadaki bir tepede bulunan fenerin bakımı için her yıl ilkbaharda adaya çıkan tamircilerin etkisi tartı ılımtır . Alan, aynı zamanda ekoturizm etkinli ine katılacak ki ilerinin yapacakları özel etkinlikler için önceden e itilmi olmalarına ili kin çok çarpıcı bir iddiaya da konu olmu tur. Ada açıklarında dalı yapmak için bölgeye giden bir grubun adaya ayak basması durumunda, adadaki fauna ve florayı görmek için gelmi bir gruba göre daha çok zararlı bir etkiye sahip olaca ı iddia edilmi tir . Bunun temel nedeni adadaki fauna ve floraya odaklanmı grubun yapaca ı her etkinlikte oldukça hassas olan ada üzerindeki ekosisteme herhangi bir zarar vermeme kaygısı ta ımalarının beklenen bir durum olmasına kar ın, orada bulunma nedenleri su altını göz lemlemek olan grubun ada yüzeyine çıktıklarında asıl ilgi alanlarının dı ında olmaları nedeniyle daha rahat olabilecekleri

dü üncesidir. Dolayısıyla bir ekoturistin yaptığı etkinli in amaca uygun olması için do al hayatı bir bütün olarak görmesi ve ekoturizm etkinli i boyunca hassas olması zorunlulu u vardır (Tershy ve ark. 1997).

ekil 2.1. Ekoturizmde sürdürülebilirlik döngüsü (Yağmalp, 2005)

Kullanıcıların istenmeyen etkileri kullanılacak alanların do ru yerlerde seçilmesi, kullanım alanlarının zaman zaman iyile tirilmesi, alanın iyi yönetilmesi ve gerekli e itimin kullanıcılara, yani ekoturistlere verilmesiyle asgari seviyeye indirilebilir. Do aya asgari düzeyde etkide bulunmak için nasıl davranılması gerekti i konusunda ve rilecek e itimin yanında, yabancı turistler için temel düzeyde lisan e itimi de kullanıcılara ba lı olumsuz etkileri azaltacak ve faydalı olacaktır (Farrell ve Marion 2001).

Uluslararası Ekoturizm Topluluğu (TIES) ekoturizmi, doğal alanlara yapılan, çevreyi koruyan ve yerel halkın geçimi için onlara destek olunan, sorumlu seyahatler olarak tanımlar ve bu prensipleri mutlaka tatması gerektiğini belirtir;

- Çevreye olabilecek en alt düzeyde etki sağlamak
- Doğal ve kültürel değerlere dikkat çekme ve onlara saygılı olma
- Ekoturistlere ve yerel halka olumlu deneyimler kazandırma
- Koruma çalışmalarına doğrudan ekonomik destek sağlamak
- Yerel halka istihdam olanağı ve doğrudan ekonomik destek sağlamak
- Ziyaret edilen ülkenin politikalarına, çevre anlayışlarına ve sosyal yapılarına katkı
- Uluslararası insan hakları ve çalışma koşulları antlaşmalarının desteklenmesi.

Bir alanda yapılacak ekoturizm etkinliğinde ekoturistlerin davranış modellerini büyük ölçüde etkileyecek ögelerden birisi de alanda onlara bilgi vermek için bulunacak rehberlerdir. Ekoturizm alanını iyi bilen ve gerekli donanıma sahip rehberlerin kullanımının teşvik edilmesi ya da zorunlu kılınmasının doğal kaynaklara verilecek istenmeyen etkilerin azaltılmasındaki katkısı kesindir (Norris 1994). Bu rehberlerin iyi bir eğitimden geçirilmiş ve bilimsel araştırmalara dayandırılarak yanlı ya da doğal kaynaklara zararlı olduğu ortaya konulan davranışlarının ekoturistler tarafından tekrarlanmasını önlemek konusunda bilgilendirilmiş olmaları gerekmektedir. Costa Rica ve Belize’de yapılan çalışmalarda bazı ekoturizm rehberlerinin zararlı ve yapılmaması gereken bir davranış olduğu daha önce belirtilmesine rağmen turistlerin maymunlara yiyecek vererek onları daha yakından görmek istemelerine izin verdikleri, hatta bu konuda öncülük yaptıkları tespit edilmiştir. Bu durum ekoturizm etkinliğinin ekoturistler açısından ekolojik olsa da, turizmciler açısından ekonomik bir etkinlik olarak algılanabileceği gerçeği olarak açıklanabilir. Dolayısıyla bir ekoturizm rehberinin ya da bu işi profesyonel olarak yapan bir müessesenin gerekli eğitimden sonra yerel halkın katılımının sağlanması ya da devlet otoritesinin hissettirilmesi gibi çeşitli biçimlerde denetlenmesi gerekliliği vardır (Farrell ve Marion 2001).

Bir ekoturist bozulmamış doğa parçalarını gezip bu tür yerlerin korunmasına yönelik bilgi edinmek istemelidir. Bu nedenle de ekoturistler tek bir alana gitmek yerine genellikle bölgedeki birçok arazi parçasını görmeyi tercih etmektedirler (Boo 1991).

Güvenilir ekoturizm, doğal çevre üzerindeki ticari turizmin olumsuz tesislerini minimuma indirerek mahalli halkın kültürel entegrasyonunu arttırmaktadır. Bundan dolayı

çevresel ve kültürel faktörleri de erlendirirken bunlara ilaveten, misafirperver giri mciler alanın reklamını yapmalı, malzemeleri tekrar i leyip kullanır hale getirmeli, enerjiyi verimli kullanmalı, suyu tekrar kullanmalı ve ekonomik fir satları yerel halk için yaratmalıdır (www.gdrc.org/ecotour) .

Tarihi, biyolojik ve kültürel muhafazacılık, korumacılık, sürdürülebi lir kalkınma vs. ekoturizmle ba lantılı bazı alanlardır. Birçok profesyonel (meslek sahipleri) ekoturizm politikalarını ilerletmek için zamanlarını harcamı lardır. Bu meslek dalları; co rafya bilgi sistemleri, yaban hayatı yöneticileri, o inografi (okyanus bilimci), milli ve yerel park yöneticileri, çevre bilimleri, arkeoloji gibi dallardan gelmektedir.

Ekoturizm kapsamında yapılabilecek çe itli aktiviteler vardır. Bunlar;

- Da -Do a Yürüyü leri (Trekking)
- Atlı Do a Yürüyü ü
- Da cılık
- Yamaç Para ütü
- Yayla Turizmi
- Akarsu Turizmi (Kano-Rafting)
- Bisiklet Turları
- Ma ara Gezileri
- Sportif Olta Balıkçılı ı
- Ku Gözlemcili i (Ornitoloji)
- Botanik (Bitki nceleme) ve Milli Parklar gibi faaliyetler dünyada oldu u gibi ülkemizde de genelde korunan alanlarda geli me göstermektedir.

Alanda yapılabilecek ekoturizm faaliyetleri ile ilgili tanımlar a a a ıda yer verilmi tir:

Trekking : Tarihine de bakıldı nda 19. y.y'da beliren naturalist akımla birlikte insanlar özellikle ke fetmek ve ö renmek için do a ya gitmeye ba lamı , bununla beraber trekking grupları, hatta kulüpler olu turulmu tur.

Dilimize ngilizce'den geçen "trekking" sözcü ü ngilizce'de "do al engellerle dolu bir arazi parçasını herhangi bir ula ım aracı kullanmaksızın yürüyerek a mak" anlamına gelmektedir. Asıl anlamı ise "Güney Afrika'da ka nı ya da yaya olarak göç" demektir. Do ada, bir noktadan di er bir noktaya önceden belirlenmi bir takım zor ko ullara varmak

amaçlı yapılan, genelde hafif tempolu, belirli engelleri a arak belli bir zaman dilimi içerisinde yapılan do a yürüyü üne verilen genel isimdir. Türkiye , sürprizlerle dolu do a örtüsüyle trekking yapmak için çok elverişlidir.

ehir ve insan hayatının her açıdan gittikçe kirlenmekte olduğu bir gerçektir. Günümüz insanları olarak da ehriin bo uculu u içinde bir hayat sürerek ya amakta, sonuçta do al güdülerimizden, hislerimizden azar azar uzaklaşmaktadır. Ancak her ne kadar ehir içinde ya asak da, yine de içimizde do aya olan bir merak vardır. Do aya çıkmak, do anın dinginli ini ve temizli ini görmek insanın içyapısında hissedilen bir ferahlamaya neden olur ve bu tekrarlandıkça ehirden ruhen kopmalar ve kendi iç hissiyatına geri dönüşler ba lamaktadır.

te Trekking ya da do a yürüyü leri insana do ayı ve kendini ke fetteiren, tanıtan ve ö reten bir e iticidir. Do a yürüyü leri i te bu ihtiyaçlarımızı kar ılamak için insanlara en güzel adımları sa lamaktadır.

Genelde temiz hava almak, spor yapmak, sa lı ı korumak, foto raflamak, ke fetmek, anlamaya çalı mak, do a ile iç içe ya amayı ö renmek gibi türlü s ebeplerle do a yürüyü leri yapılmaktadır. Bu yürüyü lere do a ile uyum içinde yapılan geziler olarak algılamalı ve yeni bölgeleri ke fetmek için bu yürüyü leri yapmaya devam edilmelidir . Sadece bir hedefe varmak için yapılan yarı gibi de erlendirmek, trekking ruhuna uymamaktadır.

Trekking özellikle, do anın yakından görülerek, detaylı incelenerek, sürekli güç sarf edilerek, irade gösterilerek yapılan bir yürüyü ve ke if aracı olduğu için, araçlarla yapılan do a turlarına göre daha üstündür. En önemli özelli i de ki inin iradesini ve dayanıklılı nı kuvvetlendirmesidir.

nsanın sa lı nı korumak, kendine olan güvenini kaybetmemek, do aya olan sevgisini artırmak için uzun seneler zevkle yapacağı yegane spordur. Ara tırmalar düzenli, tempolu ve devamlı bir yürüyü ya antısının önce fizyolojik ve akabinde psikolojik de erinin olduğu unu kesin olarak göstermektedir.

Ortalama 1 saatlik bir do a yürüyü ü 500 kalori yakmaktadır. Kasları güçlendirmekte ve endorfin miktarını ço altıp stresin azalmasını sa la maktadır.

Trekking için gerekli olan malzemeler şunlardır; rahat kıyafetler, yürüyüş ayakkabısı, yiyecek/içecek, sırt çantası, yağ murluk, ilk yardım çantası, çakı, el feneri ve koruyucu krem.

Trekking özel bir yetenek gerektirmemektedir. Bu doğaya sporunu yediden yetmi e sa lıklı olan herkes yapabilmektedir. Batı ülkelerinde yağ lılar tarafından daha fazla ra bet görmektedir. Trekkinge grup olarak veya yalnız gidilmek isteniyorsa bu i i yapan seyahat acentalarına ba vurarak çe itli trekking gezilerine katılmak mümkün olmaktadır. E er acenta kanalı istenmiyorsa en azından kampçılık deneyimi olan ve bölgeyi bilen bir ki inin rehberli k ve liderlik yapması gerekmektedir. Çe itli trekking tipleri ve bunlara ba lı zorluk dereceleri vardır (www.alternatifsporlar.net) . Bunlar ;

- Günübürlük doğa yürüyüş leridir (Dayhiking): Genelde orman patikalarında yapılmaktadır.
- Genelde yaylalarda yapılan yürüyüş ler (Hiking): Gerekti inde konaklama da yapılan sırt çantalı orta yürüyüş lerdir.
- Konaklamalı yürüyüş ler (Backpacking) : Genelde da cılık maksatlı sırt çantalı uzun yürüyüş lerdir.
- Ormanda yapılan doğa yürüyüş leri: Ormanda yapılan trekkingler ço unlukla vadi tabanına yakın yerlerde ve patikalarda yapılmaktadır. En çok yapılan trekking yerleridir. Ormanda dikkat edilmesi gereken en önemli ey sık bitki örtüsü içinde kaybolmamaya çalı maktır. Patika veya izleri kaybetmeden gitmeye dikkat etmek gerekmektedir. Sık ve alçak bitki örtülerinin içine girilmemeli ve önde giden yürüyüş çü ile aradaki mesafe 2 metre nin üstüne çıkarılmamalıdır. yi bir rehberin orman yaban hayatını ve b itki örtüsünü de bilmesi gerekmektedir.
- Çölde yapılan doğa yürüyüş leri : Çölde trekking sık yapılmamaktadır. Özellikle ülkemizde çöl trekkingi olarak yapılacak bir bölge mevcut de ildir. Yüksek gelir grubu genelde Afrika kıtasındaki çöllerde safari tarzı trekkingler düzenletmekte veya olan organizasyonlara katılmaktadırlar. Çöl trekkinginin temel ula ım vasıtası genelde deve ve at olmaktadır. Nadiren çöl araçları kullanılmaktadır. Çöl trekkingini en çok düzenleyen ülke Fransa'dır. Çölde dikkat edilmesi gereken en önemli unsur, sıcak çarpması, su kaybı (dehidrasyon) ve kondisyondur. Çölü iyi tanıyan rehberler gerekmektedir.

- Da lık alanda do a yürüyü leri: Genelde da cılı a girmektedir. Kondisyona ve malzemeye dayalı bir spordur. Kayalara, çar ak bölgelere, yükseklerdeki so u a, hipotermiye ve dü memeye dikkat etmek gerekir. Rota ve bölgeyi iyi bilen bir da cının veya mihmandarın rehberli inde yapılmaktadır.
- Açık alanda (geni yayla ve ovalarda) yapılan do a yürüyü leri: Yaylalar arası geçi ler ve yürüyü lerdir. Ço unlukla kamplıdır. Dikkat edilmesi gerekenler genelde çoban köpekleri ve açık hava artlarıdır.
- Kanyon veya dere yata ında yapılan do a yürüyü leri: Oldukça zorlu, özellikle kanyon geçi lerinde daha fazla teknik bilgi gerektiren, kondisyon ve efor sarf ettiren, malzemeye dayalı bir aktivitedir. Dikkat edilmesi gerekenler dü ebilecek kayalar, suların sürükleyip sıkı tırdı ı kütükler, ıslak kaya ve zeminler, çatlaklar, yarıklar ve uzun süre ıslak kalma durumunda olu abilecek ü ütmedir.
- Rotalı yürüyü ler: Belirli bir güzergâhı ve rotası olan, harita, pusula, GPS gibi navigasyon malzemelerinin kullanıldı ı, uzun, konaklamalı, ke if maksadı da ta ıyan, orma nlık ve da lık arazide yapılan yürüyü tipidir. Dikkat edilmesi gerekenler kaybolmamak, rotayı do ru okumak ve kondisyonudur. Harita ve arazi bilgisi yük sek bir rehberin olması gerekmektedir.
- Rotasız Ke if / Macera Yürüyü leri : Özellikle ormanlık ve da lık alanlarda yapılan, belli bir rotası olmayan, ke fe dayalı, kamp donanımı gerektiren süresi sınırlandırılmamı , yüksek dikkat, efor ve kondisyon isteyen yürüyü lerdir. Dikkat edilmesi gerekenler yaralanmamak ve malzeme kaybına neden olmamaktır. Hazırlı ın çok iyi yapılması ve ruhen hazırlanılması gerekmektedir. İkyardım kiti her yürüyü çüde ayrı ayrı olmalıdır. Rehberin orman bilgisi, ilk yardım ve avcılık deneyimlerinin olması faydalıdır.
- K1 (kar) Yürüyü leri : K1 yürüyü leri biraz daha fazla efor ve malzeme gerektirir. K1 ın vücut, kar üzerinde yürüyü te daha çok yorulur, bunun nedeni ta ınan malzemelerin a ırlı ının artması ve so u un vücudu daha çok zorlamasıdır. So uk, ıslak ve kar k1 ın yapılan do a yürüyü lerine en fazla etki eden etmenlerdir. Kalorisi yüksek karbonhidratlı yiyecekler yemeli ve terleme olayına çok daha fazla dikkat edilmelidir. K1 ın yapılan yürüyü ler çok daha iyi planlama ve zamanlama gerektirir.

Trekking sporuna yeni ba layacak olanların en dü ük zorluk derecesinden ba lamaları gerekir. Zorluk dereceleri de 1'den 6'ya kadar sınıflandırılmı tır (www.alternatifsporlar.net).

- Zorluk Derecesi 1 : Yürüyüş e imi azdır. Yükselme yani çıkış çok az yapılmaktadır. Çıkışlar 100 mt.yi geçmez. Patikalar geniştir. Toplam yürüyüş süresi 2 saati geçmez. Yürüyüşlere yeni başlayanlar ve sağlık problemi olmayan herkes katılabilir.
- Zorluk Derecesi 2 : Yürüyüş e imi azdır. Toplamda 300 mt.yi geçmeyen hafif çıkışlar içerir. Zorluk derecesi 1 olan parkurlardan farkı genelde süresidir. Toplam yürüyüş süresi 3,5 saati geçmez. Birkaç hafif yürüyüşe katılımı herkese uygundur.
- Zorluk Derecesi 3 : Yürüyüş e imi artık artmaktadır. 500 mt.yi geçmeyen çıkışlar içerir. Daha dar patikalardan, bazen sık ormanlık alanlardan daha çarşak bölgelerden geçmek gerekebilir. Islak geçişlerde yorulmaktadır. Toplam yürüyüş süresi 5 saati geçmez. Yürüyüşler kondisyonu iyi olan ve yürüyüş deneyimi de olan herkese uygundur.
- Zorluk Derecesi 4 : Yürüyüş e imi fazlalığa ulaşılır. Çıkışlar 700 mt.yi bulmaktadır. Patikalar iyice bozuktur, bazı yerlerde yoktur. Ormanlık alan varsa daha sık olmaktadır. Daha kayalık ve çarşak arazide yol alınmaktadır. Toplam yürüyüş süresi 6,5 saati geçmez. Sportif ve kondisyonu iyi olan kişilere uygundur.
- Zorluk Derecesi 5 : Yürüyüş e imi artık zorlu ve fazladır. Çıkışlar 1000 mt.yi de geçmeye başlar. Sert yapılı, taşlık, kayalık ve patikasız alanlardan gidilmektedir. Ormanlık alanları oldukça zordur. Islak geçişler de mevcuttur. Rehberin oldukça deneyimli olması gerekir. Toplam yürüyüş süresi 8 saati bulmaktadır. Teknik çıkışlar içermemesine rağmen bu zorluk derecesi yüksek yürüyüş sportif, tecrübeli ve kondisyonu iyi deneyimli yürüyüşçüler için uygundur.
- Zorluk Derecesi 6 : Bol e imli, çıkışları ve inişleri fazla olan, çıkışları 1500 mt. yi bulabilen, uzun süreli rota takibi gerektiren. Zorlu arazi artlarında ilerlenen yürüyüşlerdir. Gerektiğinde konaklama yani kamp yapılabilir. Yürüyüş süresi 8 saat ve üzeri olmaktadır. Deneyim, dikkat, kondisyon, bilgi ve disiplin gerektirir.

Trekking aslında tüm sene boyunca yapılabilir. Bunu alıkanlık ve kendine bir branş sporu haline getirenler mevsim gözetmezler. Trekkingciler için yarıyılımların bir parçasıdır. Trekkingin tüm zorluklarından da zevk almaktadırlar. Ancak devamlı bir spor yerine arada bir zindelik kazanmak ve temiz hava almak için yapanlara, iklimin güzelliği, ferahlığı ve fotoğrafik manzara vermesi açısından ilkbahar ve Sonbahar mevsimleri, Mart, Nisan, Mayıs ve Eylül, Ekim, Kasım ayları tavsiye edilir.

Ekoturizm faaliyetlerinden en fazla yapılanı sadece bir miktar efor biraz da kararlılık gerektiren oldukça ucuz ve arzu eden herkesin rahatlıkla katılabileceği bir aktivite olmasından dolayı trekkingdir.

Ülkemizde önemli trekking alanları; Demirkazık/Aladağlar, Hasan Dağı/Kapadokya, Eirdir Gölü/Göller Yöresi, Likya/Teke Yarımadası, Bozburun/Marmaris, Uludağ/Bursa, Uçmak Dere, Kıyıköy/Tekirdağ, Ballıkayalar/Gebze, Sülüklü Göl, Maden Deresi, Çiğdem Yaylası/Adapazarı, Kandıra Yaylası, Aytepe, Serin Dere/zmit'tir.

Yamaç Paraütü : Bilgisayarın gelişimine paralel bir gelişme takip eden açık hava aktiviteleri tüm dünyada hızla yayılmaktadır. ABD'de yapılan istatistiklere göre her beş aileden birisinde açık hava malzemesi bulunmaktadır. Sistemli çalışma hayatının getirdiği ofis içi ağırlı performansın karlı ucunda yer alan açık hava sporları kişiler için buldukları sistemli hayattan bir kaçış anlamına gelmektedir. Bu atmosferden bir anlık kurtulan kişiler, doğayla iç içe girerek kendi iç dengesini tekrar kazanmakta ve özellikle iş hayatında daha geniş görüşlü ve esnek davranabilmektedir. Ülkemizde de Açık hava sporlarına olan ilgi, bilgisayar sistemlerinin ofis çalışma disiplinin içinde yerini aldığı günden itibaren hızla artmaktadır. Batarekking ve dalış, daha sonra ise yamaç paraütü açık hava sporları arasında en çok yapılanlarıdır (www.bookinturkey.com).

Yamaç paraütü kalkış amaçları şunlardır;

1. Rahatlıkla koşulacak türden uygun esnek bir yamaca açık olarak serilen paraüt pilotun koşuya başlamasıyla hemen hava ile dolar
2. Kanat eklini alır ve pilotu taşımaya başlar
3. Pilotun koşuya 3-5 metre daha devam etmesi ile havalanır
4. Yamaçtan aşağı süzülerek konforlu ve emniyetli bir uçuşa başlar. Uçuşlar pilotun tecrübesine bağlı olarak saatlerce/ kilometrelerce sürebilmektedir.

Yamaç paraütü yapabilmek için yaş sınırı minimum 16, maksimum 55 olmaktadır. Bu çok kesin bir sınır olmamakla birlikte 55 yaşın üzerindeki katılımcılar için eğitim ilk günü gerçekleştirilen yer çalışmaları biraz yorucu geçebilmektedir. Yamaç paraütünde toplam ağırlığa göre çeşitli kilo sınırlarında farklı paraütler kullanılmaktadır. Kilo sınırı

minimum 40 kg maksimum 130 kg'dir. Min-max 50- 65 kilo toplam a ırlık için 22 m² para üt, 60- 75 kilo toplam a ırlık için 24 m² para üt, 70-90 kilo toplam a ırlık için 27 m² para üt, 85-110 kilo toplam a ırlık için 30 m² para üt, 90-130 kilo toplam a ırlık için ise 33 m² para üt kullanılmaktadır.

Yamaç para ütüne katılmak için, öncelikle sa lık ko ullarının uygun oldu una dair form e klinde bir beyan istenmektedir. Bu beyanı verdikten sonra e itim faaliyetlerine katılabilmektedir. Epilepsi, astım, kalp, bel ve omurga rahatsızlıkları olanlar yamaç para ütüne katılamamaktadır. Bu tür rahatsızlıkları olmayanlar ve hafif tempoda yakla ık 10 dakika sorunsuz ko abilenler, yamaç para ütüne katılabilmektedir (www.bookinturkey.com).

Yelkencilik : Yelken tarihi, insanlı ın geli imiyle do ru orantılıdır. Bilimde geli en insano lu, yelken ile denizleri ke fetmeye ba lamı ve rüzgarın bir kuvvet oldu unu ve kullanabilece ini anladıktan sonra, yelkeni yaparak, günümüze kadar gelen bu önemli aracı kullanmı tır. Tarihteki ilk yelkenin Mısırlılar tarafından papirüs ka ıdı kullanılarak yapıld ı ve ilk Nil nehrinde denendi i bilinmektedir.

Bu yapılan ilk yelken kare e klinde yapıld ı için sadece rüzgarı arkadan aldı ı zaman ilerliyebilmekte ve uygun rüzgarı bulmak için, yelkenler birçok zaman ya denizde ya da günlerce limanlarda beklemek zorunda kalmaktaymı . Zamanla yelkenlerin boyu büyüye rek daha büyük yelkenli gemiler yapılmaya ba lanmı tır. Bu gemilerin Akdeniz'de ticaret ba lamı tır. Daha çok ta imacılıkta kullanılan gemiler zamanla sava gemilerine dönü mü tür.

Yelkenin en genel tanımı, 'rüzgar enerjisini kullanarak kuvvet olu turan ve bu kuvvetin etkisiyle ba lı bulundu u nesnenin hareket e tmesini sa layan araç'tır. Dolısıyla yelkenler genelde deniz, göl ve akyanuslarda seyir halinde gör ülse de rüzgarın esdi i sürece her e kilde üretti i kuvvetten faydalan ılabilmektedir (www.yelkenokulu.com).

Foto rafçılık : Foto raf, do ada mevcut gözle görülebilen maddi varlık ve e kileri, ık ve bazı kimyasal maddeler yardımıyla ı ı a kar ı duyarlı hale g etirilmis film, ka ıt veya herhangi bir madde üzerine saptayan fiziksel ve kimyasal bir i lemdir. Kelime Yunanca ık anlamına gelen "photos" ve yazı anlamına gelen "graphes" kelimelerinden olu maktadır. Yani ıkla yazmak anlamına gelmektedir. Foto rafçılık uluslararası bir dildir ve modern hayatta üçüncü bir göz vazifesi görmektedir .

Foto rafıcılık bakmakla görmenin ayrı ayrı eyler oldu unu kanıtla maktadır. Foto raf bugünkü geli me devrinde bir bilim ve di er bilim kollarının da hiç üph esiz ki en büyük yardımcısıdır.

Sabah çok erken saatlerde çekilen foto raflar mavi-mor, gün batımı yakla tı ında çekilen foto raflar daha kırmızı tonlarda çıkar. Aynı ekilde, ampul ı ı ı ile aydınlanmı mekanlar bize normal görünse de, böyle yerde fla sıız çekilen foto raflar turuncu çıkar. Bu bir hata demek de ildir. İ ktan dolayı foto rafta belli bir rengin hakim olması, foto raflara özel bir duygu da katabilir. İ ı n konuya hiç bir engelle kar ıla madan, do rudan ula ması (örne in bulutsuz bir gökyüzünde parlayan güne ya da fla ı ı ı), çok sert gölgeler olu turur.

2.2.1. Dünya'daki ekoturizm faaliyetleri

Ekoturizm dünya üzerinde oldukça büyük bir pazardır. Özellikle 80'li yılların ikinci yarısından itibaren gerek flora, gerekse fauna açısından biyolojik çe itlili e sahip alanları ziyaret eden insanların sayısında fark edilir bir artı söz konusudur. Sadece Amerika Birle ik Devletleri'nde ekoturizm sektöründe 1993 yılında harcanan paranın 1,4 milyar dolar civarında oldu u tespit edilmi tir ve pazar boyutunun bu kadar büyük olması ve büyümeye devam etmesi, ekoturizmin turistlerin bölgeye gelmelerine neden olan do al kaynakların korunması için bir gelir kayna ı olarak görülmesini sa lamı tır (Yu ve ark. 1997).

Dünyadaki geli meler ekoturizmi oldukça kabul gören aktiviteler arasına itmi ve 2002 yılının Birle mi Milletler (BM)'in 2002 yılını Dünya Ekoturizm Yılı olarak ilan etmesinde; ekoturizmin büyük oranda ekonomik geli me potansiyeline sahip alanlarda giderek artan bir önem kazanması ve aynı zamanda da ekoturizmin iyi planlandı ı, geli tirildi i ve idare edildi i takdirde do al çevrenin korunması için güçlü bir araç olma özelli i arzetmesi nedenleri önemli bir rol oynamı tır.

Ekoturizm kavramının benimsenmesi oldukça yenidir (yakla ık 20 yıl). Uluslararası ekoturizm yılı nedeniyle uluslar arası kurulu lar ekotu rizm kavramını turistlerin ana amacının do ayı gözetmek ve takdir etmenin olu turdu u do al çevre ve kültürel miras üzerinde en az etki yaratan ve de erlerin korunmasına katkıda bulunan bütün turizm türlerine yansıtmak için kullanmaya karar vermi tir.

Dünya'daki hızlı geli meler gösteriyor ki geleneksel tatil anlayı ından (deniz -kum- güne) uzakla ma görülmekte ve turist profili de i mektedir. Bu yeni profilde ekoturist olarak

adlandırılan kitlenin 35-54 yaş gurubunda, yüksek eğitimli, ortanın üzerinde geliri olan, doğa, kültür ve gastronomiye ilgi duyan kişiler oldu u yapılan istatistikler ile ortaya konulmuştur.

Dünya’da ekoturizm faaliyetleri aktif olarak uygulanan birçok ülke bulunmaktadır. Bunlardan her biri kendi özelliklerine göre ekoturizm aktivitelerini sürdürmektedir. Aşağıda bu konu ile ilgili bir takım örneklere yer verilmiştir.

Havai’de de ekoturizm endüstrisi çevresel değerli niteliklerini koruyarak kazancını büyütmektedir. Havai Ekoturizm Birliği (HEA) ‘ne göre ekoturizm; tabiat ve kültürel bazlı bir turizm çeşidi olup ekolojik şekilde yerel halkın geçimini destekleyen bir turdur. Havai adaları HEA’nın desteği ile ekoturizm bilincini kazanmış ve yüksek ziyaretçi potansiyelinin olumsuz etkilerini minimuma indirmek için doğal kaynaklarını koruma yoluna gitmiştir (<http://ecobuff.com>).

Nepal’in Ghandruk köyü ekoturizm potansiyeli açısından yüksektir. Ghandruk köyü’nde bulunan Satkar misafir evi ziyaretçileri ağırlamaktadır. Nepal’in Annapurna bölgesi merkezinden daha yukarılara çıkan patika yollardaki yolcular trekking yaparak genellikle bir gece için Ghandruk’ta Macchapurche ‘in manzarasını seyretmek için burada kalmaktadırlar. Burada bulunan Gurung Müzesi de alanın ekoturizm potansiyelini arttırmaktadır (<http://ecobuff.com>).

Avustralya da ekoturizm açısından önemli bir yerdir. Avustralya’da ekoturizme ilk olarak 1991’de rastlanır. Avustralya’da ekoturizm faaliyetlerini yürütmek için NPO adı altında bir anonim şirket kurulmuştur. Bu kuruluş deşerh üyeli deşerh anahtar endüstri sektörlerine; yatacak-kalınacak yer sağlayıcı turlar, turizm sağlayıcıları, korunmuş alanların idarecileri, akademisyenler ve öğrencileri ile hizmet verir (<http://ecobuff.com>).

2.2.2. Türkiye’de ekoturizm faaliyetleri

Yıllardır turizm sektöründe klasik deniz-kum-güneş turizmiyle yer alan Türkiye, son yıllarda dünya genelinde oldukça hızlı bir biçimde gelişen sürdürülebilir alternatif turizm yöneliminin de etkisiyle durumu gözden geçirmiş ve turizm etkinliklerini dört mevsim ve yedi bölgeye yaymaya yönelik girişimlere hız vermiştir. Şönce, ekoturizme yönelik yapılanmalar da bu girişimlerin sonucunda gelişmiştir.

Turizm Bakanlığı 1 turizm ürünlerini çe itlendirmeyi ve kıyı alanları üzerindeki turist baskılarını azaltacak ve turizmin sosyo-ekonomik faydalarını daha az geli mi bölgelere da ıtacak ekilde tatilleri yaymayı amaçlayan b ir politika ortaya koymaktadır. Bu hedefle bazı projeler geli tirilmi tir. Bunlar Atak Projesi, Mavi Bayrak Projesi, Belek Yönetim Planı ve turizm aktivitelerine yönelik projeler olup, Anonim (2001) tarafından a a ıda ekilde özetlenmi tir.

Atak Projesi; 1989 yılında ba layan ve Ege ve Akdeniz kıyılarındaki ilçelerin ve köylerin yer aldı ı 2000 km. kıyı eridini kapsayan bir projedir. Proje ile ilk önce altyapı eksikliklerini düzeltmek, daha sonra yeni kıyı yönetim yöntemlerini tanımlamak amacı ile tasarlanmı tir. Projenin 2020 yılına tamamlanması planlanmaktadır.

Mavi Bayrak Projesi kapsamında Türkiye, yeterli su kalitesi hizmetleri ile plajlar ve marinalarda genel çevre standartlarının izlenmesini sa lamak amacıyla uluslararası olan bu projeye katılmaktadır.

Belek Yönetim Planı; 1996 yılında uluslararası te kilatların giri imi (Dünya Do ayı Koruma Birli i, Dünya Bankası) üzerine kurulan bu plan, do al ve kültürel çevrenin korunması ve geli tirilmesini hedeflemektedir.

Yayla Turizmi Projesi: Do u Karadeniz, Akdeniz (Toros Yaylaları) yaylalarından ba latılmı olup, ülke genelinde devam etmekte olan bir çalı mayı kapsamaktadır. Çalı ma bütünü içinde bugüne kadar 26 adet yayla “Yayla Turizm Merkezi ” ilan edilmi tir.

Da -Do a Yürüyü ü Projesi (Trekking): Proje kapsamında, da -do a potansiyelinin planlı bir yakla ımla turizm olgusu içerisinde de erlendirilmesi, böylece turizmin tür ve aktivitelerinin zenginle tirilerek arz kapasitesinin geli tirilmesi alternatif turizm alanlarının koruma-kullanma dengesi içerisinde hizmete sunulması, tanıtılması, farklı yörelerin turizmin ekonomik ve sosyal katkılarından yararlandırılması amaçlanmaktadır.

Akarsu Turizmi (Kano-Rafting) Projesi: Akarsuların önemli bir bölümü, özellikle Çoruh Nehri, Köprüçay, Manavgat Çayı, Dim Çayı, Alara Çayı, Adana Feke Gökusu, Zamantı, Fırat Nehri, rafting, kano ve nehir kaya ı için çok elveri lidir. Bu proje ile akarsularımızın ekoturizm amaçlı de erlendirilmesi hedeflenmektedir.

Bisiklet Tur Güzergahlarının Geliştirilmesi Projesi: Bisiklet aktivitesi yavaş yavaş turizm yaklaşımı ile ele alınan trekking, rafting vb. turizm aktivitelerinin yanında yine cazip bir doğa sporu olarak giderek daha çok ilgi görmektedir.

Atlı-Doğa Yürüyüşü Projesi: Atlı Doğa Yürüyüşü Kapadokya, Kastamonu, Antalya, Muğla gibi yörelerde seyahat acentaları tarafından düzenlenmektedir.

Mağara Turizmi Projesi: Turizm açısından ülkemizdeki mağara aralar, önemli bir potansiyel arz etmektedir. Mağara oluşumları açısından önemli bir nitelik olan karstik mağara özellikle Toroslar, Orta Anadolu, Güneydoğu Anadolu, Trakya ve Kuzeybatı Anadolu bölgelerinde büyüklü küçüklü yüzlerce mağara oluşumuna neden olmuştur. Önceleri bilimsel ve sportif amaçlı etkinliklerin konusu olan mağara aralar, günümüzde mağara içinde ve çevresinde yapılan gerekli düzenlemelerle turizmin hizmetine sunulmaktadır.

Sportif Olta Balıkçılığı: Sportif, rekreasyonel ve animatif faaliyetler, bu yöndeki ihtiyaçları karşılayarak, konaklama süresini uzatan, dolayısıyla turizmin ekonomik katkısını arttıran faaliyetler olarak ülkemiz açısından büyük önem taşımaktadır. Ancak yapılan araştırmalar sonucu, Türkiye'ye gelen turistlerin kalış sürelerinin, diğer Akdeniz ülkelerine oranla düşük olması ülkemizdeki rekreasyonel faaliyetlerin sınırlı kalmasına bağlıdır.

Kuş Gözlemciliği (Ornitoloji): Özellikle kıtalar arasında, güney-kuzey ve kuzey-güney bazen doğu-batı ve batı-doğu yönünde göç eden kuşların kullandıkları köprülerden en önemlilerinden biri, belki de en önemlisi Türkiye'dir. Türkiye RAMSAR sözleşmesine taraf olması ve uluslararası öneme sahip pek çok Ramsar sitesi (sulak alanı) bulunmakta ve bu bölgelerde pek çok kuş türü kısıyor, üremektedir.

Botanik (Bitki İnceleme) Turizmi: Türkiye oldukça zengin bitki örtüsüne sahiptir. Avrupa'nın birçok ülkesi yanında komşu ülkeler arasında da oldukça zengindir. Avrupa'nın tamamında tür sayısı 12.000 civarında iken Türkiye'de bu sayı 9.000 civarındadır.

Av Turizmi: Türkiye coğrafi yapısı, bitki örtüsü ve av kaynakları açısından bir potansiyele sahip olmasına karşın, tüm dünyada önemli gelişmeler kaydetmi, neredeyse bir sanayi haline gelmiş av turizminden yeterli pay alamamaktadır. Bu nedenle de bu turizm dalının doğru planlanması amaçlanmaktadır.

Türkiye’de, Bakanlık destekli yapılan bu projeler dı ında farklı illerde o ilin ekoturizm potansiyelinin arttırmak ve do al kaynakların sürdürülebilirli ini sa lamak için yapılan çalı malar bulunmaktadır. Bunlara da a a ıda kısaca yer verilmi tir:

Kırsal mimarinin turizme katkısı içi n Birle mi Milletler Kalkınma Programı (UNEP) çerçevesinde, Do u Anadolu Turizmini Geli tirme Programı (DATUR) kapsamında spir - Sırakonaklar Vadisi’nde bir proje yapılmı tir. DATUR, Erzurum, spir ve Yusufeli bölgesinde mevcut olan turizm potansiyelini geli tirmeyi destekleyen bir proje olarak ba latılmı ve farklı alanlarda alt projeler olarak devam etmektedir. Çalı ma, spir ilçesinin Sırakonaklar köyünde kırsal turizm planlaması kapsamında, ev pansiyonculu unu geli tirmek ve te vik etmek amacına yönelik olarak, alanda seçilmi olan ta evler ve di er yapı örneklerinin tespiti yapıldıktan sonra, konaklamaya yönelik olarak yeniden projelendirilmesidir (www.dakap.org.tr/turizm.htm).

Di er bir çalı ma da Hatıla Vadisi ve Kaçkar Da ları Milli Parkı ile Camili Biyosfer Rezervi dahil bölgedeki ekoturizm projesidir. Bu projede ; 7 korunan alan ve yakın çevresinin sundu u do al ve kültürel kaynakları e itim amacıyla kullanarak çevre bilinci yüksek e itimli insan grupları olu turmak üzere tasarlanmı tir. Projenin temel amacı, ekosistemlerde meydana gelebilecek, sürdürülebilir kalkınma hedeflerine ve biyolojik çe itlili e yönelen tehditleri do ru algılayabilen, yüksek çevre duyarlılı ma sahip insanlar yeti tirmek tir (<http://www.kackarhatila.com/proje>).

Bartın’da yapılan ba ka bir projede; yarım yüzyıl öncesine kadar Bartın’da yaygın olan keten bitkisinin ekiminin Bartın Kozca ız Gençlik Kültür ve Dayanı ma Derne i ve Bartın Çevre Kültür Do al Varlıkları Koruma Der ne i tarafından “Keten Üretimini Tekrar Canlandırılması” ve Bartın-Kastamonu Küre Da ları Milli Parkı çevresindeki köylerde keteni terar üretime geçirmeyi hedeflemi lerdir. Bu proje ile köylere fayda sa lanmasını ileride Milli Park çevresinde talanı engellemektir. Bu sayede orman köylüsüne ek bir geçim kayna ı sa lanacaktır (www.wowturkey.com).

Küre Da ları’nda yapılan bir proje de; Harmangeri kesiminde geleneksel a aç i çili i’nin sürdürülebilirli inin sa lanması ve çe itlendirilmesi üzerine Kastamonu Kooperatifler Birli i tarafından yapılmı tir. Projenin amacı, geleneksel ah ap oymacılı mını, im ir a acı dı ındaki di er hammaddelere ve ka ık dı ındaki di er ürünlere kaydırmak, bu

ürünlerin yerel geçim kaynaklarını destekleyecek ekilde gerçek de erinden satı mın yapılabilece i Milli Park ve çevresinde yeni pazarlar olu turmaktır (www.wowturkey.com).

Yine Küre Da ları'nda yapılan ba ka bir proje de Milli Park ve çevresindeki ekoturizmin geli tirilmesi için Zümrüt Köyü'nde yapılmı tır. Küre Da ları Milli Parkı Ekoturizm Derne i (KED) tarafından uygulama yürütölmektedir (www.wowturkey.com).

Ekoturizme bir takım örgütler de destek vermekte ve çe itli projelerin olu turulmasında rol oynamaktadırlar. Ekoturizme destek veren örgütlerin ba nda CEPF gelmektedir. Kritik Ekosistem Ortaklık Fonu (CEPF) geli mekte olan ölkelerde yer alan tehdit altındaki biyolojik çe itlilik sıcak noktalarını korumak için kurulan ve Uluslararası Çevre Koruma Örgütü (Conservation International-CI), Küresel Çevre Fonu (Global Environment Facility Program GEF), Japon Hükümeti, MacArthur Vakfı ve Dünya Bankası'nın e it ortaklı ıyla olu mu bir giri imdir. CEPF'in temel amacı, sıcak noktalardaki biyolojik çe itlili in korunması çabalarına sivil toplumun katılımını sa lamaktır. Di er bir amaç ise, bu çabaların yerel bölgesel ve ulusal yönetimler tarafından olu turulmu strateji ve çerçeveleri destekleyecek nitelikte olmasını sa lamaktır. Tüm fon deste i, hibe olarak do rudan sivil topluma yönlendirilmektedir (www.wwf.org.tr.htm).

CEPF bu amaçlar do rultusunda küçük ve büyük ölçekli projeler yürütmektedir. Bunlardan küçük ölçekli projelere örnek; Kaçkar Da cılık Rafting htisas Kulübü'nün ilkö retim okulu ö rencilerine, do adaki zenginli i anlatmaya yönelik olarak bir belgesel film hazırlamaktadır (www.kdrk.org.tr). Büyük ölçekli projelere örnek ise; Do u Karadeniz Da ları'nda Orman Genel Müdürlü ü ile Do a Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlü ü'ne biyolojik çe itlilik ve ekosistemlerin izlenmesi ve de erlendirilmesine yönelik e itimler verilerek kurumsal kapasitenin artırılmasıdır (www.wwf.org.tr.htm).

Çevre projelerine destek veren kurulu lardan biri ve en önemlisi de Belek Turizm Yatırımcıları Birli i (BETUYAB)'dir. Belek Turizm Merkezi'nde gerçekleştirilen her projede çevre hassasiyeti ve bilimsel tabanlı çalı ma her zaman ön planda tutulmu tur.

Projeler, 1989-1994 yılları arası yapılan bilimsel ara tırma sonuçlarına göre olu turulan bilimsel veriler ı ı nda, bu bölgeyle benzer iklim ve ekoloji özelliklerine sahip olan bölgelerde uygulanmak üzere simülatif entegre uygulama modeli olarak ortaya çıkarılmı tır.

2.2.3. Ekoturizmde sürdürülebilirlik

Sürdürülebilir ekoturizm, bu turizm türüne katılan tüm taraflar arasında etkili bir işbirliği ve koordinasyonu oluşturacak etkili sistemlere ihtiyaç duymaktadır. Çevre ve toplumsal konularla ilgili kamu kurumları, sivil toplum örgütleri ve diğer ilgililer aralarında ekoturizm aktivitelerini düzenleyecek bir anlaşma yaparak ve sürdürülebilir ekoturizmi yürütecek ve kontrolünü yapacak bir üst örgüt kurmaktadır. Ekoturizmin geliştirilmesi ve yönetimi için eğitim faaliyetleri bir önceliklidir. İşletme yöneticileri ve çalışanları, yerel halk, ekoturizmin, sürdürülebilirliğin ve bu alandaki finansal yönetimin genel özellikleri hakkında eğitim görmelidirler. Örneğin, ideal ekoturizmde o bölge insanları arasından çıkan kaliteli rehberlere ihtiyaç duyulmaktadır. Bölgeye giriş miktarının, alanın taşıma kapasitesinin belirlenmesi ve eğitim kalitesi ekoturizmin gelişimi için yaşamsal önem taşımaktadır. Ekoturizme katılan uluslararası aktörlerin (ulaştırma, tur operatörleri, çevre örgütleri, vb.) arasındaki koordinasyon turizmde sürdürülebilirliğin uygulanması için bir önceliklidir (www.tursab.org.tr).

2.2.3.1. Ekoturizm ve yerel halk ilişkisi

Ekoturizm kavramı ele alınırken ya da bir etkinlik olarak organize edilirken en sık yüzleilecek konulardan birisi de bölgedeki halkın varlığıdır. Ekoturizm etkinliğinin gerçekleştirileceği alandaki koruma çalımlarının, bu etkinliklerden kaynaklanan gelirin bölge ekonomisine yaptığı katkının yüksek olmasının, sürdürülebilirliğin ve diğer bir çok kriterin barınında yerel halkın önemi büyüktür. Her şeyden önce barını ve amacına uygun bir ekoturizm etkinliği ancak onlar isterse gerçekleştirilebilir. Ekoturizmle ilgili yapılmış birçok tanıtımda özellikle de inilmi yerli halk varlığı, temel olarak katılımçılığın sağlanması, sürdürülebilir kullanım ile doğal kaynakların kullanımına bir sınırlama getirilmesi, dolayısıyla koruma çalımlarına katkıları ve bizzat ekoturizme kaynak değeri oluşturmaları gibi nedenlerle dikkate alınır.

Ekoturizm, yerel halk katılımının “olmazsa olmaz” olarak değerlendirildiği bir kavramdır. Her şeyden önce yerel, alanda yaşayan halkın katılımıyla gerçekleştirilen, korumacı ve eğitimci yapıda olan bir kavram olduğundan alana gelen ziyaretçiler, alanda yaşayan yerli halk ve doğal ve kültürel kaynak değerleri arasında çok sıkı bir etkileşimi gerektirir. Zaten turizm ya da sürdürülebilir olan herhangi bir endüstri doğal çevre ve yerel halkla karşılıklı etkileşim içinde olmalıdır (Ross ve Wall 1999).

Ekoturizmin ortaya çıkı nedenlerinden birisi ve belki de en önemlisi korumanın sa lanmasıdır ki, daha önce de de inildi i üzere bu tür çalı malar genel olarak insanın sosyal ya amının geçti i yerlerde yapılan ve ekolojik oldu u kadar sosyo -ekonomik gereksinimlere de ihtiyaç duyan çalı malardır. Bu nedenle bölgede ya ayan halkın sosyal ve ekonomik ya amlarının karakteristik özellikleri mutlaka iyi tahlil edilmeli ve bunlar halk deste inin alınması için kullanılmalıdır.

Birçok toplumun kültüründe sıklıkla dinsel inançlarından kaynaklanan, bitkileri, hayvanları ve bunların habitatlarını korumaya yönelik davranı lar te vik edilmis tir (Orlove ve Brush 1996). Toplumlarda var olan, zamanla ortaya çıkmı ahlaki de erler ve tabular özellikle bölgesel koruma çalı malarında çok önemli roller oynaya bilirler (Cooling ve Folke 1997). Do al sistemlerin korunması için alınan kararların ba arılı olabilmesi için ise, bunların ahlaki ve geleneksel olanları da içeren bazı de erlere dayandırılması zorunlulu u vardır (Brown ve ark. 1997). İlk bakı ta ekoturizm etkinliklerinin hem koruma çalı malarına katkıda bulundu u, hem de yerel halka ciddi faydalar sa ladı ı için hiç bir muhalefetle kar ıla ılmadan bölgedeki halk tarafından benimsenece i dü ünülebilir. Ancak, özellikle geli mekte olan ülkelerde devletin aldı ı koruma kararlarına bu kararları elde etmek istedikleri ekoturizm dı ı gelire engel olarak gören bölgedeki halkın tam olarak uyması, en azından ilk 10 sene gibi bir süre için pek mümkün gözükmez. Bölgede yapılan hayvancılıktan kaynaklanan otlatma baskısı nedeniyle bölge bitki örtüsünün ciddi biçimde zarar görmesi ya da yakacak ve yapacak odun ihtiyacının yasal ya da yasal olmayan yollarla ormanlardan kar ılanması ekoturizmin engel olabilece i bu tür faa liyetlere örnek olabilir. Bu tür gelir kaynaklarının daha somut ve gerçekçi algılandı ı bölgelerde ekoturizmin bir koruma yöntemi olarak görülmesinde bazı sorunlar ya anabilir (Yu ve ark. 1997).

Ekoturizmde gönüllü çalı malar daima önem ta ır ve bu tür çalı malar mutlaka te vik edilmelidir (Robinson 1993). Bununla birlikte bölgedeki insanlarla iyi ileti im kurarak onların da gönüllü olarak etkinliklerin içine çekilmeye çalı lması yerinde olacaktır. Bölgedeki halk ve giri imciler sadece alınan sıkı kararlar gerektirdi i için de il, yapılması gereken do ru eyin bu oldu una inandıkları için de güvenli kullanım sınırını a mamalıdır (Bishop ve Ready 1991).

Bir alandaki turizm faaliyetinin geli mesi o alanda bir takım i imkanlarının olu masına ve bölgedeki ekonomik büyüme ye olumlu bir katkı yapacaktır. Bununla birlikte bölgeden elde edilen gelirin yine o alanda payla ımını sa layan bir mekanizma bölgedeki

gelir seviyesinin yükselmesine, refahın artmasına, insanların kendilerini geli tirerek daha nitelikli hale gelmelerinde çok daha etkili olacaktır (Ashley ve Garland 1994).

Ekoturizm yoluyla elde edilecek gelirin bölgedeki halkın gelirine do rudan etki edece i kesin olsa da, bu artı bölgedeki do al alanlarının ba ka kullanım amaçları do rultusunda tahrip edilmesini önlemeyi garanti edemez (Yu ve ark. 1997). Yıllardır geleneksel olarak ya adı ı ve yüzyıllardır da bu ekilde ya andı mı bildi i bir çevrede, ekoturizm gibi bilim çevreleri için bile çok yeni sayılabilecek bir etkinlikle hayatını kazanmayı geçici ve çok güvenilmemesi gereken bir durum olarak gör erek buradan elde edece i geliri tarım, hayvancılık ya da ormancılık gibi geleneksel yöntemlere aktaran bölge halkı, bölgedeki ekoturizm etkinliklerinin uzun vadeli olmasının da önüne geçebilir. Bu nedenle katılımın sa lanması sadece bir ba langıç olarak k abul edilmeli ve bu katılımcıların motivasyonları daima yüksek tutulmalıdır.

Bir alanın ekoturizm etkinlikleri sayesinde gittikçe tanınması ve çok tercih edilmeye ba lanması sadece do al alanlarda ekoturizm etkinliklerinde bulunmak isteyecek ki ilerinde il, alanın yakınlarında ya ayan ve alandan gelir elde etmek isteyecek di er ki ilerinde dikkatini çekmeye ba lar. Bu durum civarda ya ayan insanları cezbederek ekoturizm yapılan alanların etrafında ya amaya yöneltebilir ki, bu olay literatürde “mıknatıs et kisi” olarak geçmektedir (Ashley ve Garland 1994). Bu etki dikkatle izlenmeli ve karar verme yetkisine sahip ki i ya da kurumlarca mutlaka belirli bir oranda tutulmalıdır. Çünkü mıknatıs etkisinin gere inden fazla olmasıyla birlikte ekoturizm yapılan alan kendi kendini tahrip etme sürecine kendili inden girebilir (Yu ve ark. 1997).

Ekoturizm faaliyetlerinden yerel halkın elde edece i tek fayda gelir sa lamak de ildir. Bölgedeki turizm faaliyetlerinin etkisiyle bölgeye giren para kendili inden istihdam sa l ar, genel bir geli imle bölgeye olumlu etkiler yapar. Bununla birlikte bölge halkının e itilmesi, onlarla fikir alı veri inde bulunulması ve ekoturistlerle birebir etkile im içerisinde olarak bölgelerindeki turizm faaliyetini kontrol etmelerinin sa lanması gibi farklı boyutlardaki faydaları da göz ardı edilmemelidir (Boonzaier 1996).

2.2.3.2.Ekoturizmde do al kaynakların kullanımı

Bütün insanlık do al ekosistemlere dolaylı yollardan ba ımlı olarak ya ıyorken bazıları da halen bu kaynakları do rudan kullan mak zorundadır (Hutton ve Leader 2003).

Büyük bir kesim ekosistemlerin do rudan kullanılmasına ele tirdel yakla sa da, özellikle kırsal bölgelerde ya ayan toplumların kaynaklarının önemini fark etmeler i ve sahip çıkmaları ile bu kaynakların kullanımı ve yönetimi yüzyıllar boyunca sa lanmıştır. Ancak hızla modernle meden kaynaklanan sebeplerle bu dengenin sekteye u raması, do al kaynakların zarar görmeye ba laması ile hızlı nüfus artı nını ve beraberindeki sorunları gündeme getirmi tir. Bir alanda ekoturizm etkinliklerinin ba latılmasına temel sebep te kil eden do al kaynaklar, bu toplumsal sahiplenmeyi tekrar ba latma potansiyeli ta ıması açısından önemlidir (Yu ve ark. 1997).

Ekoturizm açısından ilgi çekici bir yerde ya ayan halk kendi ihtiyaçları için bazı do al kaynakları kullanmak isteyecektir. Özellikle alanın popülaritesinin artması ve gözle görülür bir yo unlu un ya anmaya ba lamasıyla bölgede ve yakın çevresinde ya amaya ba layan insan sayısında ciddi bir artı olacak ve bu artı kaynak tüketimini olm ası gerekenden yukarıya çıkartacaktır. Böyle bir durumda insanlar çevresel ve ekonomik ko ulların ne gerektirdi ine aldırı etmeden ihtiyaçlarını mümkün oldu unca “bedava” olan do al kaynaklardan kar ılama e ilimine gireceklerdir (Hutton ve Dickson 2001). Kaynakların do rudan kullanımı ve do al hayata ait habitatların kaybı birlikte gerçekte ti inde do al türlerin ço u de ilse bile birço u ortadan kalkacaktır (Hutton ve Leader 2003).

Her ne kadar do al kaynak kullanımıyla ilgili ciddi endi eler gündeme ge lmeye ba ladıysa da, bu kaynakların kullanımının kaçınılmaz olması sebebiyle bir sürdürülebilir kullanım kavramı ortaya çıkartılmış tir. Biyolojik Çe itlilik Antla ması (CBD)’nın ikinci maddesi sürdürülebilir kullanımı, biyolojik çe itlilik bile enlerinin u zun vadede herhangi bir zarar görmeyecek biçim ve oranda, mevcut ve gelecek nesillerin istek ve ihtiyaçlarını kar ılamak üzere alanın potansiyelinin korunarak kullanılması olarak tanımlar (Anonim 1998). Bir ekoturizm bölgesinde sürdürülebilirlili i sa lama k için yapılması gereken en önemli hareketlerden biri de gerek yerel halkın e itimi ve ikna edilmesiyle, gerekse devlet otoritesinin kullanımıyla bu tanım içerisinde kalan bir do al kaynak kullanımını sa lamaktır.

Alandaki do al kaynakların kullanılmasıyla ilgili dikkat edilmesi gereken bir di er nokta da tarım ve avcılık gibi faaliyetlerin alanda mümkün oldu unca yapılmamasının sa lanması, en azından ziyaretçilerin dikkatini çekmesinin önlenmesidir. Çünkü ekoturistler genel olarak ekolojik açıdan zarara u ramı , tarımın ve avcılı ın sık görüldü ü yerlerde bulunmak istemezler (Yu ve ark. 1997). Bölge halkının katılımcı olarak sektörün içerisinde bulunmasının ve bu i ten para kazanmasının önemini açıklayan bir neden de budur. Katılımcı

halk ekoturistlerin bu e ilimini fark etti inde bir otokontrol mekanizması olu turarak potansiyel mü terilerini kaybetmek istemeyecektir.

Kısa vadede ekoturizm etkinliklerinden elde edilecek gelirin halkın acil ihtiyaçlarına harcanması geli me ve koruma arasındaki ters ora ntıyı durdurabilir, ancak uzun vadede habitatların korunması için devletin arazi sınıflaması ve korunan alan sınırlarının belirlenmes i gibi kararlarını da içeren istikrarlı politikalarına mutlaka ihtiyaç duyulacaktır (Yu ve ark. 1997).

2.2.3.3. Ekoturizm ve ta ima kapasitesi

Bir ara tırmaya göre, 1950'li yıllarda yakla ık olarak yıllık 25 milyon civarında olan uluslararası turist sayısı 1990'da 443 milyona yükselmiştir (Anonim 1991). Bununla birlikte Dünya Turizm Organizasyonu (WTO) ziyaret sayısına ba lı olarak turizm faaliyetlerindeki yıllık artı %7, uluslararası hava ta imacılı ı hariç yıllık gelir artı nını da %12,5 olarak açıklamaktadır (Brown ve ark. 1997). Zaten oldukça büyük olan ve büyümeye devam eden bir sektör olan turizm, do al olarak bu büyüme ye ba lı sorunları da beraberinde getirmektedir. Konu ekoturizme indirgendi inde, do al ve kültürel kaynak de erlerin bu gittikçe büyüyen kitlenin etkisine maruz kalma riski oldu undan söz konusu etki özellikle ekolojik açıdan çok daha büyük önem ta ır. Kitle turizminden farklı olarak bir alandaki do al ve kültürel kaynak de erleriyle ilgilenen ve bunların korunması için katkı sa lamayı hedefleyen ekoturizm kavramında ziyaretçilerin çevreye hissettirebilecekleri baskının boyutu bu kavramın ortaya çıkı amacına ters dü mesine neden olabilecek boyutta olmamalıdır.

Geli mi ve sanayisini kurmu ülkeler, bazı istisnaları olsa da, genel olarak do al alanların artık çok fazla olmadığı, olanların da bir ekilde bu sanayi faaliyetlerinden etkilendi i, en azından göreceli olarak bozuldu u yerler oldu undan, ekoturizm etkinlikleri denince genel olarak geli mekte olan ülkeler ve bunların sundu u do al ortamlar akla gelir. Bölgesel kültürlerin ve do al çevrenin de erlerini ön plana çıkaran ekoturizm özellikle turizmin hükümetler tarafından desteklendi i bu ülkeler için di er turizm türlerine kıyasla daha uygundur ve daha küçük ölçekli, daha çok yerel imk anın sunuldu u, daha az ekonomik külfet getiren ve olumsuz etkileri daha az olan bir turizm çe idi olarak kabul edil ir (Brown ve ark. 1997). Bununla birlikte bu ülkelerin genel olarak u ra maları gereken ekonomik, sosyal ve politik birçok önemli sorunları olabilece inden ve bölgedeki yerel halkın sahip oldukları

do al ve kültürel özelliklerden para kazanmanın cazibesine kapılma ihtimalleri söz konusu oldu undan, bu kaynakların kullanım sınırlarının zorlandı ı durumlar görülebilir .

Ekoturizm alanlarında ziyaretçi baskısı genellikle kullanımın ilk a amalarında hissedilmeye ba lanır ve kullanıcı faaliyetlerinin yo unla tı ı alanlarda önemli do al kaynak de i imlerine sebep olur (Farrell ve Mairon 2001).

Bir ekoturist sıklıkla kendisi için özel ilgi uyandıran etkinlikler, sıra dı ı türler, da lar, farklı kültürel de erler ya da yerel halkla ilgilidir (Deardon ve Harron 1994). Dolayısıyla alandan memnun ve tatmin olmu olarak ayrılması bu özelliklerin varlıklarının sürmesine ba lıdır. Ba ka bir deyi le, ekoturizm etkinliklerinin sürdürülebilirli i do rudan alandaki ilgi çekici ö elerin bütünlü ünün korunması ve ekoturistler ile ekoturizm etkinli inin biçimi ve süresi arasında bir denge kurulmasına ba lıdır. Bu dengenin kurulamamasıyla alan ziyaretçilerin etkinliklerinden kaynaklanan bir tahrip olma süreciyle yüzle ir ki, bu noktada ta ıma kapasitesi kavramı gündeme gelir.

Ta ıma kapasitesi genel olarak ekolojik analizlerde belirli bir habitatta ele alınan türün ya da türlerin birey sayılarının popülasyonun varlı ını tehlikeye sokmadan ya amlarını devam ettirmelerini açıklamak için kullanılır ve “turist ta ıma kapasitesi” ola rak turizm ve çevre sektöründe gittikçe artan bir hızla kendine yer bulur (Brown ve ark. 1997).

Ta ıma kapasitesi turizm sektöründe en sık bilinen haliyle turist aktivitelerinin mevcut olanakları zorladı ı sınır (fiziksel ta ıma kapasitesi), çevrenin zara r görmeye ba ladı ı sınır (çevresel ya da ekolojik ta ıma kapasitesi) ve ziyaretçilerin tatmin olmamaya ba ladıkları sınır (algısal ya da psikolojik ta ıma kapasitesi) olmak üzere üç ba lıkta ele alınır (Pearce 1989).

nsanların ekoturizm alanlarına gelmesinin temel nedeni olan do al ve kültürel kaynakların, yine bu ekoturizm faaliyetlerinde ta ıma kapasitesinin a ılmasıyla zarar görmesi bu turizm türünün sürdürülebilirli i açısından son derece ciddi bir tehdit olu turur. Sürdürülebilirlik için yapılması gereken koruma çalı maları zaten yeterince komplekstir ve çok ciddi çabaları gerektirir. Son dönemlerde yapılan biyolojik çe itlili i korumaya yönelik çalı maların, bu tür çalı malar ilk olarak ortaya çıktıklarında dü ünüldüklerinden daha zor ve daha az ba arılı oldukları ortaya çıkmı tır (Wells ve Brandon 1992, Langholz 1999).

Ekoturizm kaynaklarını kullanan turist sayısının artması basit bir mantıkla elde edil en gelirin de artması demektir. Ancak turist sayısındaki bu artı her bir turistin bir di erine yük

oldu u stok maliyetini de beraberinde getirdi inden, elde edilecek gelirdeki artı dü ük oranlarda kalır ve birikmenin daha da artması ile turistlerin harcama yapma e ilimleri azalır, böylece ekoturizm maliyeti uç sınırlara do ru bir yükseli gösterir (Brown ve ark. 1997).

Günümüzde ekoturizm etkinliklerini gerçekle tiren büyük firmalar bir bölgeye getirdikleri turistlerden do rudan kendilerine pay aldıklarından genelde turist sayısının ta ıma kapasitesinin üzerine çıkartılması e ilimi gözlemlenir ve bu e ilim karlılı ın artık olmadığı, geri dönüşümün çok zor oldu u a amalardaki çevresel sorunların görüldü ü a amalara kadar devam eder (Brown ve ark. 1997). Bu çevre sorunlarının firmalara zararı en fazla artık o alana turist getirememek olacaktır. Oysa dünya üzerinde bu firmaların i yapabilecekleri çok sayıda tahrip edilmemi do al alan vardır. Ancak ta ıma kapasitesinin a ılmasıyla zarar görmü alan her eyden önce bir halkın uzun zamandır ya adı ı bir habitattır ve bu zararların onlara yansması sadece ekoturizmden elde ettikleri sınırlı gelirin artık olmaması de il, aynı zamanda ya adıkları çevrenin artık tahrip edilmi ve dengesi bozulmu bir ekosistem olaca ı gerçe idir. Ekoturizmin yerel ölçekte planlanması ve yerel halkın mutlaka sektörün içinde olması gereklili inin en önemli sebeplerinden biri de budur .

Sonuç olarak kaynakların a ırılı kullanıldı ı ve çe itli çevre sorunlarının ba gösterdi i bu tür alanlarda ne ekolojik ne de ekonomik anlamda sürdürülebilir tu rizmden bahsetmek mümkün olmaz. Bu nedenle sürdürülebilir bir turizm etkinli i için ta ıma kapasitelerinin belirlenmesi ve bu kapasitelere hassas bir biçimde uyularak planlar yapılması hayati derecede önem ta ır.

2.2.4. Ekoturizm ile kitle turizmi kar ıla tırılması

Ekoturizm kavramı bilimsel yayınlarda temel olarak; ziyaret edilecek alana en alt seviyede fiziksel ve sosyal etki, do a içerisinde turistlere ekoloji e itimi, bölgedeki yerli halka ekonomik katkı kriterlerini bünyesinde barındıran turizm biçimi olarak kullanılır ve bu özellikleriyle kitle turizminden ayrılmaktadır (Wunder 2000).

Kitle turizmi ise do al çevreye çok fazla zararı dokunabilen ve daha ekonomik ve rahat oldu u için turistler tarafından daha çok tercih edilen bir turizm biçimidir (Güleç 1992). Bununla birlikte, daha büyük yatırımlar gerektirir. Ekoturizm faaliyetleri ise özellikle kitle turizmi ile kar ıla tırıldı nda genellikle küçük yatırımlar gerektirdi inden, özellikle

geli mekte olan ülkeler tarafından ciddi bir gelir kayna ı olarak görülmektedir (Wunder 2000).

Klasik turizm anlayı ında turistin istek ve ihtiyaçları sürekli bir artı gösterir ve sunulan her bir yeni ve konfor düzeyi yüksek özellik bir süre sonra standart hale gelir. İlk tatil köylerinin sade, doğal, hatta basit atmosferlerinden bugünkü tatil köylerinin her ülkenin ortalama yapı standardının çok üzerinde bir konfor ve lüksüne sahip atmosferlerine geçi bunu açıklar. Özellikle daha ekonomik olması nedeniyle kitlesele e yönelen turizm etkinliklerinde, turistler gittikleri yerlerin ya am biçimlerine uymak ve saygı duymak yerine kendi ülkelerindeki istek ve beklentilerinin kar ılanmasını talep ederler (Aysu 1992). Bunun doğal bir sonucu olarak ziyaret edilen alanda fiziksel ve kültürel de imeler ba lar. Zamanla, rekabetin de etkisiyle işletmeler tarafından standartlar yükseltilir ve bu durum kitle turizminin bir anlamda sonsuza do ru ilerleyen arz-talep ili kisinin ba langıcı olarak yorumlanabilir. Buna kar ın ekoturizm etkinli inin en önemli amaçlarından birisi gidilen yerin kültürü ve do ası hakkında bilgi sahibi olmak, en dikkat etti i unsurlardan birisi de bu iki kavrama da olabilecek en alt düzeyde etki etmektir. Doğal ve kültürel de erlerin ziyaret edilen alandaki mevcudiyetlerinin korunması ve sürdürülebilirli in sa lanması bu nedenle kitle turizminde mümkün de ilken ekoturizmde amaçtır. Gülez (1992)'in ekoturizm ile kitle turizminin kar ıla tırılması sonucunda derledi i oldukça çarpıcı sonuçlar Çizelge 2.3'te ortaya koyulmaktadır.

Çizelge 2.3. Kitle turizmi - ekoturizm karşılaştırması (Güleç 1992)

Özellikler	Kitle Turizmi	Ekoturizm
	<ul style="list-style-type: none"> ○ Hızlı gelişir ○ Maksimize eder ○ Çevreye saygı kaygısı yok ○ Kontrolsüz ○ Plansız ○ Ölçsüz 	<ul style="list-style-type: none"> ○ Yavaş gelişir ○ Optimize eder ○ Çevreye saygılı ○ Kontrollü ○ Planlı ○ Ölçülü
Genel	<ul style="list-style-type: none"> ○ Kısa dönem ○ Özel çıkarlar ○ Uzaktan kontrol ○ Stoklar ○ Fiyat bilinci ○ Nicelik ○ Geni gruplar ○ Kısa zaman ○ Hızlı ulaşım ○ Sabit program 	<ul style="list-style-type: none"> ○ Uzun dönem ○ Tüm çıkarlar ○ Yerel kontrol ○ Stoklar ○ Değer bilinci ○ Nitelik ○ Bireyler, aileler, arkadaşlar ○ Uzun zaman ○ Uygun ve yavaş ulaşım ○ Anında değerlendirilen kararlar
Turist Açısından	<ul style="list-style-type: none"> ○ Turist yönlendirilir ○ Tahmin amaçlı ○ Anlama ○ Rahat ve pasif ○ Üstünlük duygusu ○ Hatıra eşyalar ○ Gürültülü ○ Plansız gelişir ○ Sadece yerel düzeyde planlama etkinliği ○ Üstün nitelikli yerlerde gelişir 	<ul style="list-style-type: none"> ○ Turist karar verir ○ Yerel amaçlı ○ Deneyim ○ Talep edici ve aktif ○ Aktif fikirli yaklaşım ○ Anılar, yeni bilgiler ○ Sakin ○ Plandan sonra gelişir ○ Yerel planların bölgesel koordinasyonu ○ Üstün nitelikli yerlerde koruma
Turizm Gelişme Stratejisi Açısından	<ul style="list-style-type: none"> ○ Yeni yapılar ve yeni yatak kapasitesi ○ Girişimcilerden istihdamda yerli olmayan kişilere öncelik ○ Çiftçilik azalır, iş gücü turizme kayar ○ Otomobil öncelikli trafik planlaması ○ Yolum turizm sezonuna göre kapasite belirlenmesi ○ Doğal ve tarihsel engeller uzaklaştırılır ○ Yerli teknoloji ve mekanize turizm tesisleri ○ Kentsel mimari 	<ul style="list-style-type: none"> ○ Mevcut yapıların yeniden kullanımı ○ Sadece yerli girişimciler ○ Yerel potansiyele göre istihdam artları ○ Çiftçilik ekonomisi korunur ve geliştirilir ○ Toplu taşıma öncelikli trafik planlaması ○ Ortalama talebe göre kapasite belirlenmesi ○ Doğal ve tarihsel engeller korunur ○ Düşük teknoloji ve seçici mekanize gelişir ○ Yerel mimari

Ancak bu tablodan yola çıkarak ne tüm kitle turizmi, ne de ekoturizm etkinliklerinin burada belirtilmiş özellikleri mutlaka tartışılması gerektiğini düşünmek doğru olur. Oldukça zor ve iyi organizasyon gerektirse de, burada belirtildiği kadar çok zararı dokunmayacak kitle turizmi etkinlikleri mümkün olabilir. Bununla birlikte ekoturizm adı altında yapılsa da doğal ve kültürel kaynaklara etkisi olabilecek turizm etkinlikleri de olabilir. Bu bağlamda ekoturizm konusuna getirilen eleştirel yaklaşımlara değinmek daha gerçekçi bir tablo ortaya koymak adına yerinde olacaktır.

2.3. Çalışma Konusu ile İlgili Önceki Çalışmalar

Alanda araştırma konusu ile ilgili daha önce yapılmış bir çalışma bulunmamakla birlikte ekoturizmle ilgili birçok araştırma mevcuttur.

Demirel ve ark. (1996), çevreye duyarlı planlama kapsamında Fırtına Deresi Havzasının rekreatif ve turistik etkinlikler açısından değerlendirilmesi üzerine bir çalışma yapmıştır. Fırtına Havzası flora açısından oldukça zengin olup bazı endemik, relik ve anıt

a aları bünyesinde barındırmaktadır. Bu vadide en önemli bitki türlerinden biri de amlıhem in'in en yüksek yayları olan Taphur Yaylası yolu üzerinde Meydan ve Koluna köyleri arasında yer alan Türkiye'nin bilinen tek imir ormanı bulunmaktadır. Tüm bu özellikleri ile Fırtına Vadisinin turizm de erlendirmesi sonucunda bazı konulara de inilmi tir. Bunlar; otel, motel gibi rijit konaklama birimlerine olanaklar ölçüsünde yer verilmesi, bölgeye özgü yerel mimari örneklerine uygun projeler üretilmesi, pansiyonculu un geli tirilmesi ve yerel halkın bu konuda aydınlatılması, mevcut yayla evlerinin turizme açılması, bölgeye özgü bazı rekreasyonel etkinliklerin planlamalarda göz önünde tutulması, çe itli t uristik tesislerin planlama giri imleri ba lamadan önce halkın da fikrinin alınması ve halkın katılımının sa lanması, vadi boyunca vadiyi karakterize eden do al de erlerin etkisinin azaltılması, köylerdeki ah ap malzemeli evlerin yapımı ya da onarımı için kullanıcılara ucuz veya kredili ah ap temini sa lanması katı atıkların toplanabilece i kurulu lar olu turulması, tüm gezi etkinlikleri için güzergahlar ve haritalar olu turulmasıdır.

Dökmeci ve Kerimo lu (1996) Assos'ta; sayısı ve çekicili i oldukça fazla olan kültür turizmi için vazgeçilmez kaynak olu turan, küçük tarihi turistik yörelerimizin önemini vurgulamak, ülkemize sa layaca ı ekonomik katkılarını ve uluslar arası düzeyde tanıtımımıza yapacakları olumlu etkileri belirtebilmek, özelliklerini ve çeki ciliklerini tanımlamak ve uygun ekilde de erlendirilebilmelerini yönlendirebilmektir amacıyla bir ara tırma yapmı tir.

Kırzıo lu (1996)'nun Erzurum Palandöken Da ları'nda yaptı ı bir çalı mada turizmin önemli sahalarından biri olan kı sporlarının Erzurum Palandöken'de zengin bir potansiyele sahip olmasından ötürü turizm planlaması ile ilgili öneriler getirilmi tir. Arazi yapısı, mevsim uzunlu u, kente yakınlı ı, kar kapasitesi, pist uzunlu u vb. avantajları ile öncelikli bir önem arz ederek Devlet Planlama Te kilatı (DPT)'nin da deste iyle uluslar arası standartlarda alan kullanımı çalı maları gerçekle tirilmi tir.

Do u Anadolu Kalkınma Projesi (DAP) kapsamında da önemli yer tutan Erzurum Palandöken Da ları Kı Sporları ve Turizm Planlama alı maları yören in sosyo-ekonomik yönden de er kazanması, kalkınması bakımından ümit vericidir. Planlamanın tamamı gerçekle ti inde, yer alacak tesislerde günde takriben 31.000 ki inin aynı anda kayak yapabilecek olması ile Palandöken Da ları Orta Do unun önemli kı turiz mi ve sporları merkezlerinden birini olu turabilecektir (Kırzıo lu 1996).

Mair ve ark. (2001)'nin yapımı oldukları 'Planning for Growth? Re-thinking the Rural Tourism Opportunity' başlıklı araştırmanın temel amacı; Kanada'nın Ontario eyaletindeki kırsal turizmin gelişmesi ile ilgili sonuçları tanımlamaktır. Bu doğrultuda araştırma alanını etkileyecek ve ondan etkilenebilecek çeşitli topluluklardan oluşan (sivil toplum örgütleri, yerel idareciler, yerel halktan oluşan gönüllü hizmet veren kişiler) 100'ün üzerindeki katılımcılarla mülakatlar yapılmıştır. Mülakatlar sonucunda turizmin ekonomik anlamda bir fayda getirmesinin yanı sıra, trafik karmaşası, gürültü, geleneklerin kaybı, kırsal sakinliğin tehdit edilmesi ve turizm endüstrisinde kontrolün kaybedilmesi gibi negatif etkiler de yaratabileceği düşünülmüştür. Her bir çalışmada grubundaki katılımcılar bir turizm planının yaratılmasının problemlerin çözümü olunda bir adım olacağını belirtmişlerdir. Sonrasında da 'Planlı turizm planlamasına daha entegre olmak bir yaklaşım nasıl yaratılabilir? Orada sürdürülebilir kırsal turizm olabilir mi? Nasıl planlanabilir, izlenebilir ve kontrol edilebilir' gibi yaklaşımlar değerlendirilmiştir. Sonuçta da turizmin topluluklar için bir fayda yarattığı kabul edilerek araştırma alanı olarak seçilen bölgede kırsal turizmin uygulanabileceğine karar verilmiştir.

Yagüe Perales (2002), 'Rural Tourism in Spain' başlıklı çalışmada; modern kırsal turistleri doğrudan tanımlayan ve karakterize eden özelliklerini belirlemektedir. Çalışmada İspanya'nın El Alto Palancia bölgesinde yürütülmüştür. Arazi çalışmasının temelini 23 soruluk bir anket çalışması oluşturmaktadır. Ankette; turistlerin demografik profili (örneğin: yaş, cinsiyet, gelir seviyesi gibi), seyahatin organizasyonu (örneğin: kalış süresi, kalma yeri, ulaşım), turistlerin doğal ve kültürel kaynak değerleri hakkındaki görüşleri ve yapmaktan hoşlandıkları aktivite tercihlerini ortaya çıkartacak sorulara yer verilmiştir. Anket çalışmalarının analizleri sonucunda; Alto Panacia bölgesinde kökenleri bulunmayan ancak doğal kaynaklarla, doğaya yürüyüşüne, bisiklet binmeye ve jiple gezinti yapmaya ilgisi olan ancak balık tutmayı ve avlanmayı sevmeyen, 34 yaşın altındaki turistler modern kırsal turistler olarak belirlenmiştir. Statistiksiz analizlere göre, bölgeyi ziyaret eden turistlerin 500'ünden 331'i gibi büyük bir kısmının bölgeye baktıklarının olduğu görülmüştür. Bu da bölgeyi ziyaret eden geleneksel kırsal turistlerin çok olduğunu sonucunu göstermiştir.

Cengiz (2003), 'Peyzaj Değerlerinin Korunmasına Yönelik Kırsal Kalkınma Modeli Üzerine Bir Araştırma: Seben İlçesi (Bolu) Alpa ut Köyü Örneği' başlıklı doktora tez çalışmada; kırsal alan, kalkınma ve kırsal kalkınma kavramlarına yönelik olarak Seben İlçesi (Bolu) Alpa ut Köyü örneğinde alan kullanım alternatiflerinin seçim ve

de erlendirilmesini gerçekte tirmek amacıyla, köyün özelliklerinin gerekli kıldı ı öncelikli alan kullanımını saptanmı ve çalı ma örnek köy yakla ımı ile irdelenmi tir.

Güngör (2003) tarafından yapılan ‘Beyehir İçesi ve Yakın Çevresi Turizm ve Rekreasyon Kullanımına Yönelik Peyzaj Potansiyelinin Saptanması Üzerine Bir Ara tırma’ ba lıklı doktora çalı masında; çalı ma alanının neden seçildi inin anla ılması, alanın tanıtılması ve mevcut potansiye verilerin ortaya konab ilmesine ili kin Swot Analizi, Görsel Kalite Analizi, Reyting Analizi, Turizm Tesisleri Durum Analizi ve Turizm Ürünleri De erlendirme Analizleri yapılmı tir. Daha sonra çalı ma alanında, turizm ve rekreasyona yönelik; iklim potansiyeli, hidroloji potansiyeli, topo rafik yapı potansiyeli, toprak potansiyeli, ula ım potansiyeli, kültürel ve tarihsel yapı potansiyeli 2*2 km’lik plankarelere ayırarak ayrı ayrı hesaplamı ve hepsinin toplamının aritmetik ortalaması peyzaj potansiyeli de erini olu turmu tur. Sonuçta da plankarelerin aldıkları de erlere göre turizm ve rekreasyona yönelik olarak peyzaj potansiyelleri saptanmı tir.

Gürer (2003), ‘Kırsal Geleneksel Konut Dokusunun Turizm Ba lamında De erlendirilmesi, Cumalıkızık Örne i’ ba lıklı yüksek lisans tez çalı masında; Türkiye’de kırsal alanların korunmasına yönelik olarak kırsal turizm etkinli ini ara tırma tir. Bu ba lamda, Bursa Cumalıkızık kırsal yerle iminde kırsal turizmde do ru uygulama araçlarının seçilmesi ve planlı yakla ımının, geleneksel konut dokusunun korunması ve ya atılmasında etkin bir rol oynadı ını saptanmı tir.

Topay (2003), ‘Bartın-Uluyayla Peyzaj Özelliklerinin Rekreasyon-Turizm Kullanımları Açısından De erlendirilmesi Üzerine Bir Ara tırma’ ba lıklı doktora tez çalı masında; kırsal alanlarda gerçekte tirilebilecek bazı rekreasyon-turizm etkinlikleri için en uygun alanların saptanabilmesi amacıyla bir yöntem olu turarak bu yöntem do rultusunda Bartın-Uluyayla kırsal alanında, ara tırmada ele alınan etkinlikler için uygun alanları saptamı tir. Bu do rultuda, öncelikle kırsal alan rekreasyon-turizm etkinlikleri ve bu etkinliklere ait de erlendirme faktörlerini belirlemi tir. Sonuçta da de erlendirme faktörleri do rultusunda ara tırma alanına ait do al ve kültürel özellikler belirlenmi bilgi sayar ortamında olu turulan veri tabanı, etkinliklere ait de erlendirme faktörelere göre sorgulanarak her etkinlik için en uygun ve ko ullu uygun alanlar saptanmı tir.

Kaksa (2004)’nın Mu la’da yaptı ı bir ara tırma için Dalaman Bölgesinde ekoturizm aktivitesini arttıran deniz kaplumba ları için bir koruma çalı ması ba latılmı tir. Çevre ve

Orman Bakanlığı, Doğa Koruma ve Milli Parklar genel Müdürlüğü, Doğa Koruma Dairesi (Çevre Bakanlığı-Çevre Koruma Dairesi) tarafından desteklenen bu proje 2001-2004 yıllarını içeren 4 yıllık bir proje olarak ihale sonucu Pamukkale Üniversitesitarafından alınmış ve Muğla ve Akdeniz Üniversitelerinden araştırmacıların desteğiyle başarılı bir şekilde yürütülmeye çalışılmıştır.

Öztürk (2005)'ün Kastamonu-Bartın Küre Dağları Milli Parkı Rekreatif Kaynaklarının değerlendirilmesi üzerine yaptığı bir araştırmada, Küre Dağları'nın bozulmaması doğal, kültürel ve estetik kaynak değerleri nedeniyle rekreatif kullanımlara elverişli bir bölge olduğunu saptamıştır. Bu araştırmada günümüzde artık doğa korumanın yerel halk için yalnızca kısıtlamalar anlamına gelmediğini, korumacılık düşüncesinin yerel halkın yararına yeni olanaklar da yaratabileceğini gösteren örnek bir milli park olması amaç edinilmiştir. Biyoçeşitliliğin korunması, etkin korumanın güvence altına alınması için yerel halka yönelik alternatif geçim olanaklarının yaratılması sürdürülebilir doğal kaynak yönetimi için en önemli etken olduğu belirtilmektedir.

Doğan (2006)'ın Buldan'ın Doğal Varlıklarının Değerlendirilmesi ve Turizm Potansiyelini Saptamak İçin Yapılan Bir Çalışmada Buldan'daki turizm potansiyeline değinerek birincil amaç olarak kültürel değerlerin ve geleneksel mimari dokunun korunmasının altını çizmektedir.

Polat ve Önder (2006) Karapınar İlçesi ve yakın çevresi peyzaj özelliklerinin ekoturizm kullanımları yönünden değerlendirilmesi üzerine araştırmalarında; Karapınar'daki mevcut ekoturizm potansiyelinin, doğal ve kültürel çevreye zarar vermeyecek ve ekonomik faydalar üretebilecek bir ekoturizm planlaması ile turizm sektörüne kazandırılması amaçlanmıştır.

Korkut ve ark. (2007)'nin 'Tekirdağ Kıyı Eriği Alan Kullanımlarının CBS Yardımıyla Değerlendirilmesi' üzerine yaptığı bir çalışmada araştırma alanı da değerlendirilmiştir. Bu çalışmada; Tekirdağ kıyı erisinde yer alan kullanımlarının neden olduğu ekolojik sorunlara dikkat çekmek ve çevreye duyarlı planlama yaklaşımının önemini vurgulamak amaçlanmıştır.

3. TEKİRDAĞ İLİNİN DOĞAL, KÜLTÜREL ÖZELLİKLERİ ve TARİHİ GELİŞİMİ

3.1. Doğal Özellikler

3.1.1. Coğrafi konum

Anonim 2005'e göre Tekirdağ ; Türkiye'nin kuzeybatısında, Marmara Denizi'nin kuzeyinde tamamı Trakya topraklarında yer alan üç ilden biri, ayrıca Türkiye'de iki denize kıyısı olan altı ilden biridir. Tekirdağ 41° 34' 52" - 40° 52' 53" - 41° 35' 28" – 40° 32' 23" kuzey enlemleri ile 28° 09' 14" - 26° 42' 42" – 28° 08' 34" – 26° 54' 24" doğu boylamları arasında yer almaktadır. 6.313 km² yüzölçümüne sahip ilin denizden yüksekliği 0-200 m arasındadır. İl doğudan İstanbul'un Silivri ve Çatalca, kuzeyden Kırklareli'nin Vize, Lüleburgaz, Babaeski ve Pehlivanköy, güneyden Marmara Denizi ve Çanakkale'nin Gelibolu ilçeleri ile çevrilidir.

İl alanı doğal açıdan, batıda Tekirdağlı'nın, doğudan ise Istranca (Yıldız) Dağları'nın uzantısı ile çevrelenmiştir.

İlin batısını, güneyini ve doğusunu kaplayan bu dağlar arasında kalan ve geniş bir alan kaplayan orta ve kuzey bölümleri, geniş düzlüklerden oluşur. Bu düzlükler genel olarak yükseltisi düşük, az parçalanmış platolar görünümündedir.

İl topraklarının %75,2'si platolardan oluşmaktadır. Bunu %15,5'lik payla ovalar ve %9,3'lük payla dağlar izlemektedir (Anonim 2005).

İl bugünkü idari bölünüşüne göre 9 ilçeden oluşmaktadır. Bunlar, Merkez İlçe, Çerkezköy, Çorlu, Hayrabolu, Malkara, Marmara Ereğlisi, Muratlı, Saray ve Arköy'dür.

Gelişimi bir ulaşım ağı içinde yer alan il, 3 önemli karayolu, büyük bir dış ticaret limanı ve İstanbul-Avrupa demiryoluyla İstanbul metropolüne ve komşu Avrupa ülkelerine bağlantı bulunmaktadır.

3.1.2. Topoğrafik yapı

Balkan yarımadasının güneydoğu kesiminde yer alan Trakya Bölgesi'nde farklı morfolojik üniteler vardır. Bunların bazıları farklı yükseltiler gösteren dağlar ve tepeler ile daha az yükseltide yer alan platolar ve farklı büyüklükteki ovalardır (Anonim 2005).

Tekirda il sınırları dahilinde ise, yüksek sayılabilecek ölçülerde da lar, dik yamaçlar ya da dar ve derin vadiler bulunmamaktadır (Anonim 2003).

Tekirda , Ergene havzasında yer almakla birlikte, yıl içerisinde dü en dü ük ya ı miktarı, toprak özellikleri bitki örtüsü, ya ı , jeolojik yapının yetersizli i nedeniyle seyrek ve az akarsu a ına sahiptir. ldeki küçük akarsuların yatakları mevsimlere göre de i ir (Anonim 2005).

3.1.3. Jeolojik yapı

Tekirda 'ın jeolojik yapısı oldukça gençtir. I. zamanda il alanı denizlerle kaplıdır. Bu arada a nımlar nedeniyle denizlerin dibinde karasal kökenli tortular olu mu tur. II. zamanda alp kıvrımlarının etkisiyle Kuzey Anadolu Dağları ile birlikte Tekir Dağları olu mu tur. Daha önceden olu mu olan eski temel ve tortul tabakalar da yer yer kırılmış , kırılmış tır. III. zamanın sonunda neojende, Tekir Da ı yeniden alçalmı ve düzle mi tir. Bu dönemde Ganos ve Kuru Da ının kuzeyinde uzanan platoda gre ve marnlar birikmi tir. l, günümüzdeki görüntüsünü IV. zamanda almı tır. Anadolu ve Trakya yükselirken, Ege Marmara ve Karadeniz havzaları alçalmı tır. Topraklar genel olarak kil içeren ve çimentola mı grelerden olu ur (Anonim 2005).

3.1.4. Toprak

Topraklar genel olarak kil içeren ve çimentola mı grelerden olu ur . lde i lemeli tarımsal kullanıma uygun arazi kullanım kabiliyetinde topra ın çok geni olması ve il yüzölçümünün % 89.8 te kil etmesi bu arazilerin do ru kullanımını önemli kılmaktadır. lde yapılacak iyi bir planlama ile yaklaşık 600.000 hektar alanın mevcut kullanım biçimi de i ebilecektir (Anonim 2005).

3.1.5. iklim

Sıcaklık ortalamaları ve genel nemlilik indisleri göz önüne alınırsa, Tekirda ili iklimi, ılıman yarı-nemli olarak nitelendirilir. Kıyı kesiminden iç kesimlere girildikçe denizden uzaklı ın ve yükseltinin etkisiyle sıcaklık ve ya ı de erlerinde küçük farklıla malar görülür. Kı mevsiminde kar ya ı ları ola andır. ç kesimlere girildikçe yaz mevsimi daha kurak, kı mevsimi daha so uk geçen yarı karasal iklim özellikleri belirginle ir.

Tekirda 'da akar durumda Dere zı Deresi bulunmaktadır. Dere yata ına yakın yapılan dü ey elektrik sondajlarda yer altı suyunun varlı ı anlaşılmı tır. Yer üstü suyu olarak da yine aynı dere de erlendirilmektedir. Ya ılı mevsimlerde 5-50 lt/sn su ta ımasına kar ın kurak mevsimlerde tamamen kurumaktadır .

Tekirda kentinin içme ve evsel kullanma suyunu kar ılayabilecek herhangi bir yer altı veya yerüstü suyu rezervi bulunmamaktadır. Tekirda 'ın içme ve evsel kullanma suyu Çorlu Sa lık Mahallesi'nden ve Muratlı A a ı Sevindikli su kuyularından sa lanmaktadır. Tarımsal amaçlı kullanım suyu ise, çe itli çe me ve kuyulardan sa lanmaktadır (Anonim 2005).

3.1.6. Do al bitki örtüsü

Trakya; kuzeyinde ve güneyindeki nemli deniz ikliminin etkisinin altında çe itli orman topraklarının hakim oldu u, ç Trakya'ya ise kurak bozkır özelliklerine uygun orman, otlak ve genellikle tarım alanlarının yaygın olarak bulundu u, bu sebeple de biyolojik çe itlilik bakımından çok zengin bir ekolojik sistemler birli idir (Anonim 2003).

l, orman bakımından yoksul iller arasında sayılabilir hale gelmi tir. Istranca Da ları'nın il alanına girdi i kesimlerde, Tekir ve Kuru Da larında yer yer me elikler bulunmaktadır. Bazı kesimlerde ise az da olsa kızılı aç, karaa aç ve yer yerde çam türlerine rastlanmaktadır. Tipik bitkiler Akdeniz klimine has makiler, ba lar, meyve bahçeleri ve zeytinliklerdir (Anonim 2003).

3.2. Kültürel Özellikler

3.2.1.Nüfus

2000 Yılı Genel Nüfus Sayımı'na göre, Tekirda ehir merkezinin nüfusu; 395.377, köylerinin ise 228.214 ve toplamda da; 623.591'dir. Yıllık nüfus artı ı ehirde nüfusun %42,51'i, köylerde nüfusun %8,12'si ve toplamda toplam nüfusun %28,52'sidir. Türkiye geneline göre nüfus artı ı dü üktür. Esasen turistik özellikleri, yeni liman in aatı, ticari ve sanayi geli me uygunlu u bakımından hızlı bir nüfus birikimine elveri lidir (Anonim 2006).

3.2.2.E itim

Tekirda ilinin genelinde okul ve ö retmen sorunu bulunmamakta ve okulla ma oranını Türkiye ile kar ıla tırdı ımızda daha iyi oldu u görölmektedir. Tekirda 'da ehirde ö retmen ba ına 30, köylerde 22 ö renci; ehirde bir dersli e 47, köyde ise 15 ö renci dü mektedir. lde 2 adet fakülte ve 10 adet yüksek okul mevcuttur. Ziraat Fakültesi' nde 144 ö retim elemanı ile e itim, ö retim ve bilimsel ara tırmalar sürdürölmektedir (Anonim 2003).

3.2.3. Sa lık

Kentteki iki devlet hastanesinden biri Muratlı Caddesi üzerinde olup di eri olan Tekirda Sosyal Sigortalar Hastanesi de Atatürk Bulvarı üzerinde yer almaktadır. Özel hastanelerden biri yine Muratlı Caddesi üzerinde yer alırken di eri de Tekirda - stanbul karayolu üzerinde bulunmaktadır. Eczaneler ise Hükümet Caddesi ve Muratlı Caddesi çevresinde bulunmaktadır. Kentte ayrıca 7 adet sa lık oca ı ve 1 adet verem dispanseri bulunmaktadır (Anonim 2003).

3.2.4. Ula ım

Tekirda ula ım açısından ölkemizin anslı illerinden birisidir. Tekirda sınırları içerisinde Avrupa transit yolları geçmektedir. stanbul-Edirne-Avrupa demiryolu il sınırları içinden geçer. Günümüzde büyük bir metropol duruma gelen stanbul'a yakınlı ı Tekirda ili için büyük avantajlar sa lamaktadır. Tekirda ili için kalkınmanın lokomotifi olan ula tırma sektörünün üzerinde önemle durulmalıdır (Anonim 2003).

Tekirda ula ım açısından geni olanaklara sahiptir. stanbul'dan ba layan ve Marmara kıyılarını izleyerek ölkenin sınırları ötesinde balkan yarımadasının içlerine uzanan önemli bir yol (E5) ile Marmara kıyısına inen en kısa yolların kav a nda bulunan kent, özellikle limanı ile ölkenin önemli bir ihracat ve ithalat kapısı haline gelmi tir. Türkiye'nin en yo un ithalat ve ihracatının yapıldı ı stanbul'un Avrupa ba lantılarını sa layan D -100 ve D-110 karayolu ile tem ve demiryolu Tekirda il sınırından geçmektedir. D-100 psala sınır kapısı ile Yunanistan'a, D-110 ve tem ise Kapıkule sınır kapısı ile Bulgaristan'a ula maktadır. Kınalı-Edirne otoyolunun yakla ık 40 km'lik bir bölümü Tekirda sınırları içinde yer almaktadır (Anonim 2003).

Demiryolu ula ımı ilde sanayile menin yo un oldu u Muratlı, Çorlu ve Çerkezköy ilçelerinden geçmekte olup il sınırları dahilinde toplam olarak 74 km demiryolu mevcuttur. Kent merkezinden demiryolu geçmemektedir (Anonim 2003).

Tekirda limanı, Trakya bölgesi'nin başlıca ithalat ve ihracat merkezidir. Deniz yolları ile Marmara ve Avrupa Adalarına seferler yapılmakta olup ayrıca Akport limanından talya'nın Tireste Limanı'na haftada iki gün ro-ro seferleri düzenlenmektedir. Tekirda ilinde ayrıca, Marmara Ege lisi ilçesinde bulunan Marta Limanı yer almaktadır (Anonim 2003).

Tekirda il sınırlarında sivil havacılık kapsamında havaalanı yer almamakla birlikte, Çorlu ilçesinde askeri amaçlı havaalanı, yapılan düzenlemelerle sivil hizmet de vermektedir (Anonim 2003).

3.2.5. Ekonomi

Osmanlı döneminden beri Tekirda Limanı, İstanbul Limanı'nın yükünü hafifleten önemli bir ihracat ve ithalat kapısıdır. Ege'nin Marmara Denizi'ne kıyısı bulunması, bu yükün hafiflemesinde bir etken dir. 1997 yılında özelleştirilen limanda, her yıl 50 bin tır ile gidi-geli olarak talya'ya ulaşım sağlanmaktadır. Deniz taşımacılığının Ege'ye katkı sağlanmasında RORO seferlerinin de payı büyüktür.

1980 yılına kadar Tekirda'nın tarıma dayalı ekonomik yapısı, sonraları yerini sanayiye bırakmıştır. Bugün itibarıyla Tekirda ve çevresinde 37 sanayi tesisi bulunmaktadır. Bunlardan 8'i gıda, 5'i tekstil, 4'ü metal, 18'i toprak, 2'si başka sanayiye aittir. İstanbul'u terk edip, Çorlu ve Çerkezköy çevresine yerleşen tekstil ve deri fabrikaları nedeniyle tarımsal arazi miktarı azalsa da bereketli topraklar ülke tarımının büyük bir kısmını sırtında taşıyabilmek için direnmekte ısrarlıdır. Sanayile birlikte çevre kirliliğini artırmasına rağmen bu da, ayçiçeği, soğan, üzüm, kiraz, karpuz bölge ekonomisi açısından hala değer taşımaktadır. Özellikle ayçiçeğinin Trakya Bölgesi'nde yeri ayrıdır. Sarı tarlaların sıcak görüntüsü evlerimize ayçiçek yağı olarak girmektedir. Ayçiçeğini de erlendirmek için kurulan yağ rafineilerinin yanı sıra Yağlı Tohumlar Kooperatifi'nin kurduğu Trakya Birlik Entegre Yağ Fabrikası işletme kapasitesi ile Trakya'nın ham yağ ihtiyacının büyük bir kısmını karşılar durumdadır. Sanayi merkezi kabul edilen ilde, ayrıca un fabrikaları da bu dayı yerinde de erlendirerek iç piyasanın un ihtiyacını karşılamaktadır.

1990'lı yıllarda Türk sanayisinin önemli bir bölümünün bölgeye kaymasının ardından, bavul ticaretinin yoğunlaştığı dönemde Çorlu havaalanı ticarete büyük rol oynamıştır. Askeri nitelikteki havaalanının modernize edilip sivil havacılığa açılmasıyla, yatırımları teşvik etmek

amacıyla Türkiye'nin ilk özel serbest bölgesi olan Avrupa Serbest Bölgesi 1999 yılında kurulmuştur.

1990'lı yıllarda ise Tekirdağ'da gerçek anlamda "yazlık" patlaması yaşanmıştır. 1970'lerde tohumları atılan bir sürecin uzantısı olarak 1990'lara girerken İstanbulluların kaçamak yaptıkları bir yere dönüşümüdür. İstanbul'dan Marmara Denizi'nin kuzey kıyılarına takip ederek batıya doğru yol alındığında, hiç bitmeyecekmi gibi gözükken sıra sıra dizili yazlık siteler, bölgenin nüfusunu yaz aylarında üç katına çıkarmaya yetmektedir. Ayrıca yapımına 2001 yılında başlanan ve bu yıl tamamlanması planlanan "Tekirdağ Yat Limanı" da devreye girdiğinde Tekirdağ ve ilçelerinin turizm potansiyelinin daha da artacağı öngörülmektedir.

Ününü dünyaya duyurmuş olan Tekirdağ rakısı efsanesi 1967 yılında Tekirdağ Tekel Fabrikası'nın rakı üretimine geçmesiyle başlamıştır. Tekirdağ ekonomisinde üzüm üretiminin de önemli bir yeri vardır. Tekirdağ Tekel Fabrikası'nda sadece rakı üretilmemektedir. Arköy, Avşa Adası ve Bozcaada'dan getirilen üzümlerle yıllık 10 milyon litre arabin üretildiği fabrikada, arapların yüzde 75'i yurtdışına ihraç edilmektedir. Özellikle halk dilinde "simyon" olarak kullanılan, Semillon cinsi beyaz araplık üzüm bölgede ciddi bir geçim kaynağı olmaktadır (www.google.com).

3.3. Tarihi ve Turistik Özellikler

Tekirdağ ili coğrafi konumu dolayısıyla stratejik önem taşıyan, Anadolu ile Balkanlar arasında geçit bölgesi, İstanbul'a yakınlığı sebebiyle boğazlar üzerinden geçen Asya ve Avrupa kavimlerinin ilkeleri Tekirdağ'ı İstanbul tarihine sıkı sıkıya bağlamıştır. İstanbul'un zaman zaman saldırıya uğramasının etkileri ilde de görülmüştür, topraklarının da verimli olması birçok kavimlerin hâkimiyetinde kalmasına sebep olmuştur. Tekirdağ ili M.Ö. 4000 yıllarına kadar uzanan tarihi boyunca çeşitli uygarlıkların etkisi altında kalmıştır. Bu dönemler içerisinde Bisanthe, Rodosto, Tekfurdağı gibi isimler almıştır. Cumhuriyetten sonra 1927 yılında il olduktan sonra Tekirdağ adını almıştır. Trakya adı ile anılan bölge ise bu adı, Trak kavimlerinden almıştır. Sözcük anlamıyla Trakya, Traklar'ın oturduğu yer anlamına gelmektedir (Anonim 2005).

Trakya M.Ö. 7. yüzyılda gerek kolonilerinin kurulmasıyla ticarete açılmıştır. Bu dönemde Trakya'nın Marmara kıyılarında kentler kurulmuştur. M.Ö. 514-513 yıllarında Pers

Kralı Darius'un iskit seferi sonrasında Trakya Pers egemenli ine girmi tir. Bu egemenlik M.Ö. 478-477' de Atina'nın Pers tehlikesine kar ı kurdu u Attik-Delos Deniz Birli i'nin Persleri Trakya'dan temizlemesine kadar devam etmi tir. M.Ö. 342 yılında Makedonya Kralı 2. Philip Trakya'yı topraklarına katarak Odrys Krallı ı'nı kendine ba lamı , skender'in ölümünden sonra Trakya lysimachos'un egemenli ine girmi tir. M.S. 19. yüzyılda Roma mparatoru Tiberius'un Trakya'ya bir vali göndermesi ile ba layan geli meler, M.S. 46 yılında imparator Cladius'un Trakya'da Roma eyaletini kurması ile sonuçlanmı tir.

Trakya uzun yıllar Roma hakimiyetinde kalmı tir. M.S. 395 yılında imparatorlu un ikiye ayrılmasıyla Do u Roma mparatorlu u içinde kalan Trakya 1354 yılında Süleyman Pa a komutasındaki kuvvetlerin Gelibolu'ya çıkmasıyla Türklerin hakimiyetine girmeye ba lamı tir. 1356 yılında arköy ve Malkara ele geçirilmi , 1357'de I. Murat Tekirda ve Çorlu'yu Türk hakimiyetine almı tir. Bu arada Bizanslılar kısa bir süre Tekirda topraklarını geri almı larsa da, I. Murat 1363'de buraları yeniden Osmanlı topraklarına katmı tir. Balkan Sava ları'nda (1912) Bulgar i galine u rayan il toprakları, 1913 yılında dü man i galinden kurtarılmı tir. I. Dünya Sava ndan sonra Mondros Mütarekesi'nin verdi i imkanlardan faydalanan Yunan kuvvetleri 20 Temmuz 1920'de Tekirda 'ı i gal etmi ise de 13 Kasım 1922'de yunan i gali de sona erdirilerek Türk yönetimine geçmi tir. M.Ere lisi 29 Ekim'de, Çerkezköy ve Saray ilçeleri 30 Ekim'de, Çorlu 1 Kasım'da, Muratlı 2 Kasım'da, Malkara ve Hayrabolu 14 Kasım'da, arköy de 17 Kasım'da dü man i galinden kurtarılarak Türk yönetimine geçmi lerdir.

20 Ocak 1921 tarihli Te kilat-ı Esasiye Kanunu gere ince giri ilen yeni örgütlenme sırasında Tekirda il olmu , ancak; Kurtulu Sava ı'nın güçleri içinde örgüt hemen kurulamamı , Cumhuriyet'in ilanından önce 15 Ekim 1923 tarihinde il merkezi olmu tur. Tekirda 'ın unutamadı ı mutlu günleri arasında 24 Aralık 1840'da büyük vatan airi Namık Kemal'in burada do ması, Çanakkale Destanı'nı yaratan 19. Tümen'in Mustafa Kemal'in de önderli inde Tekirda 'da hazırlanması, 23 A ustos 1928'de Atatürk'ün Harf nkılâbı vesilesiyle Tekirda 'a gelip ba ö retmen olarak ilk dersi vermesi gibi olayl ar bulunmaktadır (Anonim 2005).

lin turistik yerle imleri ile ilgili bilgiler a a ıda kısaca de inilmi tir (www.wowturkey.com) :

Marmara Ere lisi: Eski adı Perinthos olan ilçe M.Ö 600 yıllarında Samos'lu kolonistler tarafından kurulmu tur. Yunan, Roma ve Bizans yönetiminde kalan kentin adı M.S. 3. yüzyılda Heraklia olarak de i mi tir. 1453 yılında Osmanlı egemenli ine geçmi ve adı Ere li olmu tur. Antik bir yerle me merkezi oldu undan; Akrapol, Antik Liman, Kara ve Deniz Surları, Tiyatro, Çifte Tono zlar, Stadion ba lı ca tarihi yerlerindedir.

Saray: Eski bir yerle im merkezidir. Bölgenin önemli akarsuyu olan Ergene Nehri bu ilçemizde do maktadır. Linyit kömürü ve cam yapımında kullanılan kuars kumu ba lı ca yeraltı zenginliklerindedir. lçeye 27 km. uzaklıkta Karadeniz kıyısında do al güzelliklere sahip, Castro (Çamlıkoy) turizm yönünden ilçenin görülebilecek yerlerindedir .

arköy: 1354 yılında Gazi Süleyman Pa a tarafından fethedilmi olup, önceleri ehirköy olarak adlandırılmı tır. Yaz nüfusu 100 birini geçen ilçenin her kesimden insanın kalıp konaklayaca ı motel, hotel ve pansiyonlar mevcuttur. Zengin do a güzellikle i, zeytin bahçeleri, ye il ba ları, temiz denizi ve halka açık plajları ile il in en irin turizm merkezidir. Üzü mü ve arabı me hurdur.

Ho köy: arköy'e 20 kilometre uzaklıktadır. Denizi, balı ı, üzümü ve arabı ile ünlü olan kasabanın çok eski bir tarihi geçmi i vardır.

Mürefte: arköy'e 13 kilometre uzaklıktadır. Tertemiz kıyılara sahip olan bu kıyı kasabası bölgenin tabii ürünleri olan üzümü, arabı, balı ı ve tarihi geçmi iyle ünlüdür.

Kumba : l merkezine 15 kilometre uzakta olup, Tekirda il merkezine yakınlı ı yanında pırıl pırıl denizi ve kumsalı ile en güzel tatil beldeleri nden biridir. lin önde gelen e lenme ve dinlenme merkezidir. Turistik tesislerin, pansiyonların ve halk plajlarının yo un oldu u yerlerindedir. Burada bulunan ormaniçi dinlenme yerine yerli ve yabancı turistler fazlasıyla ilgi duymaktadır.

Uçmakdere: arköy ilçe merkezine 36, Tekirda 'ın kıyı ehrinden 30 kilometre mesafededir. Tekirda 'ın e siz do a güzelliklerine sahip olan köy, Ganoz Da ları'ndan denize inen derin vadide kurulmu tur. Köyde birçok tarihi evin yanında, sahilde plajı ve arap fabrikası bulunur.

Hora Feneri: 1876 Fransız yapısı olup, Çamköy ilçesine bağlı Ho köy beldesinde bulunmaktadır. 96 kristalden meydana gelen fener kendi ekseni etrafında 360 derece dönerek görev yapmaktadır. Bölgenin ikinci büyük feneridir.

Çamlı Köy: Trakya'nın Bahçeköy deresinin Karadeniz'e döküldüğü noktada küçük bir koydur. İstıranca Ormanları ve Karadeniz'in güzelliklerini bir arada bulunduran, yeşil ile mavinin kucakladığı Çamlı Köy güzargahında, dağ evleri ve nehir boylarındaki mesire yerleri görülmeye değerdir.

Atatürk Ormanı: Tekirdağ - İstanbul Karayolu üzerinde olup, il merkezine 7 km. uzaklıktadır. İlimizin yeşil gönlüne gününbirlik tesislerinden birisidir.

4. MATERYAL VE YÖNTEM

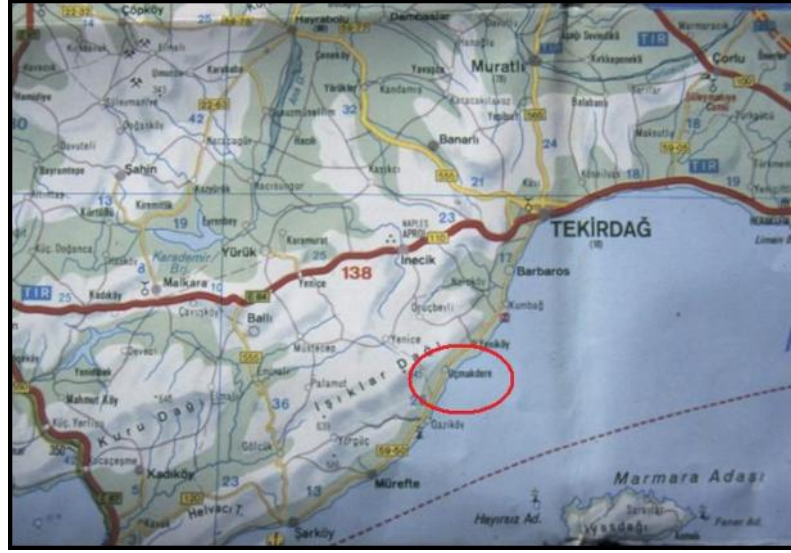
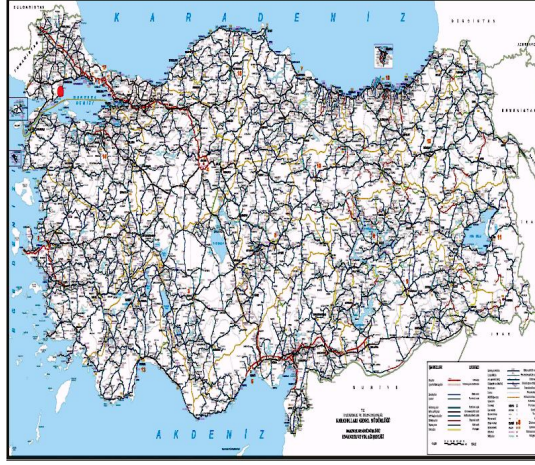
4.1. Materyal

Ara tırmanın ana materyalini Tekirdağ lı arköy ilçesi'ne ba lı Uçmaktdere köyü olu turmaktadır.

Uçmaktdere köyü, arköy ilçe merkezine 36, Tekirdağ ehir merkezine ise 35 k m mesafededir. E siz do a güzelliklerine sahip olan köy, Ganos Da larından denize inen derin vadide kurulmu tur. ekil 4.1'de ara tırma alanının konumunu belirten haritalar yer almaktadır.

Ayrıca çalı manın analiz ve de erlendirme a amalarında kullanılan harita ve dökümanlar ara tırma materyali olarak de erlendirilmi tir. Bunlar;

- Çe itli üniversitelerin (Karadeniz Teknik, Düzce, Namık Kemal) kütüphanelerinden alınan konu ile ilgili daha önce yapılmı çalı malar ve literatürler ,
- Konu ile yakından ilgili bazı kurum ve kurulu ların (Kültür ve Turizm Bakanlı ı, YÖK, Tübitak) kütüphanelerinden elde edilen veriler,
- Ara tırma alanı olarak seçilen alana ili kin makaleler, kitaplar ve bro ürler,
- arköy Belediyesi'nden alınan 1/25.000 ölçekli topo rafik haritalar (ara tırma alanı sınırının saptanması için),
- Alanın hava foto rafı,
- Arazide çekilen foto raflar çalı ma alanını tanımlanmasında ve var olan alan kullanımındaki verilerin do rulanmasında materyal olarak kullanılmı tir.

ekil 4.1. Çalı ma alanının Türkiye ve Marmara Bölgesi haritalarındaki konumu ve hava foto rafı (www.tekirdagkulturturizm.gov.tr)

4.2. Yöntem

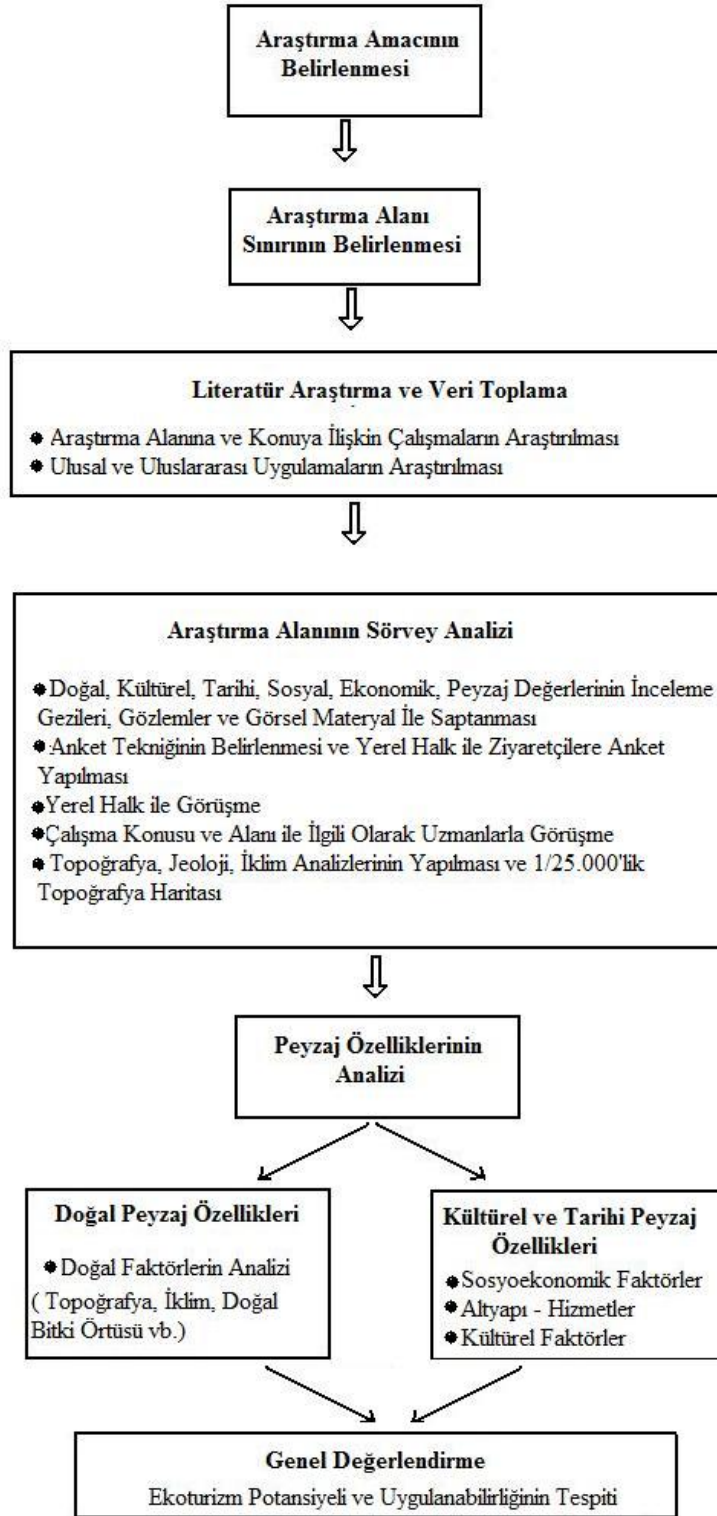
Bu çalı mada yöntemler kırsal alanların, turizm ve rekreasyon etkinlikleri açısından de erlendirilmelerini amaçlayan yakla ım do rultusunda, ara tırma alanının do al, kültürel ve tarihi peyzaj de erlerine uyarlanarak kullanılmı tır. Ayrıca çalı mada uygulanan yöntem ek olarak; amaç do rultusunda alanın ekoturizm aktiviteleri ve potansiyelinin (gerek yerel halk gerekse ziyaretçilere yönelik) ortaya konulması ve bu konuda önceliklerinin tespit edilmesini sa layan anket çalı ması yapılmı tır.

Bu do rultuda, ara tırmada uygulanacak yöntem süreci u a a malardan olu maktadır;

- Amaca yönelik ara tırma alanının sınırının belirlenmesi,
- Literatür ara tırma ve veri toplama,
- Alanın ayrıntılı sörvey ve analizinin yapılması,
- Anket çalı ması: iki a amalı olarak gerçekleştirilmi tır. Yerel halkın taleplerine (gücü ve potansiyeline) yönelik anket çalı ması (EK 1), kullanıcı gruplarının rekreasyon taleplerine yönelik (memnuniyet ve beklentileri saptamak üzere) anket çalı ması (EK 2) ve sayısal de erlendirmesinin yapılması,
- Sonuç ve Öneriler

Çalı ma alanına Temmuz 2006 ve Eylül 2006 tarihlerinde gezi, gözlem ve analizler yapılmı tır. Yerel halka ve ziyaretçilere uygulanan 50' er soruluk anketler, standart anket formları ile birebir görü meler yapılarak uygulanmı tır. Anketlerin yanı sıra alan üzerinde çe itli foto raflar çekilerek do al ve kültürel kaynak de erleri hakkında veriler toplanmı tır. Aynı dönemde çalı ma alanlarının yol nitelikleri, düzenleme ve yapım çalı maları ile farklı hava ko ullarındaki ula ım durumları hakkında resmi kurumlardan bilgi alınmı , böylece uygun bir arazi çalı ması takvimi olu turulması hedeflenmi tır .

ekil 4.2.'de çalı maya ait akı eması görülmektedir.

ekil. 4.2. Çalı mayası ait akı eması

5. ARA TIRMA BULGULARI ve TARTI MA

Ara tırma amacına uygun olarak ekoturizm açısından önemli bir potansiyele sahip Uçmaktdere'nin doğal, kültürel ve tarihi yapıları ana başlıklar altında verilmiştir.

5.1. Çalışma Alanına İlişkin Elde Edilen Bulgular

Bu bölümde çalışma alanının doğal, kültürel özellikleri ile alanın rekreasyon potansiyeli ve ekoturizm aktiviteleri hakkında bilgiler verilmiştir. Bu amaçla ilgili Tekirdağ ve Arköy Belediyelerinden, resmi internet sitelerinden ve Tekirdağ ile ilgili yapılan daha önceki çalışmalardan yararlanılmıştır.

5.1.1. Ara tırma alanının doğal özellikleri

Uçmaktdere, Tekirdağ ili Arköy ilçesine bağlı bir köydür. Arköy Marmara Denizi'nin kuzey kıyısında 481 km² alan üzerindedir. Arköy ilçe merkezi, kendi ismini taşıyan küçük ve sınırlı bir koy kıyısına yerleşmiştir. 2000 Yılı Genel Nüfus Sayımı'na göre; ilçe merkezinde 16 bin kişi, ilçe genelinde ise 32 bin kişi yaşamakta ve yaz aylarında bu rakam 3-5 misli artmaktadır. İlçe merkez dahil üç belediye ve 26 köyden oluşmaktadır. Bu köyler arasında ekoturizm potansiyelinin en yüksek olduğu yer Uçmaktdere'dir (Anonim 2006).

Uçmaktdere doğaya manzarasıyla, arabıyla, üzümüyle ve dağ kokusu olan ıhlamuruyla ünlü bir köydür. Uçmaktdere'de balıkçılık, arapçılık, tütün yetiştiriciliği, arıcılık ve balıkçılık dışında turizm sektörü de son yıllarda gelişmektedir. Şekil 5.1'de köyün genel görünümüne yer verilmektedir.

5.1.1.1. Coğrafi konum

Uçmaktdere doğudan İstanbul'un Silivri ve Çatalca, kuzeyden Kırklareli'nin Vize, Lüleburgaz, Babaeski ve Pehlivanköy, güneyden Marmara Denizi ve Çanakkale'nin Gelibolu ilçeleri ile çevrilidir (Anonim 2005). Köyün üç tarafı dağlarla çevrili olup, Güneydoğusundaki vadiyle Marmara Denizi'ne açılır. Bu vadinin zirvelerinden Marmara ve Avşa Adaları görülmektedir.

ekil 5.1. Uçmakedere'den görünümler (Özgün)

5.1.1.2. Topo rafik yapı

Balkan Yarımadası'nın güneydo u kesiminde yer alan Trakya bölgesinde farklı morfolojik üniteler vardır. Bunların ba lıcaları farklı yükseltiler gösteren da ve tepeler ile daha az yükseltide yer alan platolar ve farklı büyüklükteki ovalardır (Anonim 2005). ekil 5.2'de Trakya Bölgesi'nin en büyük yükseltisi olan Ganos Da ları görülmektedir.

ekil 5.2. Topo rafik yapısı ile ilgi çeken Uçmakedere'nin yerle ti i Ganos Da ları (Özgün)

Korkut ve ark. (2007)'nin yaptığı çalışmaya göre; Tekirdağ kıyılarında doğal yapısı bozulmadan korunmuş alanlar sadece topoğrafyanın yerleşime uygun olmadığı alanlardır. Özellikle Gaziköy-Uçmakedere ile Uçmakedere-Yeniköy arası engebeli topoğrafik yapısı nedeniyle yerleşimin olmadığı, ormanlık alan içinde bulunan doğal peyzaj özelliklerinin korunduğu yerlerdir. Bu nedenle, alanın doğal güzellikleri insan faktörünün etkisine daha az maruz kalarak korunmaktadır.

Tekirdağ il sınırları dahilinde ise yüksek sayılabilecek ölçülerde dağlar, dik yamaçlar ya da dar ve derin vadiler bulunmamaktadır (Anonim 2003). Ekil 5.3'de köyün kurulduğu Ganos Dağı ve zirvesinden manzara görülmektedir.

ekil 5.3. Uçmakedere'nin yerleşim vadi ve tepeden manzara (Özgün)

5.1.1.3. Jeolojik yapı

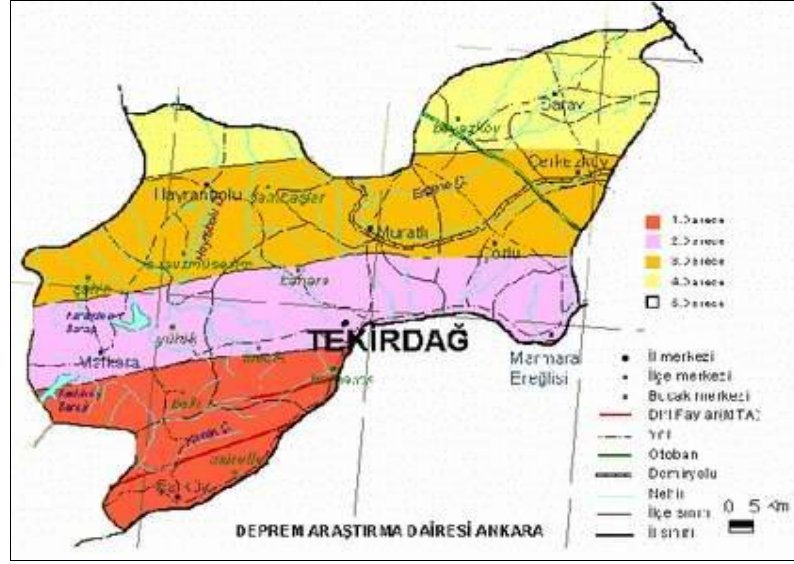
Tekirdağ - arköy arasında, Ganos Fayı'nın şekillendirdiği vadiler ve kıyı olukları bulunmaktadır (ekil 5.4).

arköy-Mürefte-Tekirdağ, Türkiye'nin depreme hassas bölgelerindedir. MTA Enstitüsü tarafından bölge 1.dereceden deprem bölgesi ilan edilmiştir. ekil 5.5'de de Trakya Bölgesi'nin deprem durumu görülmektedir (www.tekirdag.gov.tr) .

ekil 5.4. Uçmakedere'deki do al jeolojik olu umlar (Özgün)

Çalı ma alanı haritada kırmızı ile belirtilen ku akta yer almaktadır. Çalı ma alanı Marmara Bölgesi fay hattının üzerinde bulundu u için evler genellikle tek katlı, ta ve ah ap malzeme kullanılarak yapılmı tır (ekil 5.6). Deprem durumu alanda turizm aktivitelerini azaltıcı bir unsurdur.

ekil 5.5. Trakya Bölgesi deprem haritası (www.deprem.gov.tr)

ekil 5.6. Geleneksel köy evleri (Özgün)

5.1.1.4. Toprak Yapısı

Topraklar genel olarak kil içeren ve çimentolamı grelerden oluşur (Anonim 2005). Alanda tarımsal faaliyetler de yer yer uygulanmaktadır.

5.1.1.5. iklim

arköy yarı nemli iklim tipi içerisine girmektedir. Akdeniz ikliminin etkileri görülen sahil eridinde yazlar sıcak, kışlar ılıktır. Bazı kışlar Balkanlar üzerinden gelen soğuk hava akımlarından etkilenir. Ortalama olarak en az yağış Ağustos, en fazla Aralık aylarında görülür. Çukurova kesimleri karasal iklimin etkisi altındadır (Anonim 1995). Tekirdağ'da elli uzun yıllar (1970-2005) ortalama sıcaklığı 13.8 C⁰, en yüksek sıcaklık ortalaması Temmuz (27.7 C⁰), en düşük sıcaklık ortalaması ise Mart ve Aralık ayında (4.0 C⁰) hissedilmektedir. Ortalama yağış miktarı 572.7 mm, en fazla Aralık (85.2 mm), en az ise Ağustos ayında (14.7 mm) olmaktadır (Anonim 1995). Tekirdağ ikliminde Marmara Denizi'nin güney rüzgarlarının büyük etkisi görülmektedir. Sahil bandı yerleşim alanlarında yaz aylarının ılık ve rutubetli, kış aylarında ağırlıklı olarak soğukların olmadığı gözlemlenmektedir (Anonim 2001-a). Arköy, Mürefte, Hoşköy'de mikroklima alanları bulunmaktadır.

5.1.1.6. Doğal bitki örtüsü

Trakya; kuzeyinde ve güneyindeki nemli deniz ikliminin etkisinin altında çeşitli orman topraklarının hakim olduğu, iç Trakya'ya ise kurak bozkır özelliklerine uygun orman, otlak ve genellikle tarım alanlarının yaygın olarak bulunduğu, bu sebeple de biyolojik çeşitlilik bakımından çok zengin bir ekolojik sistemler birliğidir. Alanın bitki örtüsünün belirlenmesine ilişkin detaylı bir çalışmada bulunmakla birlikte. Doğal bitki örtüsü çeşitliliği alanın ekoturizm potansiyeli artırıcı doğal güzellikleri arasındadır. Ziyaretçiler sıkça doğayı fotoğraflamak için alana gelmektedirler. Araştırma alanı ve çevresinde bulunan bazı doğal çalılar ve çok yıllık çiçekler şunlardır; *Rhus coriaria L.*, *Spartium junceum L.*, *Rosa canina L.*, *Euphorbia sp.*, *Trichomanes vulgatum L.*, *Lythrum salicaria L.*, *Onosma proponticum Aznav.*, *Tournefortia sibirica L.*, *Anchusa officinalis L.*, *Cistus creticus L.*, *Achillea coarctata Poiret*, *Morina persica L.*, *Euphorbia rigida Bieb.*, *Stachys cretica L.*, *Althaea officinalis L.*, *Jasminum fruticans L.*, *Dorycnium pentaphyllum Scop.*, *Anthyllis hermanniae L.*, *Lycium barbarum L.*, *Thymelaea tartonraira L.* (Korkut 1987).

Köy etrafı maki topluluğu ve geniş yapraklı ormanla kaplıdır. Ekil 5.7'de maki formasyonları görülmektedir. İklimi ve toprağı her çeşit üretim için uygun olan Uçmakdere Köyünde ayrıca ıhlamur (*Tilia argentea*) ve adaçayı (*Salvia officinalis*) oldukça meşhurdur. Temiz havası, suyu ve eşsiz güzelliğinin yanı sıra dağlardaki kekik kokuları insanı cezbedmektedir. Her çeşit meyve ağacının bahçeleri süslediği köy, sıcak yaz aylarında

heybetli ınar a ıların (Platanus orientalis) gölgesinde serinlemektedir. Asırlık ınar a ları alanın turizm potansiyelini arttırmaktadır (ekil 5.8).

ekil 5.7. Uçmaldere'nin yüksek rakımlarındaki maki toplulu u (zgn)

ekil 5.8. Do al bitki örtüsü ile köyden bir görünüm (zgn)

5.1.2. Ara tırma alanının kültürel özellikleri

5.1.2.1. Nüfus

Uçmaktdere 2000 Yılı Genel Nüfus Sayımı'na göre 287 ki idir. Nüfus yaz aylarında artmaktadır. Köyde genç nüfus neredeyse bulunmamaktadır. Köydeki i imkanlarının yetersizli inden dolayı genç nüfus il merkezine g öç etmektedir. Bu nedenle ya ortalaması oldukça yüksektir. Alanda yapılabilecek ekoturizm çalı maları i olana ı da yaratması açısından köy halkının ekonomilerine katkı sa layarak göçü azaltacaktır.

5.1.2.2. E itim

Uçmaktdere'de e itim durumu genellikle ilkokul seviyesinde kalmaktadır. Çünkü köyde tek okul olan ilkokulda nüfus yetersizli inden dolayı e itim verilememektedir. (ekil 5.9) Civar köylere e itim için giden ö renci sayısı, kı aylarının olumsuz artlarından dolayı, azdır. Ancak i sahası yersizli inden dolayı Tekirda il merkezine i için göç eden ailelerin çocukları burada e itimlerine devam etmektedirler.

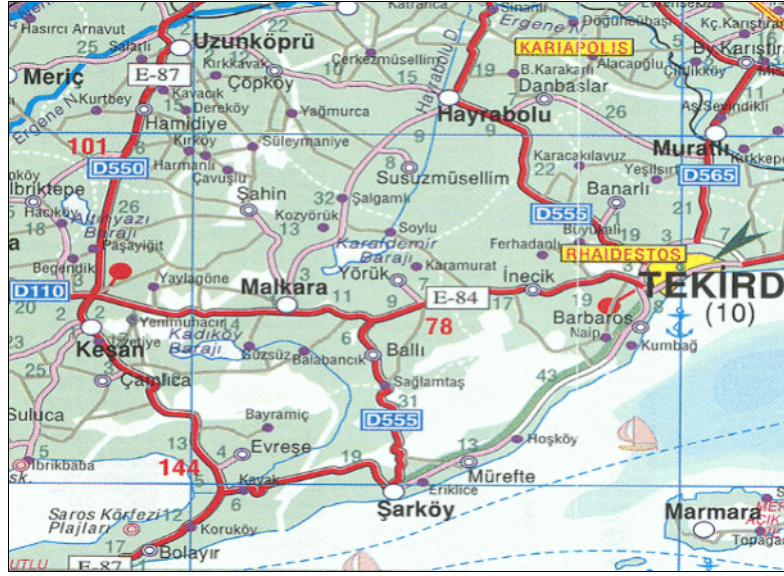
ekil 5.9. Köydeki ilkokuldan görünüm (Özgün)

5.1.2.3. Sa lık

Alanda sa lık imkanları da yetersiz bulunmaktadır. Önceki yıllarda yapılmı ola n sa lık birimi bo durmaktadır. Bu nedenle de köyde özellikle kı aylarındaki olumsuz hava arlarından dolayı can kaybı çok olmaktadır.

5.1.2.4. Ula m

Uçmaktdere, arköy'e 32, Tekirda 'a ise 35 km mesafede bulunmaktadır. ekil 5.10'da ula m haritası görülmektedir.

ekil 5.10. Do u Trakya ula m a 1 (www.tekirdagkulturturizm.gov.tr)

Bölge kı nın ya ı lar nedeniyle geçit vermemekte ve köy 3-4 ay mahsur kalmaktadır. ekil 5.11'de de bu olumsuzlukları gidermek amacıyla köyün Kumba 'a ba la nan yolunda onarım ve geni letme çalı maları yapıldı ı görülmektedir. Köy muhtarı Recep Karao lu kı nın ula m sorunundan dolayı köyde can kayıplarının çok oldu unu belirtmektedir. Bu açıdan ele alındı nda ula m sorunu olumsuz bir durum olarak gözlenmekte dir. Öte yandan da özellikle kı aylarında insan eli de memesi ile do al güzelliklerini yitirmemi nadir yerlerden biri olarak kalmı tır.

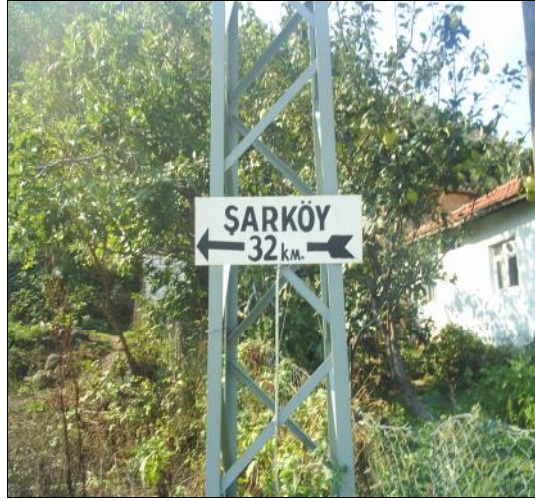

ekil 5.11. Köy yolundan bir görünüm (Özgün)

Uçmakedere'ye Tekirda 'dan gelmek için, Barbaros, Naip, Mermer ve Yeniköy, arköy'den gelmek için de, Eriklice A a ı Kalamı , Mürefte, Ho köy ve Gazik öy yolunu izlemek gerekmektedir. Marmara Denizi'ne hakim kıyı köyelerine ve özellikle Uçmakedere'ye kı aylarında ulaşmak çok zor olmaktadır. ekil 5.12 'de köy yolu görülmektedir. Uçmakedere arköy ilçe merkezine 32 km uzaklıktadır (ekil 5.13). ekil 5.14'de Uçmakedere'den Altınova-Barbaros'a ve Tekirda 'a giden minibüsler görülmektedir.

ekil 5.12. Köy yolunun mıcırılı, bozuk kısmından görünüm (Özgün)

ekil 5.13. Köy giri inde bulunan bir tabela (Özgün)

ekil 5.14. Köy minübüsleri (Özgün)

5.1.2.5. Ekonomi

Köyün arazileri küçüktür. En büyük arazi 3 dekarı geçme mektedir. Bu arazilerde tütün, ba cılık ve son yıllarda ekilen zeytin a açlarından bir miktar zeytin üretimi yapılmaktadır. Köylüler ilkbaharda ise da lardan topladıkları ıhlamur çiçekleriyle geçinmeye çalı maktadırlar.

arköy'ün sahil köylerinde özellikle Gaziköy ve Uçmaktdere köylerinde ba olmayan alanlarda tütün yeti tiricili i yapıldı ı, iç kısımlarda kalan köylerde ise ba alanları dı ndaki yerlere bu day ve arpa ekildi i görölmektedir. arköy'ün Do usunda kalan merkez arazisi ve sahil köylerinde Ba cılık ve Zeytincilik ön planda yer alırken di er bölgelerde tarla tarımı a ırlık kazanmı tır (ekil 5.15) . Köyde araziler makine ile tarıma el vermedi i için tarımsal faaliyetlerde at ve insan gücünden yararlanılmaktadır .

Uçmaktdere'de narenciye hariç her türlü meyve yeti mektedir. Köyde arıcılık da çok yaygın bir u ra ıdır (ekil 5.16).

ekil 5.15. Uçmaktdere'de tarla ziraati yapılan toprakların genel görünümü (Özgün)

ekil 5.16. Köyde yapılan arıcılıktan ve bahçelerdeki meyve a ıaçlarından görünüm (Özgün)

Uçmakedere’de Trakya’nın en kaliteli ba laları bulunmaktadır. Halk geçiminin ço u nu üzümlerden sa lamaktadır. Sahilde köy ekonomisine katkı sa layan bir de arap fabrikası bulunmaktadır. Üzümün yanı sıra tütün yeti tiricili i de ba lıca geçim kaynakları arasındadır (ekil 5.17).

Öztürk (2005)’ün ‘Küre Da ları Milli Parkı’nda Rekreatif Kaynakların rdelenmesi’ üzerine yapmı oldu u ara tırmada; günümüzde artık do a korumanın yerel halk için yalnızca kısıtlamalar anlamına gelmedi i, korumacılık dü ünçesinin yerel halk yararına yeni olanaklar da yaratabilece i, yerel halka yönelik alternatif geçim olanaklarının yaratılmasının sürdürülebilir do al kaynak yönetimi için en önemli etkenlerden biri oldu u belirtilmi tir. Buradan yola çıkarak Uçmakedere’de potansiyel kaynak de erlerinin korunarak ekoturizmi geli tirmek için yerel halka i olana kları yaratılması en önemli çalı malardan biri olacaktır.

ekil 5.17. Halkın ba lıca geçim kayna ı olan tütünün kurutulması (Özgün)

5.1.3. Ara tırma alanının tarihi özellikleri

Cumhuriyetin ilanından sonra, Türk ve Yunan Hükümetleri arasında yapılan bir antla maya istinaden Uçmaktedere'deki Rumlar Selanik'e Selanik'teki Türklerin bir kısmı da Uçmaktedere'ye mübadele edilmişlerdir. Daha önceleri Gelibolu'ya bağlı olan Uçmaktedere, 29 Ekim 1923'te Cumhuriyet ilan edildiğinde Arköy'e bağlanmıştır. Buca ise Mürefte olmuştur. Asırlarca Rumların yaşamını sürdürdüğü bu köyde o zaman ekonomik ve sosyal hayat çok gelişmiştir. Çünkü Rumlar alıverişlerini Fransa ve Amerika ile yapmışlardır. Marsilya Limanının kayıtları incelendiğinde Uçmaktedere (Avdin) adına rastlamak mümkündür. Bu belgelerden anlaşıldığına göre, Avdin arapları ve üzümleri, Marsilya limanından diğer Avrupa ülkelerine ihracat edilmiştir.

Uçmaktedere Tekirdağ Arköy ilçesine bağlı bir köydür. Kuruluş tarihi tam olarak bilinmemesine rağmen 13. yüzyılda Bizanslıların yönetiminde "Avdin" ismiyle anıldığı bilinmektedir. İlk kurulduğu yer olarak ise "Ayvasıl" denilen mevki gösterilmektedir. Eski ismi olan Avdin ve yeni ismindeki uçmak kelimeleri cennet anlamına gelmektedir. Doğal güzellikler yönünden zengin olan bu köy ziyaretçileri kendisine hayran bırakmaktadır. Köy korsanların saldırısından korunmak için denizden görünmeyen bir vadinin içinde kurulmuştur. Ekil 5.18'de Uçmaktedere'nin kurulduğu vadi görülmektedir. Tepelerden kaçma olanaksız olduğu için bugüne kadar köyde hiçbir olaya rastlanmamıştır. Bu yüzden köy halkı çoğu zaman araçlarının ve evlerinin kapısını penceresini kapamamaktadır.

1924 yılına kadar köyde yaşayan halk Uçmaktedere'yi her açıdan imar ederek büyük bir merkez haline getirmişlerdir. O zamanlar 2000'den fazla kişinin yaşadığı bu köyde gümrük, eczane ve fırınların olduğu söylenmektedir.

Köy halkının ataları, 1924 yılında mübadelede aynı köyden gelmişlerdir. Tamamı, i olarak beyannamelerini ipek böcekçiliği üzerine doldurmuş ve topluca köye yerleşmişlerdir. Tütüncülük, baccılık, ipek böcekçiliği ile uğraşırken Japonya'dan ipek ithal edilmesi ile fiyatlar düşmüş ve 1989 yılında Trakya'da bu day mahsulünü yiyen böceklerle havadan süne mücadelesinde, ipek böcekleri ölünce, yılda 6,5-7 ton ipek üreten Uçmaktedere Köyü'nde ipek böcekçiliği yapan kalmamıştır. Yüzyılı çoktan devirmiş köyün ahap evlerinde kalanları için ehirlere göç edince, haneler bir bir boşalmıştır (ekil 5.19).

ekil 5.18. Köyün yerle ti i vadinin tepeden görünümü (Özgün)

ekil 5.19. Bo kalan köy evlerinden biri (Özgün)

Tarihi kalıntılara bakılırsa, köyün tarihi epey eskilere gitmektedir. Rakı imalathanesinde kullanıldı ı tahmin edilen üzerinde çift ba lı kartal kabartması ve 1865 tarihi bulunan lahit ta ına benzer bir mermer parçası, zamanında araphane olarak kullanılan bir binanın bahçesinde içki imalinde kullanılan sarnıç eski eserlerdendir (ekil 5.20). Tu la ve

ah ap yapımı Rum evlerinde Grek alfabesiyle kazınımı yazılar; köy giri indeki çe mede bir yazıt, kahvenin kar ısındaki bakkalın damını tutan sac kaplı iri konsollar, üzerinde yaprak motifleri bulunan ah ap tavan göbe i tarihi bir atmosferin keyfini ya atmaktadır . Bazı Rumca yazıların bulundu u levhalar tu la ve ah ap yapım Rum evlerinin dı yüzeyi nde görülebilmektedir.

ekil 5.20. Köyde bulunan tarihi eserlerden biri (Özgün)

Rum yerle im dokusunu kaybetmeyen köy, bir bölümüyle ya am kültürünü de devam ettirmektedir (ekil 5.21). Rumlar bölgeden giderken arapçılık gibi önemli bir u ra ı da bırakmı lardır. Bunun göstergesi olarak yöre insanları halen ev arapları üretmektedir.

Geçmi te iki adet raki imalathanesi ve otuza yakın arap mahzeninin bulundu u Uçmakedere'de yurt dı ına arap ihracatı da yapılmı tır. O zamanlar köyde insan gözünün alabildi i kadar alanda üzüm ba ları bulunmaktaymı . Mübadeleden sonra köye yerle en Türkler ipek böcekçili i, ba cılık ve tütüncülük ile u ra mı lardır. Ancak günümüzde sadece tütüncülük ve az miktarda üzümçülük yapılmaktadır. Turizm için uygun bir konuma sahip olan e siz güzellikleri ile Uçmakedere Köyü'nde turizm adına bir yatırım bulunmasa da Çınarlık denilen kesimde bulunan kamp yeri günü birlik geziler ve treking için gelen turistleri a ırlamaktadır. Ayrıca Trakya'nın zirvesinde bulunan Ganoslar ve Uçmakedere' nin do al jeolojik yapısından dolayı köyde yamaç para ütü de yapılabilir.

Rumlardan kalma oldu u bilinen bazı tarihi eserler köy turizm ine katkı sa lamaktadır (ekil 5.22). Genellikle iki katlı olan yapıların ilk katı ta tan, ikinci katı ise ah aptan yapılmı tır. Evler ah ap olup, ço u iki ve üç katlı cumbalıdır. Bakımsızlıktan ömrünü tamamlayan bazı binalar yıkılmakta veya kül olmaktadır. Böylece Grek tarihi köyden silinmektedir.

ekil 5.21. Tarihi Rum yerle im dokusu (Özgün)

ekil 5.22. Ziyaretçilere turizm amaçlı kapıları açılan eski bir Rum evi (Özgün)

Eskiden papazın ya da adı belirtilen bir ev tarihi dokusuyla görenleri hayran bırakmaktadır. Ahşap kapısı ile heybetli girişi, evin içerisindeki ince işçilik ve tamamen ahşaptan yapılmış olan dokusu ile Rumlar'dan kalma bir tarihi eser niteliindedir (ekil 5.23).

ekil 5.23. Eskiden papazın ya da adı belirtilen evden görünüm (Özgün)

5.1.4. Ara tırma alanının rekreasyonel potansiyeli

Uçmaktedere do al güzelli i ile Marmara kıyılarının ender yerlerinden biri dir (ekil 5.24). Uçmaktedere Köyü, konumu itibariyle do al zenginlikleri bünyesinde barındırmaktadır .

ekil 5.24. Ganos da ları ve deniz ekosistemi (Özgün)

Mavi ile ye ili, tarihi ve kültürel zenginlikleriyle birle tirmektedir. Da larda ıhlamur a acı ve bolca kekik mevcuttur. Uçmaktedere manzara güzelli i, deniz peyzajı, bitki örtüsü zenginli i ile ziyaretçi sayısını arttırmaktadır (ekil 5.25).

Tekirda - arköy arasında Ganos Fayı'nın ekillendirdi i ilginç vadiler ve kıyı olu umları bulunmaktadır. Da lar oyularak yollar açılmı , yollardan kıvrıla büküle ilerledikten sonra, vadinin bitiminde 500 yıllık oldu u tahmin edilen muazzam çınarla kar ıla ılmaktadır (ekil 5.26).

Köy genellikle trekking parkurları için gözde bir mekan olmaktadır. Arazi yapısı yamaç para ütü aktivitesi için de uygundur. Treking ve yamaç para ütü ekoturizm potansiyelini arttırmaktadır (ekil 5.27).

ekil 5.25. Uçmakedere Köyü'nden manzara güzellikleri (Özgün)

ekil 5.26. Asırlık çınar ağaçlarından görünüm (Özgün)

Özellikle sonbahar dönemlerinde bahar bozumu renkleri Uçmakedere 'ye hoş bir görünüm katmaktadır (ekil 5.28).

ekil 5.27. Alanda yapılan do a sporlarından görünüm (Özgün)

Uçmaktdere Köyü Muhtarı Recep Karao lu, köylerinin bir do a, tarih ve deniz merkezi oldu unu belirtmekte ve köylerinin yerli ve yabancı turistlerin ilgisini çekti ini ekleyerek Uçmaktdere'yi bir turizm cenneti yapmayı planladıklarını vurgulamaktadır. Muhtar Karao lu, belediye ba kanlarına köylerine destek olmaları konusunda ça rıda bulunarak, Uçmaktdere Köyü'nün adını tüm Türkiye'ye duyuraca ını da sözlerine eklemektedir.

Eski bir Rum köyü olan Uçmaktdere'nin en önemli özelli i ise co rafyamızın en kaliteli üzümününün yeti tirildi i ba larla çevrili o lmasıdır.

Uçmaktdere'de su kaynakları oldukça fazladır. Köyün ço u yerinde hayratlar bulunmaktadır. ekil 5.29'da 1983 yılında yaptırılmı olan bir hayrat ve ba ka bir hayrat üzerinde Uçmaktdere'ye yazılan mani görülmektedir.

Büyük bir ustalıkla imar edilen köyde bulunan sokaklar arnavut kaldırımları ile dö enerek güzel bir görünüme kavu turulmu tur. ekil 5.30'da eski Arnavut kaldırımlarından yapılan yollar görülmektedir.

Uçmaktdere Köyü'nde bulunan çe melerden akan gü r suyun kayna ı hala bilinmemektedir. Kı ın ya an kar ve ya mur ile köy içerisinde bulunan dere ta maktadır. ekil 5.31'de yazın suları çekilen dere görülmektedir.

ekil 5.28. Ba bozumu döneminde Uçmakedere'den görünüm (Özgün)

ekil 5.29. 1983 yılında yapılan bir hayrat ve üzerinde mani yazılı çe me (Özgün)

ekil 5.30. Köyün farklı yerlerinden arnavut kaldırımları görünümü (Özgün)

ekil 5.31. Köydeki yazın suları çekilmi kaynaklardan görünüm (Özgün)

Uçmaldere Köyü'nün hemen giri inde bulunan 4 asırlık ınar a acı da dikkat çekmektedir. Trakya niversitesi tarafından incelenerek anıt a a olarak tescillenen ınar a acı, görenleri hayran bıraktırmaktadır (ekil 5.32).

ekil 5.32. Trakya niversitesi tarafından anıt niteli i verilen ınar a acı (zgn)

5.1.5. Ara tırma alanında yapılan ekoturizm aktiviteleri

5.1.5.1. Trekking

Uçmaldere trekking parkuru Tekirda 'da ilk akla gelen parkurdur. Uçmaldere, hem kültürel hem de do a yürüyü lerinden ho lanalar için ideal ve orta zorlukta orman içi yürüyü için uygun bir parkurdur. stanbul merkezinden turlarla alana 2 saatte gidilmektedir. Alanda trekking süresi 2,5 saattir. Dört mevsim trekking yapılabilen bir alandır. ekil 5.33'de alanda trekking yapan ziyaretçiler görülmektedir.

Uçmakedere Köyü'ne Tekirda -Kumba yönünden gelen ziyaretçiler genellikle trekking yapmak amacı ile belirli bir yürüme yolu hattında araçlarını köyün girişinde bırakıp sahile kadar yürüyüp, dolaşıp, çeşitli rekreasyonel faaliyetlerde bulunup tekrar dönerek dönüş yoluna geçmektedirler. Bu ziyaretçiler ya gruplar halinde çeşitli turlarla alana gelmekte ya da özel araçları ile gelmektedirler.

ekil 5.33. Uçmakedere'de yapılan ekoturizm aktivitelerinden trekking (Özgün)

ekil 5.34'de Kumba -Uçmakedere trekking haritasında arabayla hiç durmadan gidilen toplam uzaklık, hız ve zaman görülmektedir. Buna göre; Nusratlı yakınlarından

Barbaros-Kumba üzerinden Uçmakdere'ye toplam uzaklık 32,5 km ve en düşük hızla saatte 30 km gidilerek 68 dakikada ulaşılmaktadır.

ekil 5.34. Trekking haritası ve süresi (www.google.com).

Trekking aktiviteleri düzenleyen birçok acente bulunmaktadır. Trekking turları günübirlik olduğu gibi, daha uzun süreli de olabilmektedir. Günübirlik parkurların İstanbul'a yaklaık olarak 1,5-2 saat uzaklıkta olmaları bu tür turların tercih edilme oranını arttırmaktadır. ekil 5.35'de turlarla alana do a yürüyü ü için gelen gruplar görülmektedir.

ekil 5.35 Alana do a yürüyü ü amaçlı gelen tur ziyaretçileri (Özgün)

5.1.5.2. Yamaç para ütü

Uçmak, eski ça larda insanların hayal edemedi i bir eydi. Son yüzyıl içinde ise havacılıktaki ola anüstü geli meler ile sportif havacılık kavramı ortaya çıkmı tır. Uçmaktelere adından da anla ılaca ı gibi yüksekli i ve arazisinin elveri li yapısından dolayı yamaç para ütü sporuna imkan vermektedir. Ço u grup alana treking dı nda bu akti vite için gelmektedir (ekil 5.36).

ekil 5.36. Uçmaktedere’de yamaç para ütü etkinlikleri (Özgün)

Uçmaktedere’ye yamaç para ütü için gelenler genellikle yaz aylarında yapılan enliklere katılmaktadırlar. Bu enliklerde çe itli do a sporları bir arada gruplar halinde yapılmaktadır. ekil 5.37’de Uçmaktedere’de Ayvasıl mevkinde yam aç para ütü yapan gruplar görülmektedir.

ekil 5.37. Uçmaktdere’de yamaç para ütü (Özgün)

5.1.5.3. Yelkencilik

Tekirda ilinde de bir yelken kulübü bulunmaktadır. Bu kulüp Uçmaktdere’ye turlar düzenlemektedir. Tekirda Yelken htisas Kulübü; 1980 yılında müte ebbis üyeler olan Kasım Uzel, Nüvit Arca ve Yavuz Semercio lu tarafından kurucu üyeleri tespit edilmi ve 1986 yılı Kasım ayında Atatürk Bulvarı Aslıer Apartmanı giri katında kurulmu tur. u an 52 kursiyer ile yaz kurslarının devam etti i kulüpte yüzlerce lisanslı yelkenci yeti mi tir. Dönem dönem açılan amatör denizcilik kursları ile de birçok Tekirda ’lı deniz sever ehliyetlerini almı lardır.

Tüm spor dalları arasında en fazla teknik ayrıntıya sahip olan ve dü ünmeyi gerektiren spor yelken sporudur. Yelken sporunu ö renmenin ya ı ve zamanı yoktur. Farklı ya grupları için ve farklı amaçlara, boyutlara, özelliklere sahip olan binlerce çe it yelkenli yat tasarlanmaktadır. Yelkencilik de gezi, yarı , macera yelkencili i olmak üzere kendi içinde gruplara ayrılır. ekil 5.38’de Uçmaktdere’de yapılan yelkencilik aktivitesi görölmektedir.

ekil 5.38. Uçmaktdere’de yelkencilik (Özgün)

5.1.5.4.Foto rafçılık

Uçmaktdere’de foto rafçılık ziyaretçiler tarafından amatörce veya profesyonelce yapılmaktadır. Alan; tarihi dokusu, kültürel mirası, deniz ekosistemi, do al olu umları, zengin bitki örtüsü gibi özellikleri foto raf karelerinde de ilgi çekici görülmektedir.

ekil 5.39’da da Uçmaktdere köyüne do al ve kültürel peyzajın farklı açılarda ve zamanlarda foto raflarını çekmek için gelen ziyaretçiler görülmektedir.

ekil 5.39. Floranın ve manzara güzelli inin ziyaretçiler tarafından foto raflanması (Özgün)

5.1.6. Hizmet birimleri

Uçmakedere sahilindeki anıt çınar ağaçları emsiye gibi denize sarkmış bulunmaktadır. Sahilde pansiyon, restoran, büfeler ve çadır kurulabilecek bir de kamp alanı vardır (ekil 5.40). Deniz kenarında bulunan Varvar pansiyonunda veya kamp yerlerinde kısıtlı da olsa konaklamak mümkündür. Tekel'in Güzel Marmara arap fabrikası da burada bulunmaktadır.

ekil 5.40. Çınarlık alanından görünüm (Özgün)

Uçmakedere Köyü plajında doğal sit alanı olarak tescil edilen Çınarlık alan içinde 400 çadır kapasiteli kamping alanı bulunmaktadır. Özellikle alana uzak yerlerden gelen veya bazı turlarla gelen ziyaretçiler Çınarlık alanda kamp yapmayı tercih etmektedirler. ekil 5.41'de kamp alanı görülmektedir.

Demirel ve ark. (1996)'nın Fırtına Deresi ve havzasının turistik etkinlikler açısından değerlendirilmesi çalışmasında; ekoturizm değeri yüksek bu gibi yerlerde otel, motel gibi rijit konaklama birimlerine olanaklar ölçüsünde yer verilmesini, o alana özgü yerel mimari örneklerle uygun projeler üretilmesini, pansiyonculuğun geliştirilmesini ve yerel halkın bu konuda aydınlatılmasını, mevcut köy evlerinin turizme açılmasının gerekliliğini ve önemini belirtmiştir.

Uçmakedere'ye gelen turistler, Çınarlık denilen alanda deniz kenarında piknik yapabileme imkanı bulmaktadırlar. Yaklaşık on adet piknik masası bulunmaktadır. Restoran işletmesinden sandalye de temin edilebilmektedir. Ziyaretçiler alana belirli bir giriş ücreti

ödeyerek ya restorandan yemek yiyebilir ya da kendi malzemeleri ile pikniklerini yapabilmektedirler. Asırlık çınar ağaçlarının altında piknik yapabilmek insanların yorgunluktan kurtaran, dinlendiren rekreasyonel bir faaliyettir. ekil 5.42'de çınarlık alandaki piknik alanı ve piknik yapan ziyaretçiler görülmektedir.

ekil 5.41. Çadırılı kamp alanı (Özgün)

ekil 5.42. Piknik alanından görünüm (Özgün)

Sahilde bulunan piknik ve kamp alanı içerisinde bir adet çeme, tuvalet, kamp alanının işletmecilerine ait büfe, çay bahçesi ve piknik üniteleri bulunmaktadır (ekil 5.43). Alanda turistik otel, motel, pansiyon ve lokanta bulunmamaktadır. Ziyaretçiler sadece pansiyon ve kamp yerinde yiyecek ve içecek ihtiyaçları karşılayabilmektedir. Bu nedenle Uçmaktare bakır kalmı bir turizm cennetidir.

ekil 5.43. Kamp ve piknik alanı içerisindeki piknik üniteleri, çeme ve tuvalet (Özgün)

Hemen deniz kenarında yer alan bu alanda, ziyaretçiler hem deniz peyzajı ile dinlenirken bir yandan da pikniklerini yapabilmektedirler. Turlarla gelen ziyaretçiler bu alana

kadar yürüyerek trekking yapıp buraya geldiklerinde de dinlenme ve rekreasyonel ihtiyaçlarını karşılamaktadırlar (ekil 5.44).

Uçmaktedere deniz turizmi yönünden de ziyaretçi çekmektedir. Çınarlık alan hemen deniz kenarında olduğu için ziyaretçiler bir yandan pikniklerini yaparken bir yandan da deniz havası ile serinlemekte, manzara güzelliği ile dinlenmekte ve Marmara Bölgesi'nin temiz kıyılarından biri olan köy sahilinde denize girme fırsatı yakalamaktadırlar. Sahilde küçük bir iskele de bulunmaktadır. Ayrıca sandallarla gezinti de yapılabilmektedir (ekil 5.45).

ekil 5.44. Köy sahilinde bulunan kamp alanı yanındaki piknik alanından görünüm (Özgün)

ekil 5.45. Uçmaktedere'nin sahili (Özgün)

Uçmakedere'nin sahili, alanın do al ve tarihi yapısı, do a sporları aktivitelerinden sonra ekoturizm potansiyelini arttıran unsurların ba nda gelmektedir. Piknik-kamp alanı gerek asırlık çınarların içerisinde olu u, gerek etrafında yükselen yüksek tepelerle manzara güzelli i, gerekse denizin hemen kenarında olu undan dolayı ilgi çekici olmaktadır.

Bu alan içerisinde eskiden pansiyon olarak kullanılan bir ev de bulunmaktadır (ekil 5.46). Sahilde ayrıca bir de 1984 yılında yapılan hayrat bulunmaktadır (ekil 5.47).

ekil 5.46. Çınarlık alanında bulunan ve halen kullanılmayan eski bir ev (Özgün)

ekil 5.47. Deniz kenarında bulunan bir hayrat (Özgün)

5.2. Alanda Yürütülen Anket Çalışmasına Ait Bulgular

5.2.1. Yerel halk ile yapılan anket sonuçları

Uçmaktare köyünde yapılan anketlerin sonuçları 287 kişinin 50'si ile yapılan anketlerin sonuçları ortaya koymaktadır (Ek 1'de görüldüğü gibi):

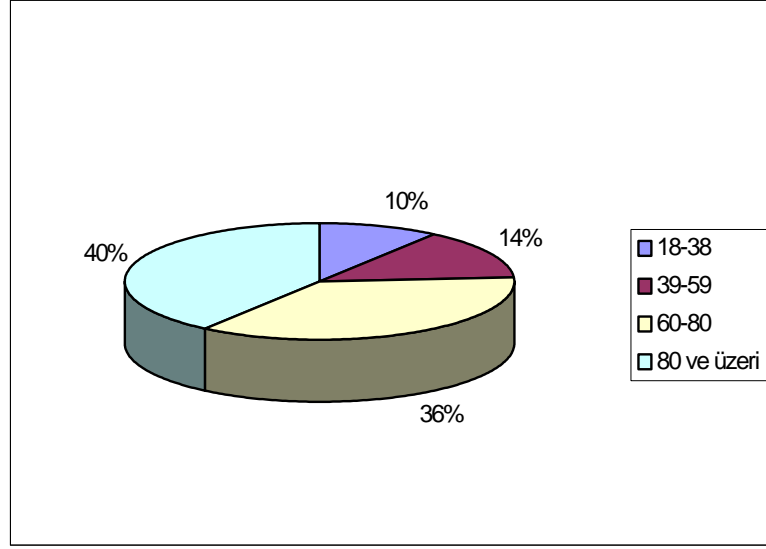
Ekoturizmin büyük ölçüde bir ekonomik faaliyet olarak gerçekleştirildiği dönemlerden farklı olarak, özellikle son dönemlerde bu alanlardaki nüfus yapısında ciddi bir değişim söz konusudur. Bunun en önemli nedenleri arasında değişen ekonomik koşullar nedeniyle hayvancılıktan veya tarım gibi yöreye has geçim kaynaklarından vazgeçmek ve çalışmak zorunda olan genç nüfusun büyük şehirlerde yaşamaya zorunluluğu, eğitim gibi gerekçelerle buldukları yeri terk edemeyen kitlelerin ciddi anlamda göçmesi sayılabilir.

Yapılan anket çalışmalarında da, soruları yanıtlayan kişilerin büyük ölçüde emekliler ve ev hanımları gibi çalışmak için resmi olarak bir yerde bulunmaları gerekmeyen kişiler oldukları görülmektedir. Benzer biçimde, anket çalışmasına katılanların yaş dağılımlarında da genç nüfus olarak nitelendirilebilecek 18-38 yaş grubunun oldukça sınırlı bir sayıda kaldığı gözlemlenmektedir (ekil 5.48). Ancak çalışma alanında yaşayan herkesle anket yapılmadığından ve yaş alt sınırı 18 olarak belirlendiğinden bu çalışmada alandaki yaş gruplarını ortaya koyan bir çalışma olarak değil, sadece bir gösterge olarak değerlendirilmelidir.

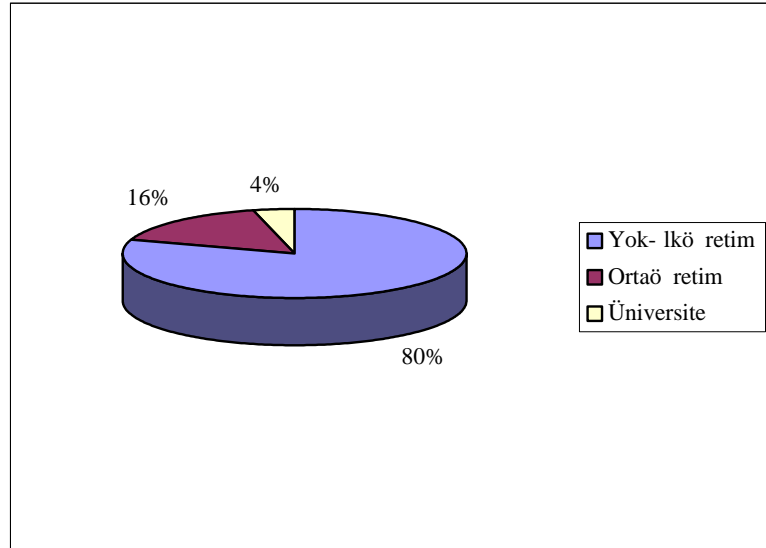
Yapılan anket çalışmasından yola çıkıldığında alanda bulunan yerel halkın eğitim seviyesinin oldukça düşük olduğu görülmektedir. Ekoturizmde en önemli unsurlardan biri olan ve katılımı büyük önem taşıyan yerel halkın, bu verilerinde anlaşılabilir bir biçimde bilgilendirilmesinin alandaki turizm etkinliklerine yapacağı katkı yadsınamaz boyutlarda olacaktır. ekil 5.49'da yerel halkın eğitim seviyesiyle ilgili grafik verilmiştir.

Demirel ve ark.(1996)'nın Fırtına Deresi Havzası'nın rekreatif ve turistik etkinlikler açısından değerlendirilmesi çalışmasında, yerel halkın bu konularla ilgili aydınlatılması, bilinçlendirilmesi gerekliliği üzerinde durulmuştur. Bunun için de yerel halkın eğitim seviyesinin belirli bir seviyede olması gerekmektedir. Bu nedenlerle Uçmaktare'de ekoturizm ile ilgili yapılacak çalışmaların başında eğitim gelmelidir.

Köyde turizm veya ekoturizme yönelik daha önceden yapılmı herhangi bir çalı ma olmamı tır. Bu nedenle köy halkı turizme yönelik faaliyetler için bir kredi kullanmayı dü ünmemi tir ve yönlendirilmemi tir.

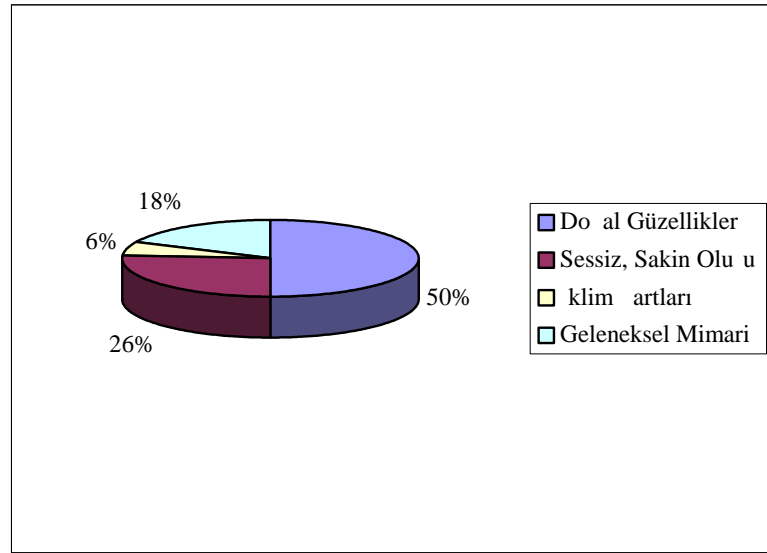
ekil 5.48. Ara tırma alanında ankete katılan yerel halkın ya grupları

ekil 5.49. Ara tırma alanında ankete katılan yerel halkın e itim seviyeleri

Çalı ma alanında bulunan yerel halka köylerinin en önemli özelliğinin ne olduğunu sorulduğunda, alan sakinlerinin çoğunda doğal güzellikleri olduğunu belirtmişlerdir. Uçmaktare'nin yeşil dokusu, su kaynakları, ilginç yeryüzü şekilleri, deniz kenarında bakir olarak korunabilmiş tarihi dokusu gibi doğal güzellikleri en önemli özellikleri olarak gösterilmiştir (ekil 5.50).

Alanın en çekici özelliği olarak gösterilen doğal güzelliklerinin önemlileri sorulduğunda, yerel halk genellikle doğa sporları yapmaya imkan veren ve köyü gizleyen vadi oluşumu nedeniyle yeryüzü şekillerini belirtmişlerdir. Yine yeryüzü şekillerine yakın bir cevap da bitkiler olmuştur. Gerek alandaki asırlık çınar ağaçları, gerekse zengin bitki örtüsü alanın doğal özelliklerini zenginleştirir ve güzelliğini arttırmaktadır (ekil 5.51).

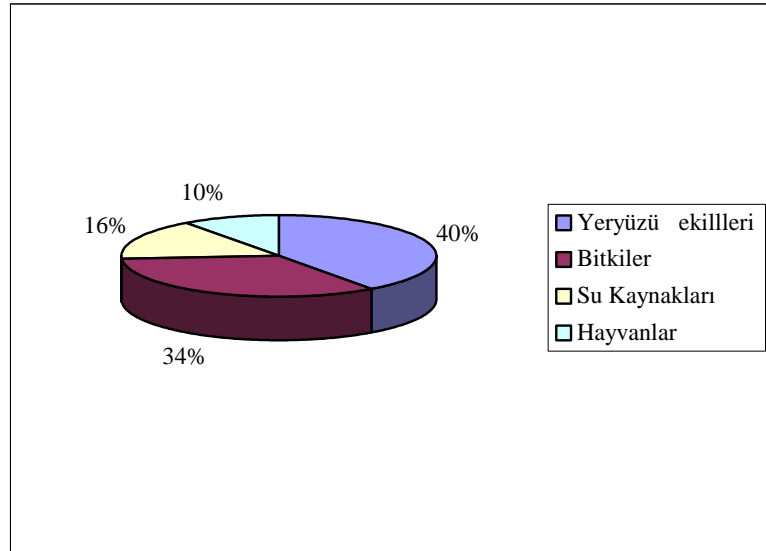

ekil 5.50. Alanın en önemli özellikleri

Kaksa (2004) Dalaman Bölgesi'nde ekoturizm ile ilgili araştırmalarında, alanın ekoturizm aktivitesini arttıran deniz kaplumbağaları (*Caretta caretta*) için bir koruma çalışması başlatmıştır. Kaksa (2004) potansiyeli arttırmanın yolunun korumadan ve özellikle alanın öncelikli değerlerinin korunmasından geçtiğinin altını çizmektedir. Uçmaktare'de en çok doğal güzellikleri ile dikkat çekmektedir. Fakat bitki çeşitliliği yönünden oldukça zengin olduğu bilinen köyde detaylı bir flora araştırması yapılmamıştır. Bu araştırmanın

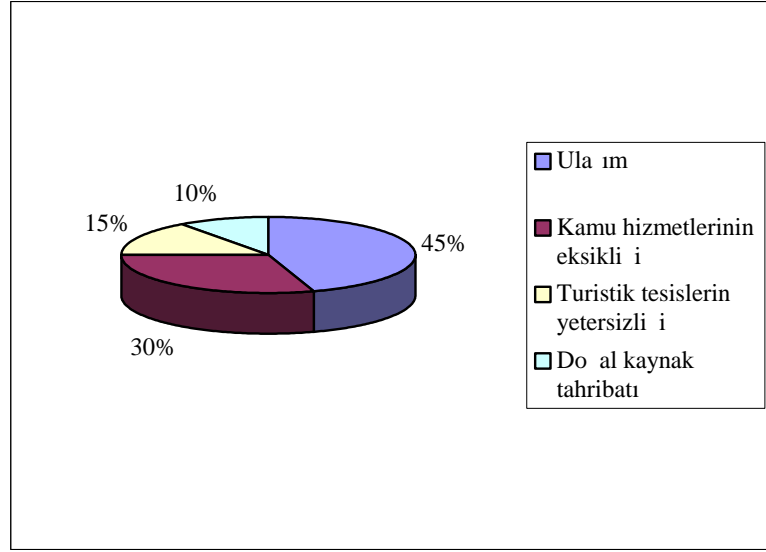
tamamlanması ve alana has türlerin koruma altına alınması ile alanın ekoturizm de eri artacaktır.

ekil 5.52'de yerel halkın en önemli gördü ü sorunun grafi i verilmi tir. Köy halkı alandaki en önemli sorunun özellikle kı ın verdikleri can kayıplarından dolayı ula ım oldu unu belirtmi tirler. Anket sonuçlarına göre ul a ıma yakın sayılabilecek bir cevap da kamu hizmetlerinin eksikli i olmu tur. Yapılan görü melerde de bu konuda devletten destek beklediklerini, gerek sa lık gerek e itim gerek alt yapı olsun birçok temel ihtiyaçlarının devlet tarafından giderilmedi i, kendi çabaları ile ihtiyaçlarını kar ılamaya çalı tıklarını belirtmi lerdir. Bu nedenle devletten bir takım giri imler beklediklerini açıkça belirtmi lerdir. Köyde bulunan bir adet ilkö retim okuluna ö retmen tayini, sa lık oca ına doktor, hem ire, kı ın ula ımın oldukça güçle ti i köy yollarına bir çözüm getirilmesini beklemektedirler.

ekil 5.51. Alanın en önemli do al güzellikleri

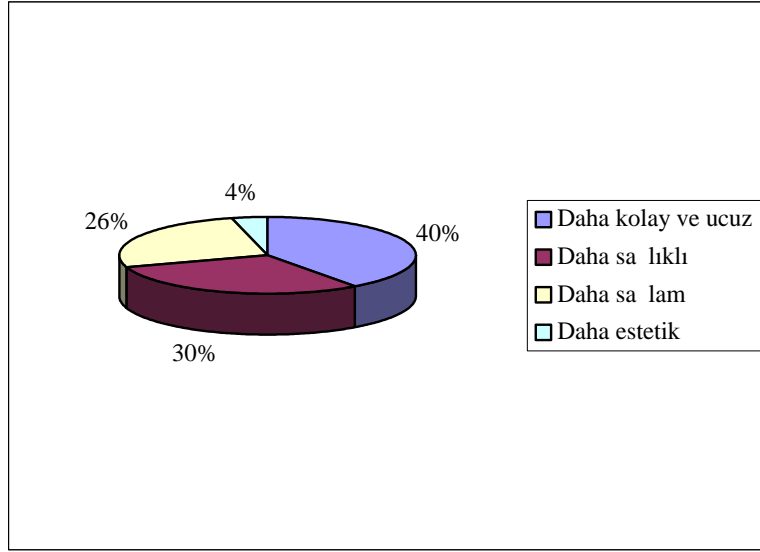
Daha önce de de inildi i üzere, köylerde yerle im kendine özgü bir takım özellikler gösterir. Köyün mimarisi de köy ya amına göre ekillenmi , geçicili in izlerinin kolayca görülebilece i, basit yapılardan olu an bir mimaridir. Yapı malzemesi köyün bulundu u çevrede kolayca sa lanabilecek sıklıkla ta ya da ah aptır. Günümüzde ula ım imkanlarının artması ve kentlerde kullanılan malzemelerin kolaylıkla kırsal alanlara götürülebilmesi gibi nedenlerle artık bu alanlarda da yava yava geleneksel mimariye aykırı yapıla malar görülmeye ba lamı tır.

ekil 5.52. Alanda görülen en önemli sorunlar

Tüm alan genelinde köyde yaşayan yerel halka evlerinin yapımında kullandıkları malzemeyi seçme gerekçeleri de sorulmu tur. Ankete katılanlardan %40'ı geleneksel malzeme seçim sebebini daha kolay ve ucuz temin edilebilir olduğu için, modern malzemeyle yapılmı evlerde oturan ise daha sağlam buldukları için kullandıklarını belirtmiştir. Yine geleneksel malzeme seçim sebeplerinden ikinci sırada yer alan, daha sağlam olma sebebi, yerel halkın % 30'u tarafından işaretlenmiştir (ekil 5.53). Bu yorumlara göre modern malzeme seçiminin büyük ölçüde daha sağlam olması belirlerken, geleneksel malzeme ise daha ucuz ve sağlam bulunduğ u için tercih edilmektedir. Modern malzeme ile yapılmı evlerde oturan halkın bir kısmı ise malzeme seçimini daha estetik olduğu gerekçesine bağlamıştır.

Geleneksel malzeme seçiminin büyük ölçüde daha sağlam bulunmasına bağlanması bu malzemelerden yapılmı evlerde yaşayan eski dönem insanların daha sağlam oldukları ve daha uzun yaşadıkları inancı ndan etkilenmenin bir sonucu olabilir. Bununla birlikte yerel mimaride kullanılan malzemelerin uzun dönemler sonucunda bir yerin iklimi, yeryüzü şekilleri, doğal kaynakları gibi çeşitli kriterlerden ortaya çıktığı olduğu düşünüldüğünde bu inancı ta haklılık payı aranabilir.

ekil 5.53. Köy evlerinin malzeme seçim nedenleri

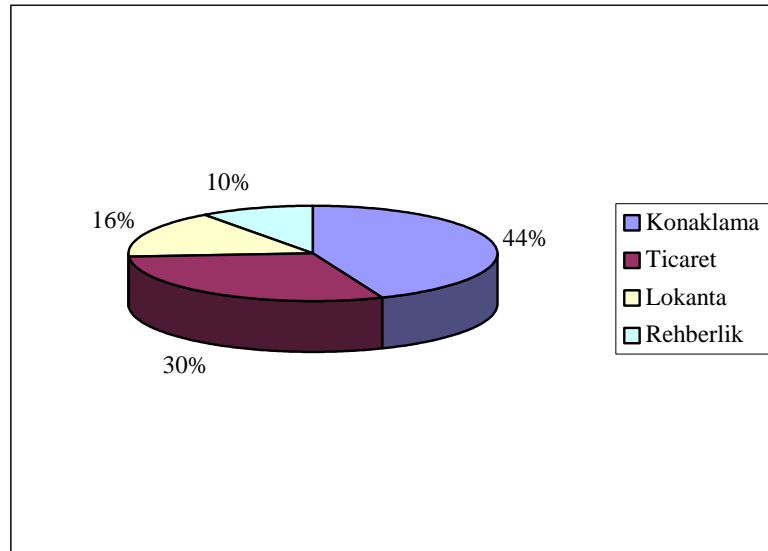
Geleneksel köy hayatında geçici bir süre için kullanılan köy evlerinin iyileştirilme yollarları sayesinde daha uzun süre kullanılmalarının mümkün hale gelmesi, bununla birlikte gelişen teknolojiyle artan yüksek konfor isteği, dolayısıyla daha büyük ve sağlam yapılar yapma arzusu ise daha sağlam bulunan modern malzemelerin tercih edilmesinde en önemli etkeni olmaktadır.

Yöre halkına hangi hizmetleri kimden (devlet, yerel halk ve özel teebbüs olmak üzere) bekledikleri sorulduğunda; en çok desteği devletten bekledikleri saptanmıştır. Bu hizmetler de; altyapı çalışmaları (yol, su, elektrik, kanalizasyon sistemi), tanıtım ve organizasyon çalışmaları yapılması, ulaştırma, sağlık, temizlik, haberleşme gibi sosyal hizmetlerin sunulmasıdır. Ankete katılanların çoğu, konaklama-dinlenme tesisleri yapılması ve işletilmesini özel teebbüslerden beklemektedirler. Yerel halk, doğanın korunması ve sürdürülebilirliğin sağlanması, alanı tanıtıcı rehberlik, alıveri (hediyelik eşya, ev yapımı ürünler), güvenlik gibi hizmetlerin de kendilerine verilecek birtakım yardımları içinde kendilerinin yapabileceklerini ve bu sayede geçim kaynağı olabileceklerini belirtmektedir.

Uçmaktelere sakinlerine dışarıdan gelen ziyaretçilere ne tür bir hizmet sunmak istersiniz diye sorulduğunda, %44'lük bir kısmı konaklama, %30'lük bir kısmı ticaret cevabını vermiştir (ekil 5.54). Bu sonuçlara göre; Uçmaktelere halkı ekoturizme katkı

sa lamak amacı ile öncelikle buradaki konaklama tesislerinin yetersizliği nedeniyle yapılabilecek en temel hizmetin ziyaretçilere konaklama imkanı sunmak olduğunu belirtmektedirler. Kendi köy evlerinin bir bölümünü bu amaç için ayırabileceklerini ve bu sayede ufak çapta yapılacak pansiyonculukla bir geçim kaynağı olabileceklerini belirtmektedirler.

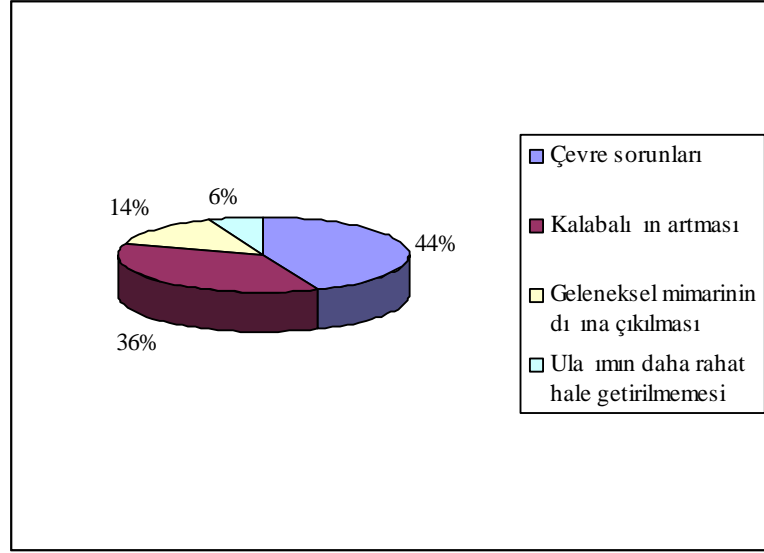
Ticareti seçenler; hediyelik eşya dükkanları gibi kendi yaptıkları ürünleri satabilecek dükkanlar ve köyde doğrudan olarak yetiştirdikleri üzüm, tütün, bal, sebze, meyve gibi mahsülleri satılabilecekleri satış marketleri oluşturmanın köy ekoturizmine katkı sağlayacağına inanmaktadırlar.

Resim 5.54. Ziyaretçilere sunulmak istenilen hizmetler

Lokanta ve rehberlik ile ziyaretçilere hizmet verebileceklerini belirten halk bu amaçla köye genellikle günübirlik olarak gelen trekking ve yamaç paraütü yapan gruplara rehberlik edebilecekleri ve bu alanlar için ihtiyaçlara yönelik büfe, restoran, lokanta gibi işletmeler kurabileceklerini belirtmektedirler. Devletten bekledikleri desteklerle trekking parkuru yakınına küçük bir tesis, yamaç paraütü alanına da güvenlik ve sosyal tesislerden oluşan birkaç birim yapılabileceklerini ayrıca sahilde bulunan kamp alanının daha kullanıma hale getirilmesi gerektiğini düşünmektedirler.

Köye gelen ziyaretçilerin ne olması durumunda buraya gelmekten vazgeçebilecekleri sorulmuş ve buna göre; yerel halkın %44'ü başta çevresel sorunlar, doğal kaynakların tahribi cevabını vermiştir. Yerel halkın %36'sı da kalabalığın artması, sessizliğin bozulması cevabını tercih etmişlerdir. %14'lük bir kısım da geleneksel mimarinin dışına çıkılması, sıradan, fabrikasyon malzeme kullanımını ve en az olarak da ulaşımın daha rahat ve konforlu hale getirilmemesi cevapları vermiştir (ekil 5.55).

ekil 5.55. Alanda ziyaretçi sayısını azaltacak nedenler

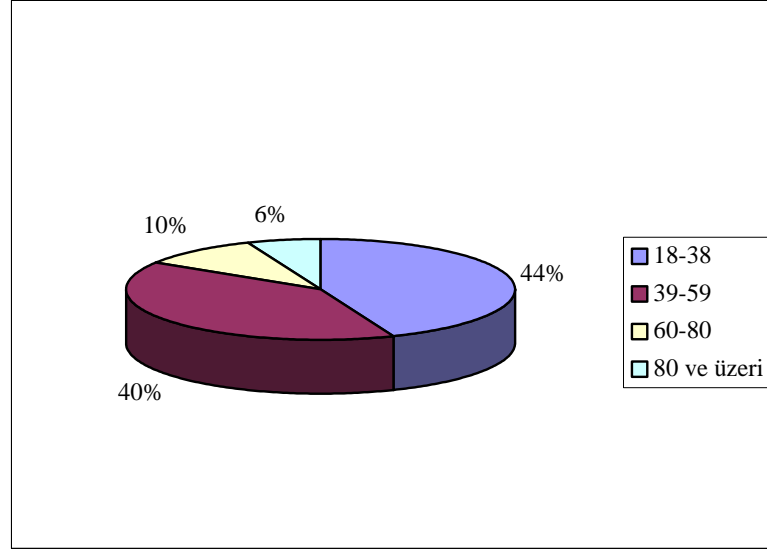
5.2.2. Ziyaretçilerle yapılan anket sonuçları

Uçmaktelere köyüne gelen 50 ziyaretçiye yapılan anketler sonucunda ortaya çıkan sonuçlar şöyledir:

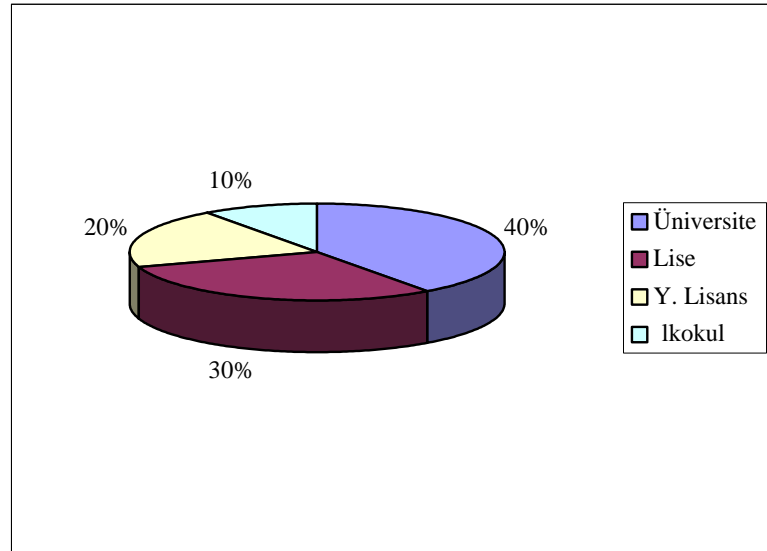
Anket çalışmasının alanın tümünde gerçekleştirilmesi sonucunda ziyaretçilerin yaş gruplarına göre dağılımları saptandı. İnanca % 44'lük bir kısmın 18 -38 yaş aralığında, % 40'luk bir kısmın 39-59 yaş aralığında, %10'luk bir kısmın 60-80 yaş aralığında ve % 6'luk bir kısmın ise 80 yaş üstünde olduğu tespit edilmiştir (ekil 5.56).

Bu ziyaretçi grubunun % 40'luk bir kısmı üniversite ya da dengi bir okul mezunu oldukları, % 30'luk bir kısmının lise tamamladıkları, %20'lik bir kısmın ise yüksek lisans ve %10'luk bir kısmında ilkokul mezunu oldukları belirlenmiştir. Ziyaretçiler genellikle

günübirlik turlara katılıp gelmektedir. Çadır alanında kalan veya alana piknik yapmak için gelen ziyaretçilerse yakın yerlerden alana gelmektedir (ekil 5.57).

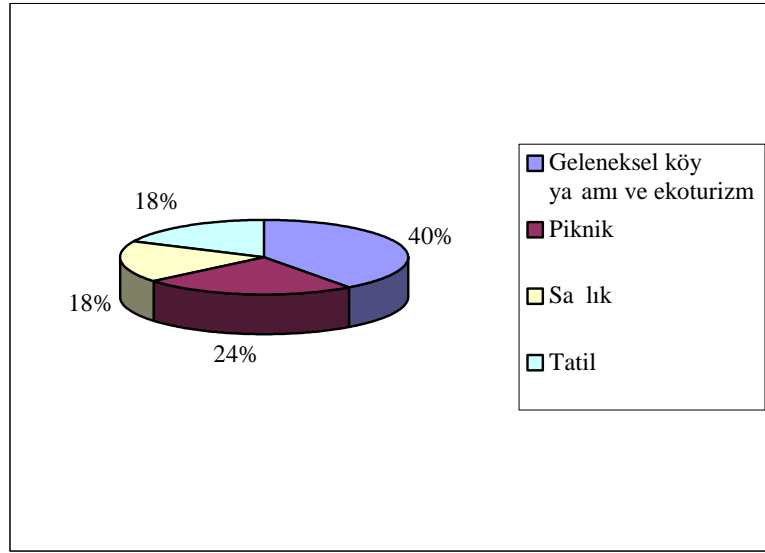
ekil 5.56. Ara tırma alanında ankete katılan ziyaretçilerin demografik dağılımları

ekil 5.57. Ara tırma alanında ankete katılan ziyaretçilerin eğitim durumları

ekil 5.58'deki grafikte ziyaretçilerin alana geli sebepleri yer almaktadır. Geleneksel ve doğal köy yaşamını gözlemleyip ekoturizm aktivitelerinde bulunmak için

gelenler ço unlukta bulunmaktadır. Bu amaçla alana gelen ziyaretçiler genellikle günübirlik turlarla gelmektedirler. Piknik için gelenler de % 24'lük bir kısımla ikinci sırad a yer almaktadır. Alana tatil için gelenler aynı zamanda temiz havası ile sa lık için de gelmektedirler.

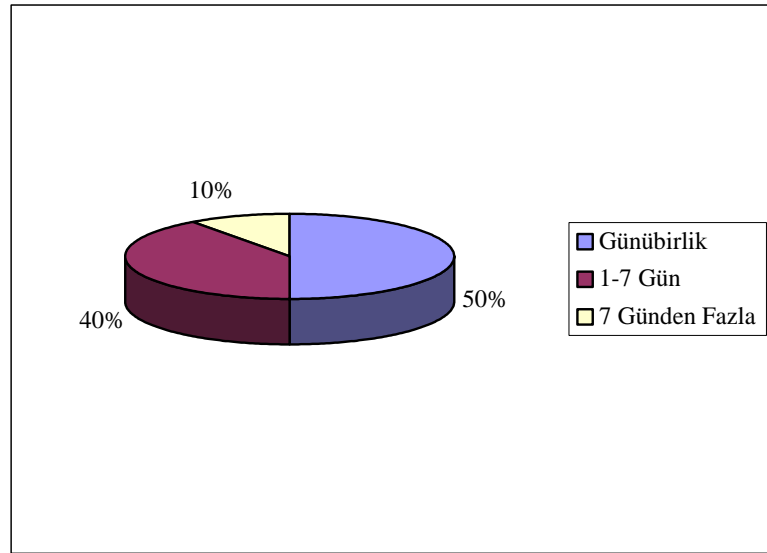
ekil 5.58. Ziyaretçilerin alana geli nedenleri

Yagüe Pearles (2002)'in spanya'da kırsal turizmi ve turist profilini ara tırdı ı çalı masında; o bölgede kökenleri bulunmayan ancak do al kaynaklar ve do a yürüyü leri, bisiklet binmek, balıkçılık gibi çe itli do a sporları için alana gelen ziyaretçileri modern kırsal turistler olarak nitelendirmi tir. Bunların dı nda alana gelenlerin büyük bir bölümü de daha önceden burada ya ayan veya akrabalık gibi nedenlerle alanla ba ları olan ziyaretçilerdir ve bunları da geleneksel kırsal turist olarak nitelendirmi tir. Uçmaktedere'ye gelen ziyaretçi profilinde de böyle bir ba lantı söz konusudur. Alana trekking, yamaç para ütü, foto rafçılık gibi nedenlerle gelen ziyaretçilerin Uçmaktedere'de kökenlerinin bulunmadı ı görülmektedir. Alana piknik için, tatil için gelen ziyaretçilerin ço u ise alanda ya ayan akrabaları ba lantısı ile veya eskiden buraya yerle en ve yazdan yazaya gelen ziyaretçiler oldu u gözlemlenmi tir.

Alana gelen ziyaretçilerin geli amaçları ve kalı süreleri kar ıla tırdı ı nda anlamlı bir ili ki saptanmı tır (ekil 5.59). Piknik yapmak ve alandaki do al ve kültürel hayatı gözlemlemek için alana geldiklerini söyleyenler günübirlik olarak alanda bulunurken, sa lık için alana geldi ini söyleyenler ço unlukla 1-7 gün arasında kalmayı tercih etmi lerdir. Tatil

yapmak için geldiklerini söyleyenler içerisinde en çok alanda kalma süresi yine 1-7 gün arasındadır. Yapılan sözlü görüşmeler sonucunda tatil yapmak için alanda bulunanlar içerisinde 7 günden fazla alanda kalacakların sayısında artış oldu u dikkat çekmektedir. Bu da alanın zamanla ekoturizm yönünden daha bilinen bir yer olmasına ve u aktiviteleri ile gerek spor gerek rekreasyon yönünde alternatif sağlanmasına bağlıdır.

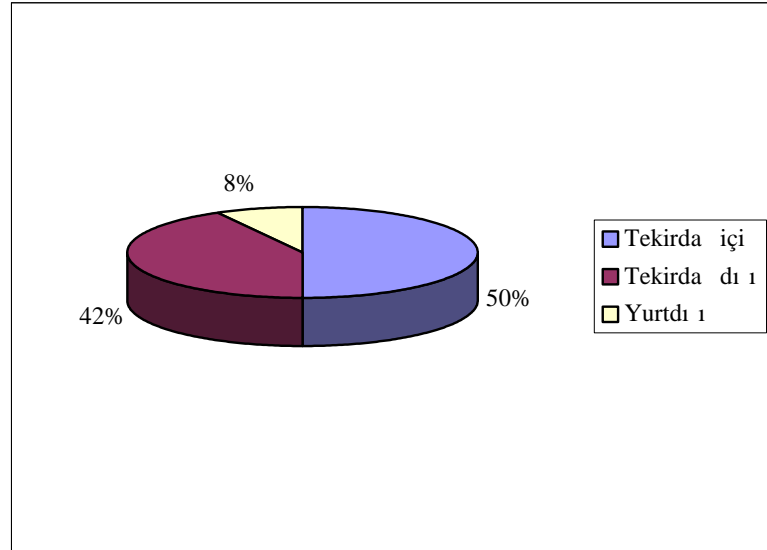
Yapılan anket çalışmalarında ziyaretçilerin alana gelme amacının daha çok geleneksel ve doğal kırsal peyzajı görmek, alandaki bitki çeşitliliklerini incelemek, doğada sporlarında bulunmak olduğu saptanmıştır. Köyün jeolojik yapısından dolayı trekking yapmaya elverişlidir ve ziyaretçilerin alanda yaptığı ekoturizm aktivitelerinin başında trekking gelmektedir. Bununla birlikte köyün dışında deniz kenarında olduğu, sessiz sakin olduğu, temiz havası ve doğal güzellikleri son olarak da alanda yamaç paraütü yapılabilmesidir.

Şekil 5.59. Ankete katılan ziyaretçilerin alanda kalma süreleri

Benzer bir şekilde alana gelen ziyaretçilerin daimi ikamet ettikleri yer ile gelme amaçları karşılaştırıldığında da görülmüştür (Şekil 5.60). Piknik yapmak ve sağlık kazanmak için alana geldiklerini söyleyenler benzer biçimde, birbirlerine yakın sayılarda Tekirdağ'dan ve dışarıdan geldiklerini belirtmişlerdir. Gözlem için geldiklerini söyleyenler içerisinde Tekirdağ'dan gelen kişilerin sayılarındaki fazlalık dikkat çekerken, tatil için geldiklerini belirten

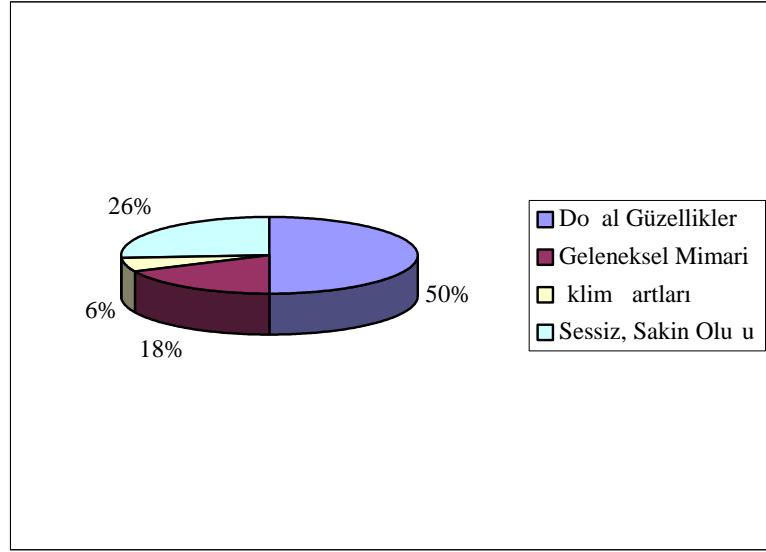
ki ilerin büyük bir ço unlu u da ehirdı ında ve daha az kesimini de yurtdı ında ya ayan Türklerden olu maktadır.

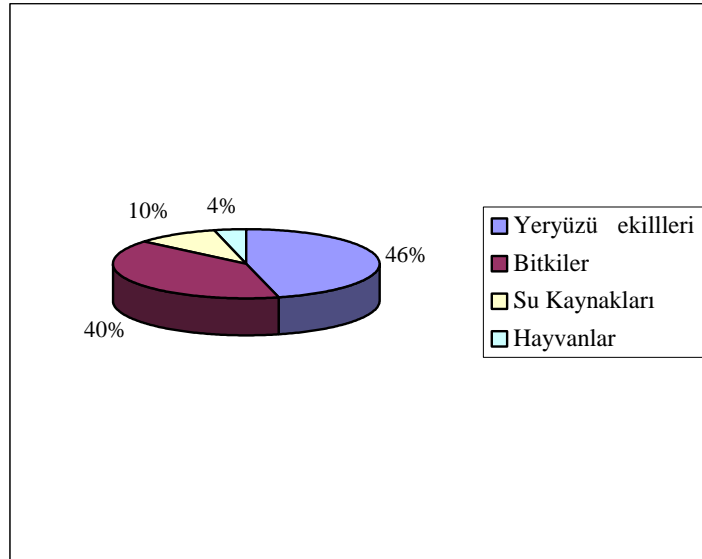
ekil 5.60. Ziyaretçilerin alana geli yerleri

Çalı ma alanında bulunan ziyaretçilere Uçmaktedere'nin en önemli özelliğinin ne oldu u soruldu unda, ankete katılanların yarısı do al güzellikleri cevabını vermiştir. Ziyaretçiler, alanın do al yapısı, konumu, jeolojik özellikleri, bitki örtüsü çe itlilikleri ve su kaynakları zenginli ği ile kırsal peyzajın güzelliklerini görmek için geldiklerini belirtmektedirler. Ziyaretçilerin büyük bir kısmı da alanın gelenksel mimarisi ile tarihi dokusundan etkilendiklerini ve bu amaçla alanı ziyaret ettiklerini belirtmektedirler (ekil 5.61).

ekil 5.62'deki grafikte alanın en önemli do al güzelliğinin ne oldu u sorusunun cevaplarına yer verilmiştir. Yerel halk alanın en önemli do al güzelliğinin öncelikle yeryüzü ekileri ve sonra da bitki örtüsü oldu unu belirtmişlerdir. Alana piknik için gelenler bitki örtüsünü ve alanın sessiz sakin olu unu, ekoturizm aktiviteleri için gelenler ise daha çok yeryüzü ekilerini i aretlemiştir. Uçmaktedere Köyü'ndeki flora zenginli ğine karş ın fauna zenginli ğine rastlanmamıştır. Bu nedenle alanın en önemli do al güzelliğ i olarak hayvanları belirtenler %4'lük bir oranda kalmıştır.

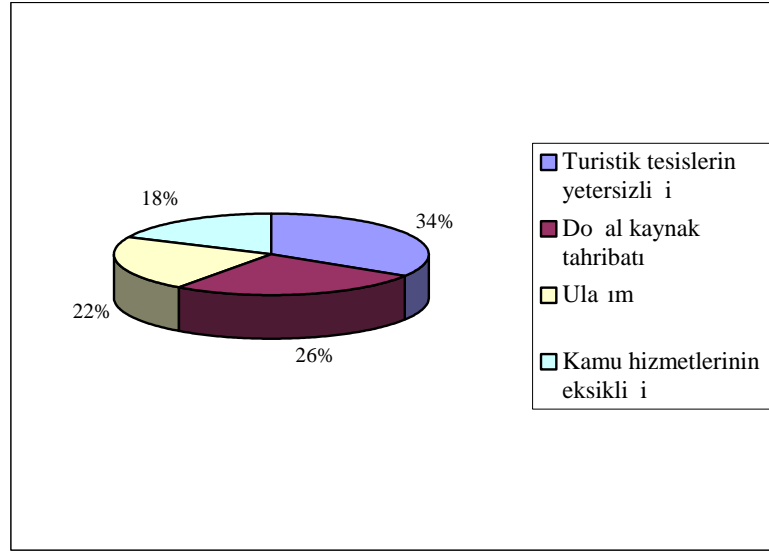
ekil 5.61. Alanın en önemli özellikleri

ekil 5.62. Alanın en önemli doğal güzellikleri

ekil 5.63'de; ziyaretçilerin alanda gördükleri en önemli soruna ait grafik verilmiştir. Ziyaretçilerden %34'ü tesislerin yetersizliği ya da yokluğunu belirtirken, %26'lık bir oran ile doğal kaynakların tahribatı ve çevre kirliliği ikinci sırada yer alırken, ulaşım %22 ile bu cevabı izlemektedir. Köye ulaşım bozuk yoldan sağlanmaktadır ve bu da köye gelen ziyaretçileri caydırmaktadır. Sahil kısmında çadır alanı vardır fakat bu alanda

kalacak ba ka bir kamp alanı veya pansiyon bulunmamaktadır. Özellikle uzak yerlerden gelen ziyaretçiler alanda konaklama imkanı olsa haftasonu için kalmayı istemektedirler. Bu nedenle devletten bir takım girişimler beklemektedirler. Kamu hizmetlerinin eksikliği ve doğal kaynakların tahribatı da %18'lik bir oranla son sırada yer almaktadır.

ekil 5.63. Ankete katılan ziyaretçilerin alanda gördü ü en önemli sorun

Ankete katılan ziyaretçilere genel olarak nasıl bir çevre de hizmet almak istedikleri soruldu unda; geleneksel mimariye uygun malzeme seçimi yapımı , planlı bir çevrede hizmet almak istedikleri ortaya çıkmı tır.

Do an (2006)'nın; Buldan'ın doğal varlıklarının değerlendirilmesi ve turizm potansiyelinin saptanması amacıyla yaptığı ı çalı mada birinci olarak kültürel değerlerin ve geleneksel mimari dokunun korunmasının altını çizmektedir. Uçmaktare köyü, tarihi dokusunu bu zamana kadar korumu olaması ile beraber son dönemlerde yapılan geleneksel köy evlerine uyumsuz modern yapılar ve dö emeler alanın ekoturizm de erini azaltıcı etki yaratmaktadır.

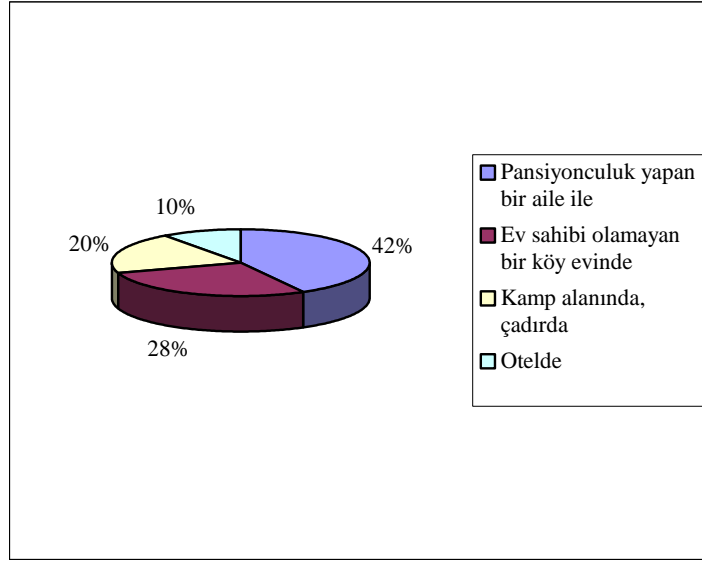
Ziyaretçilere hangi hizmetleri (devlet, yerel halk ve özel te ebbüs olmak üzere) kimden bekledikleri soruldu unda; altyapı çalı maları (yol, su, elektrik, kanalizasyon sistemi), ula tırma, sa lık, temizlik, haberle me gibi sosyal hizmetlerin, güvenli in, alı veri

için gerekli ünitelerin devlet tarafından sunulmasını bekledikleri görülmüştür. Bununla beraber yerel halkın da alı veri hizmetlerine kendi mahsulleri ve kendi yaptıkları e yalarla katılabilecekleri, rehberlik hizmetlerinin de yerel halk arasında devlet deste i ile seçilen ki ilerce yapılabilece ini belirtmişlerdir. Ziyaretçiler konaklama -dinlenme tesislerinin alanın dokusuna zarar verilmeden, pansiyondan öteye gitmeden özel te ebbüs, devlet ve yerel halkın ortak girişimleri ile yapılmasını belirtmektedirler. Do anın korunması ve sürdürülebilirli inin sa lanmasının devlet aracılı ı ile birtakım vakıflara verilmesi ve tanıtım çalı malarının da bu e kilde yapılabilece i gerek sözlü görüşmelerle gerek anketlerle ortaya çıkmaktadır.

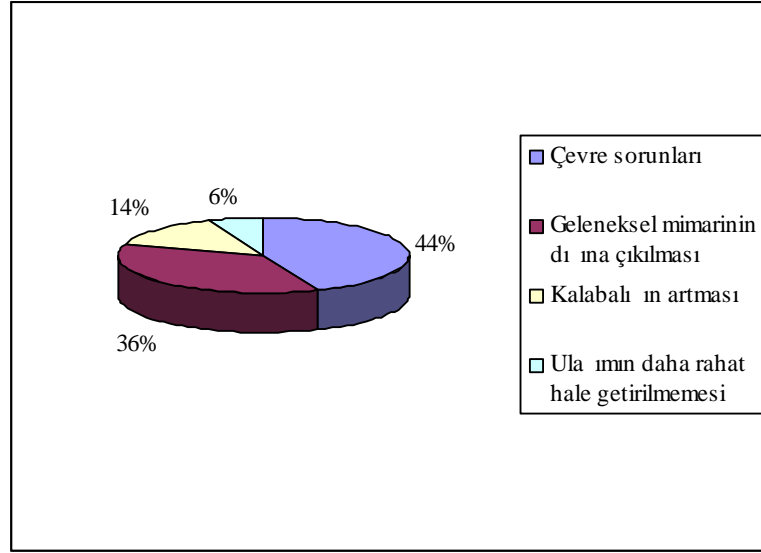
Ziyaretçiler köyün do al yapısını oldukça be enmekte ve alana geli sürelerinde köy içinde de oldukça vakit geçirmektedirler. Bazı ziyaretçiler köy evlerinde de kalmı tır. Bu evlerin pansiyonculu a uygun olabilece ini dü ünmektedirler. Bu konu ile ilgili konaklama söz konusu oldu unda nerede kalmak isteyecekleri soruldu unda, %42'si mevcut köy evlerinde, %28'i ev sahibi olmayan bir köy evinde, %20'si kamp alanında veya çadırda, %10'u da otel seçene ini i aretmişlerdir. Ziyaretçiler otel gibi büyük bir tesisin alanın do al yapısını bozacağını ve do al kaynakların tahribatına yol açacağını dü ünmektedirler (ekil 5.64).

Ziyaretçilere ne olması durumunda buraya gelmekten vazgeçebilecekleri soruldu unda, ziyaretçilerin %44'ü ancak çevresel sorunlar olu maya ba ladı ı takdirde buraya gelmekten vazgeçeceklerini belirtmişlerdir. Ayrıca ziyaretçilerin %36'lık bir kısmı da geleneksel mimarinin dı na çıkılarak alanın tarihi dokusunun yok edilmesi halinde buraya gelmekten vazgeçeceklerini belirtmişlerdir (ekil 5.65). Bu cevapları kalabalı ın artması ve ula ımın daha rahat hale getirilmemesi %14 ve %6'lık oranlarla izlemektedir.

Son olarak ziyaretçilere alana yo un olarak gelecek turistlerin köye her hangi bir zararlarının olup olmayacağı soruldu unda; büyük bir ço unluk çevre kirlili i ve alanın sessiz-sakinli inin bozulabilece i belirtilmiştir. Ancak ekoturizm bilinci yüksek ziyaretçiler, ta ıma kapasitesi a ılmadı ı durumda bu etkilerin de alanın do al yapısına zarar vermeyece ini ve bu konuda gerekli çalı maların yapılması gereklili ini eklemi lerdir.

ekil 5.64. Ziyaretçilerin konaklama ihtiyacını giderecekleri birimler

ekil 5.65. Alanda ziyaretçi sayısını azaltacak nedenler

5.3. Çalı ma Alanının Sorunlarına li kin Bulgular

Çalı ma alanının genelinde yerel halka ya adıkları alanın en önemli sorununun ne oldu u soruldu unda ula ım % 45'lik bir oranla ilk sırayı alırken, kamu hizmetlerinin eksikli i % 30'luk bir oranla ikinci, turistik tesislerin yetersizli i ya da yoklu u % 15'lik bir oranla üçüncü, do al kaynakların tahribatı ve çevre kirlili i nin ise % 10'luk bir oranla dördüncü sırayı aldı ı belirlenmi tir.

Alan genelinde bulunan ziyaretçilere buldukları alanın en önemli sorununun ne oldu u soruldu unda yerel halkın yakla ımından farklı olarak turistik tesislerin yetersizli i ya da yoklu u % 36'lık bir oranla ilk sırayı alırken, do al kaynakların tahribatı ve çevre kirlili i % 26'lık bir oranla ikinci, ula ım % 22'lik bir oranla üçüncü, kamu hizmetlerinin eksikli i ise % 18'lik bir oranla dördüncü sırada yer almı tır .

Kırzio lu (1996) Do u Anadolu Kalkınma Projesi kapsamında da yer alan Erzurum Palandöken Da ları Kı Sporları ve Turizm Planlama çalı masında planlamalar gerçekte i i takdirde alanda bulunan tesislerin çok yo un çalı aca ımı ve dolayısıyla yöenin ve yerel halkın sosyo-ekonomik gücünün artaca ına dikkat çekmektedir. Uçmakedere'de ise henüz böyle tesisler bulunmamaktadır. Alandaki ekoturizm aktivitelerini arttırmada tesisler büyük önem ta ımaktadır.

Uçmakedere Köyü'nde saptanan en temel sorun ula ım güçlü üdür. arköy – Mürefte yolundan ula ım sa lanmakta kestirme olan Tekirda - Kumba yolu kullanılmamaktadır (ekil 5.66).

Bu iki yol da da ların arasında, zamanla yapıldı ı için mıcırlı olup te hlikeler arz etmektedir (ekil 5.67). Tekirda - arköy arası yol yapım çalı maları halen devam etmektedir. Bu yol tamamlandıktan sonra köye ula ım daha rahat olacaktır.

ekil 5.66. Tekirda -Kumba üzerinden gelen yol (Özgün)

ekil 5.67. Ganos Da ları'nı çevreleyen köy yolu (Özgün)

Köyde eksikli i görülen önemli di er bir sorun da herhangi bir sa lık birimi olmayı ıdır. Bundan birkaç yıl evvel köy muhtarının ısrarı ile yapıla n küçük bir sa lık birimine doktor, hem ire tayini yapılmamı tır. Bu birim bo olarak durmaktadır. Bu nedenle köyde özellikle kı aylarında ula ım güçlükleri nedeniyle can kaybı çok olmaktadır.

Köyde okul binası da boş olarak durmakta, genç nüfusun azlığı nedeniyle yeterli sayıya ulaşamadığından okulda eğitim verilememektedir (ekil 5.68). Bu nedenle çocuklar en yakın civar köylerindeki okullara kendi imkanlarıyla gitmektedirler. Bu konu yine kış aylarında büyük sorunlar doğurmaktadır.

ekil 5.68. Köy okulu (Özgün)

Köye ulaşımını sağlayan şehir içi hattı minibüsleri bulunmaktadır. Sayıları azdır ve bu nedenle genellikle haftada birkaç kez çalışmaktadırlar.

Özellikle yaz aylarında turizm etkisi ile kalabalık olan köyde alınıp verilebilecek birimler bulunmamaktadır. Köyde sadece iki küçük bakkal vardır. Bu da sadece köy halkının zaruri ihtiyaçlarını karşılamaktadır (ekil 5.69) .

Köyde eğitim imkanı olmadığı için genç nüfus belirli bir yaştan sonra Tekirdağ'ın merkezine göç etmektedir. Çoğu köydeki yetersiz imkanlardan ve köyullardan dolayı okul eğitimini bile tamamlayamadan Tekirdağ veya Çorlu gibi il merkezlerinde çalışmaya başlamaktadırlar. Turizm gibi yöreye katkısı büyük olacak bir sektörün köye getirilmesiyle istihdam artacak ve genç nüfus erken yaşlarda buradan göç etmek zorunda kalmayacaklardır.

Uçmakedere'nin tarihinin temeli olan ve buraya miras bırakılan evler ne yazık ki yeterince korunamamaktadır. Köyde bulunan evlerin çoğu yıkılacak duruma gelmiştir. Tarihi

eser sayılan kilise harabe haline gelmiştir. Halk bu konuda bilinçli değildir. Evlerin tarihi ve kültürel değeri ya rant uğruna ya da bakımsızlıktan bu hale gelmiştir. Bu evlerin yeniden restore edilip boş olanlarında pansiyonculuk yapılması hem evleri kullanılabilir hale getirerek koruyacak hem de yöre halkına kazanç sağlayacaktır (ekil 5.70).

ekil 5.69. Köy bakkalı (<http://gezi.fotografevi.com>)

ekil 5.70. Bakımsız kalan ve yıkılan köy evlerinden görünüm (Özgün)

Uçmakedere’de klasik ta ve ah ap birle iminden olan köy evleri yava yava yerini dı ı boyalı yeni binalara bırakmaktadır. Bu da alandaki uyumu bozmakta ve tarihi yapıyı gölgelemektedir. ekil 5.71’de bu konu ile ilgili bir ev örne i görülmektedir.

Mair ve ark. (2001) ara tırmalarında turizmin ekonomik anlamda bir fayda getirmesinin yanı sıra, trafik karma ası, gürültü, geleneklerin kaybı, kırsal sakinli in tehdit edilmesi ve turizm endüstrisinde kontrolün kaybedilmesi gibi negatif etkiler de yaratabilece ini belirtmi lerdir. Uçmakedere’de de do al ve tarihi dokudan uzakla ılması bunun sonucudur.

Bir di er önemli konu da alanın do al yapısının korunamaması, yeni yapılarla alanın tarihi yapısından uzakla ılması ve bunun sonucunda kötü görü nümeler ortaya çıkmasıdır. Alanın tarihini yansıtan Arnavut kaldırımları yeni dö enmekte olan günümüz kilit parke ta ları ile hiçbir uyum arz etmemektedir. ekil 5.72’de dö eme yapılacak alan ve kilit ta ları görülmektedir.

Gürer (2003) Türkiye’de kırsal alanların korunmasına yönelik olarak yaptı ı ara tırmada, kırsal turizmde do ru uygulama araçlarının seçilmesi ve planlı yakla ımların geleneksel konut dokusunun korunması ve ya atılmasında etkin bir rol oynadı ını saptamı tır. Uçmakedere’de de tarihi konut dokusu do ru planlama yakla ımları ile korunacaktır.

ekil 5.71. Köyde yapılan yeni bir ev (Özgün)

Köye devlet veya özel teebbüslerle yapılan herhangi bir destek veya tevik olmamıtır. Kendi geçim kaynaklarını köyden salamaya çalıan halk de i en tarımsal faaliyetlerin gerisinde kalıp artık kendilerini bile idare etmekte güçlük çekmektedirler. Adeta terk edilmi bir köy gibi kalmı ve zaman zaman isteklerini dile getirdikleri halde herhangi bir yardım fonu ya da köye canlılık kazandıracak bir i gücü olu turulamam ıtır.

Do al güzellikleri ve el de memesi nedeniyle korunabilmi bu alan turizm açısından çok de erli olmasına ra men yeterli tesise sahip de ildir. Daha önceden kiralık pansiyon olarak çalı tırılması dü ünülen bir köy evi sadece tabelasıyla bo olarak durmaktadır.

ekil 5.72. Köy merkezi ve kilit parke ta ları (Özgün)

Konaklama yerleri, motel veya pansiyon ve kamp alanları kurulması, günübirlik tesisler olu turulması, büfeler, piknik alanları yapılması burada ya ayan yerel halka geçim kayna ı olacaktır. Bu tesisler için devletten destek beklenmektedir. ekil 5.73'de mevcut olan tesisler görülmektedir.

Dökmeci ve Kerimo lu (1996) ara tırmalarında, Assos gibi kültür turizmi için kaynak te kil eden yerlerin, tarihi, turistik yörelerimizin önemini vurgu layarak ülkemize ekonomik yönden katkılar sa layaca ını ve uluslar arası düzeyde tanıtımımızın yapılaca ının altını çizmektedirler.

ekil 5.73. Uçmakedere'deki günübirlik tesislerden görünümler (zgn)

6. SONUÇ ve ÖNERİLER

Bu bölümde; alanda yapılan hazırlık çalışmaları, arazi çalışmaları ve anket çalışmalarının değerlendirilmelerine ve bu sonuçlara göre alanın ekoturizm faaliyetlerini arttırmak için getirilecek önerilere yer verilmiştir.

Son yıllarda dünya genelinde turist profili; deniz-kum-güneş gibi alışılmış turizmden uzaklaşıp, doğaya, doğaya ama olana tanıyan alternatif turizm alanlarına doğru yönelmektedir. Bu kapsamda, sağlıklı yaşam ve yeni kültürler görmek isteyen ziyaretçilere, doğaseverlere, macera arayanlara yönelik alternatif turizm merkezleri olarak kırsal alanlar (köyler, yaylalar vb.) önerilmektedir. Dolayısıyla bu alanların sahip olduğu doğal özellikler, alanı has yerel ve tarımsal özellikler diğer turizm türlerine farklılık getirecek unsurlar olmaktadır.

Kırsal alanlarda yapılan turizm, insanları günlük hayatın stresinden uzaklaştırarak, doğal çevrede sağlıklı yaşam arzusunu hissettiren, kentlerin sahip olduğu sorunlardan bir süreli uzaklaşmayı sağlayan ve doğa sporları gibi farklı ekoturizm aktivitelerine olanak sağlamaktadır. Kırsal turizmin en önemli artışı ise; yöre halkının aslında uğraşları olan tarımı terk etmeden, sahip olduğu doğal, kültürel, tarihi değerleri turizme sunarak, kendilerine ek gelir sağlamak ve böylece refah düzeylerini yükseltmektir.

Çalışma alanında gerçekleştirilen ekoturizm potansiyelinin saptanmasında; yöre halkının yaşam biçimi, ihtiyaçları ve deneyimleri dikkate alınmış ve doğal kaynaklar ile kültürel kaynaklar arasında uyum sağlayan bir anlayış benimsenmiştir. Alanın kaynak özelliklerinin korunması ve yaşatılması açısından, ekoturizm kapsamında alan kullanımlarının birbirini destekleyecek şekilde gelişmesi sağlanmıştır.

Ayrıca çalışma kapsamında; literatür özeti bölümünde ayrıntılı olarak verilen turizm ve ekoturizm ile ilgili yerli ve yabancı kaynaklara ek olarak, alanda yapılan sözlü görüşmeler ve yürütülen anket değerlendirmeleri ile ekoturizm etkinlikleri için en uygun olanları saptanmıştır.

Çalışmada, araştırma alanının doğal peyzaj değerleri de göz önünde bulundurularak, belirlenen ekoturizm amaçlı kullanımlar için hangi alanlarda yer seçilmesi gerektiğine yönelik saptamalar yapılmıştır.

Do al peyzaj de erleri açısından oldukça zengin olan bölge, kültür ve tarımsal turizm açısından önemli sayılabilecek bir kullanım de erine sahiptir. Ancak mevcut planlama ve yönetim durumunun yetersizli i nedeniyle ço unlukla do a turizmi kullanımı görülmekte, bu da alanda kültürel, tarihi ve tarımsal turizmin geri planda kalmasını ve yörenin refah seviyesinin artmamasına neden olmaktadır. Bunun önemli nedenlerinden biri de alanın tanıtım eksikli idir.

Ara tırma alanının jeolojik yapısından kaynaklanan olu umlar alana ekoturizm açısından önemli bir turizm de eri katmaktadır. Aynı zamanda alan 1. dereceden fay hattı üzerinde bulunmaktadır. Fay hattının ekillendirdi i kıyı olu umları alana yapılacak yatırımları azaltacı unsur olsa da alanın do al turizm açısından önemlidir.

Ara tırma süresince, alanın do al ve kültürel özelliklerinin incelenerek ekoturizm açısından de erlendirilmesinde bazı sorun lar ve eksikliklerle de kar ıla ılmı tır. Bunlar:

Özellikle do al bitki ve hayvan varlı na ili kin daha önceden yapılmı bir çalı ma olmaması, yöntemde bu ölçütlerin sınırlı de erlendirmelere katılmalarına neden olmu tur.

Su varlı ı de erlendirilirken ver eksikli inden dolayı yapılan de erlendirmeler sınırlı kalmı tır.

Ara tırma alanı kırsal bir yerle im olması sebebiyle köy birimlerine ili kin detaylı istatistikler tutulmadı ndan gerekli olan sosyo-ekonomik verilere; arköy Belediye'sinden, yöre halkı ve ziyaretçilere yapılan anketler ve Uçmaktare Muhtarlı ı ile yapılan görü meler sonucu ula ılmı tır.

Çalı mada yapılan anketlere ili kin sonuçlar de erlendirilerek u önerilere ula ılabilir:

Anketler sonucu ortaya çıkan önemli bir sonuç ara tırma alanı genelinde yerel halkın e itim düzeyinin dü ük oldu udur. Ancak alan genelinde ya ayan yerel halkın, turizmi alanın kalkınması için en öncelik verilmesi gereken etkinlik olarak görmesi gerekli alt yapı ve e itim çalı maları tamamlandıktan sonra katılım sorununun a ılabilece inin bir göstergesidir. Genellikle ilkokul seviyesinde kalan e itim durumu, yerel halkın geçimlerini sa lamak için erken ya larda tarlalarda çalı maya ba lamaları ve zorlu kı artlarında köy yolunun kapanması ile ula ımda güçlük çekmelerinden kaynaklanmaktadır. E itim seviyesindeki bu

eksiklik, okuryazar sayısının azlığı ve turizm ile ilgili halkın bilinçsiz olması ekoturizm potansiyelini azaltmaktadır. Ekoturizm için yerel halkın bilinçli olması, ziyaretçilerin etkisi ve taşıma kapasitesi hakkında bilgi sahibi olması ayrıca ziyaretçilere rehberlik edebilmeleri gerekmektedir.

Ankete katılanlardan, köyde ekoturizm potansiyelinin artmasını istediklerini ve bu konuda kendi köy evlerini pansiyonculuğa açabileceklerini belirten yöre halkı köyde turizme yönelik bir faaliyet için teşvik veya kredi kullanmayı düşünmediklerini belirtmişlerdir. Bu da yine köy halkının bu konuda bilinçsiz olduğunu göstermektedir. Uçmakdere'de yerel halka, ekoturizm ve özellikle de pansiyonculuk hakkında bilgi verilmelidir.

Köyde genç nüfus neredeyse bulunmamaktadır. Yaş ortalaması oldukça yüksektir. Tüm alan genelinde halkın % 50'sinin 51 yaş sınırının üzerinde olduğunu da elde edilen bilgiler arasındadır. Çocuklarının eğitim için il merkezine veya daha rahat koşullar için yakın civarlara yerleştiren aileler, köydeki geçim sıkıntısı nedeniyle gittikleri yerlerden dönmemektedirler. Alana getirilecek ekoturizm kullanımları için genç, aktif nüfusa ihtiyaç olacaktır. Gerek ziyaretçilere rehberlik ederek alanı tanıtmak, gerek alanda yapılabilecek tesislerde çalışmak gerekse alanın reklamı için çeşitli faaliyetlerde görev alacak genç nüfus, alanın ekoturizmi açısından oldukça önemlidir.

Kırsal turizm geleneksel köy hayatını yansıtmamaktadır. Köy hayatı ve ekoturizm etkinlikleri birbirlerinden tamamen bağımsız bir biçimde ele alınmaktadır. Alana gelen ziyaretçilerin geleneksel hayata dair gözlemlerde bulunması oldukça zordur. Dünya üzerindeki farklı yaşam biçimlerini görmek isteyen duyarlı ve çok daha fazla para harcamaya hazır birçok yabancı olduğu da kesindir. Ancak alanda yapılan incelemelerde bu yönde bir organizasyona rastlanmamış, yapılan görüşmelerle de daha önce de rastlanılmadığı sonucuna varılmıştır. Bu da kırsal turizmde hedef kitleye ulaşmada ciddi bir sorun olduğunu, yaşla ilgili hedef kitle seçiminin yapıldığını bir göstergesidir. Ziyaretçiler arasında yapılan çalışmada eğitimle taşıma kapasitesi bilinci arasında bir doğrudan ilişki olduğu tespit edilmesinden de anlaşılacağı üzere, alana günümüzde olduğundan farklı olarak eğitim seviyesi ve çevre bilinci yüksek kişiler çekmek özellikle doğal kaynakların zarar görmesini engellemek açısından daha yararlı sonuçlar doğuracaktır.

Alana genellikle yakın yerlerden ziyaretçiler gelmektedirler. Piknik amaçlı alanı kullananlar genellikle Tekirdağ ve Arköy civarında ikamet etmektedirler. Bunun dışında

ehir dı ndan da günübirlik olarak turlarla gelen ziyaretçiler bulunmaktadır. Bu grup genellikle ekoturizm bilinci yüksek olan, alana bilinçli do a gezileri için ge len, trekking yamaç para ütü gibi do a sporlarına meraklı olan ki ilerden olu maktadır. ehirdı ndan gelenler ise genellikle haftasonu ya da daha fazla kalmaktadırlar. Ya sahil kısmında bulunan çadırılı kamp alanında ya da köyün giri indeki pansiyonda kon aklamaktadırlar. Bir de köyde evleri bulunup yurt dı nda ya ayan Türkler alana yazlıkçı olarak gelmektedirler. Bu ziyaretçiler genellikle yaz tatillerini burada de erlendirmektedirler.

Ekoturizm, temelinde mevcut do al ve kültürel kaynakları korumak ve bir bilinç düzeyi olu turarak sürdürülebilirli i sa lamak olan, bunu yaparken de alanda ya ayan yerel halka gelir bırakmayı amaçlayan bir turizm etkinli inden oldukça farklı algılanmaktadır. Hatta devletin üretti i politikalarda bile bu yanlı ı görmek mümk ündür. Sahip oldukları do al ve kültürel kaynak de erleriyle kırsal alanlar bir piknik alanından ya da mesire yerinden daha farklı ele alınmalıdır. Alanda bulunan ziyaretçilerin dikkat çekici bir kısmının piknik yapmak için gelen ziyaretçiler oldu u ve bu ki ilerın tüm ihtiyaçlarını yanlarında getirebildikleri dü ünüldü ünde, ekoturizm açısından planlanan seviyeye henüz eri ilemedi i ortaya çıkmaktadır. Altyapı eksiklikleri ve e itilmi i gücü yoklu u ba ta olmak üzere çözülmeyi bekleyen birçok sorun sa lıklı bir ekoturizm yapısının önündeki en önemli engellerdir.

Alanda yapılan anket çalı masında yerel halk da ziyaretçiler de alanın sahip oldu u en önemli özelli inin do al güzellikler oldu u ve do al güzellikler içerisinde de en önemlisinin yeryüzü ekilleri oldu unu belirtmi lerdir. Köy halkı bu cevabı alanın yerle im ekline göre verirken ziyaretçiler ise do a sporlarına elveri li yapısından dolayı vermi lerdir. Alandaki anket çalı masının sonucuna göre, yerel halk için bitkiler do al güzellikler içeris inde ikinci sırada gelirken, kullanıcılar için sessiz sakin olu u gelmektedir. Bitki örtüsü alanın ekoturizm potansiyelini arttırıcı özelliklerinin ba nda gelmektedir. Buna ra men bitkilerin ne alanda korunmasına ne de peyzaj mimarisi yoluyla mevcut tesis lerin yakın çevrelerinde sergilenmesine yönelik bir çalı ma bulunmamaktadır. Alanda korunması gereken bazı endemik taksonların da bulundu u alanda büyük gruplar halinde yapılan bitkisel tasarımların büyük ilgi uyandıracı nı söylemek mümkündür. Aynı mekanı n mevsimin farklı zamanlarında farklı görüntülere bürünmesini sa layan zengin bitki çe itlili i nedeniyle bu çalı maların ilgi çekici özelli inin sürekli olmasını sa lamakta mümkündür .

Kırsal turizm olması gereken geleneksel halinden hızla uzaklaşmakta, köy evleri geleneksel yapılarını kaybederek yüksek konfor beklentisine cevap verecek nitelikte ikincil konutlar haline almaktadır.

Yerel halkın köy evlerinin yapımında büyük ölçüde daha sağlam olduğu gerekçesi ile modern malzemeleri kullanmaya başladığı tespit edilmiştir. Sayıları gittikçe azalan geleneksel köy evlerinde oturan Uçmakdere Köyü sakinleri ise bu evlerde oturmayı büyük ölçüde daha ucuz ve kolay temin edilebilir olduğu gerekçesine dayandırmaktadırlar. Konuya ilişkin bir başka önemli sonuçta yaylalarda bulunan ziyaretçilerin tamamına yakınının geleneksel bir ortamda hizmet almak istemeleridir.

Yerel halkın turizm etkinliklerine katılımı genel olarak küçük bakkal dükkanları ve lokantaları işletmekten öteye geçememiştir. Oysa yapılan anket çalışmaları neticesinde en çok konaklama hizmeti verilmek istendiği saptanmıştır. Bu durum yerel halkın, yılın en fazla üçte birini alanda geçiren ziyaretçilerden dolayı, turizm merkezinde yasal bir işletme açmak için izinlenmesi gereken prosedürü zahmetli görmeleri ile açıklanabilir. Ayrıca alan genelinde bulunan yerel halkın büyük oranda kabileler halinde gelen yerli turist kabilelerinin alana herhangi bir zararlarının olmayacağı yönünde görüş belirtmesi henüz taşıma kapasitesi gibi önemli bir unsurdan haberdar olmadıkları, dolayısıyla turizm etkinliklerinde aktif rol almak için gerekli donanıma sahip olmadıkları ortaya çıkmıştır.

Bununla birlikte turizm merkezlerine ulaşımın daha konforlu hale getirilmesi için yapılan yol çalışmaları da ciddi çevre tahribatlarına neden olmaktadır. Önemli birer su ve temiz hava kaynağı olan köylerdeki bu ve benzer tahribatların etkileri de önemli olacaktır.

Alandaki en önemli sorunun ne olduğu konusunda yerel halk eğitim, ziyaretçiler için ulaşım cevabını vermişlerdir. Yöre halkı kırsalın çok zor şartlarda okula giden çocukları için kaygılandıklarını ve yine bu nedenle köyden göçün çok fazla olduğunu belirtmektedirler. Katılımcılar da senede birkaç kez inip çıktığı yolun daha iyi şartlarda olması gerektiğini düşünmektedirler. Ama bununla beraber alanın bu kadar korunabilmesi için yolun stabil olmasına başlamaktadırlar. Yöre halkının verdiği cevaplara göre hemen hemen ulaşım kadar önemli gördükleri diğer bir sorun da kamu hizmetleri eksikliği dir. Bununla beraber ziyaretçilere yapılan anketlerde büyük bir sonuç da turistik tesis yetersizliği olmuştur. Yerel halkın doğal kaynak tahribini en son sıradaki sorun olarak görmesi alanda bulunan yerel halkla ziyaretçilerin alanın sorunları konusunda oldukça farklı görüşlere sahip olduklarını

kanıtlamaktadır. Yerel halk daha çok konforunu dü ünme e i limindeyken ziyaretçiler alanı n do al ya amının devam ettirilmesiyle ilgilidirler.

Çalı ma alanı içerisinde gerek konaklama, gerek sa lık, gerek market gibi temel ihtiyaçların giderebilece i birimler bulunmamaktadır. Alanda ya ayan halk gibi ziyaretçiler de bu konuda alana destek beklemektedirler. Sa lık birimi bo bulunmamaktadır. Buraya bir görevli tayini gerekmektedir. Köyde yalnızca küçük bir bakkal bulunmaktadır. Bu da yetersizdir. Alanda sahil kesiminde çadırılı kamp alanı vardır. Bunun dı nda karavan alanı eklenebilir. Pansiyon i letmecili i alana gelen ziyaretçi sayısını arttırır. Köylünün de deste i ile köy evleri pansiyonculu a açılabilir. Mesire alanı, kamp alanı, piknik alanı tüm bu birimler ayrı ayrı birbirine yakın yerlerde konu landırılmalıdır.

Özellikle alana turlara katılarak günübürlük gelen ziyaretçiler trekking ve yamaç para ütü aktiviteleri için alanı tercih ederler. Trekking alanı parkuru hareketlendirilebilir. Ara ara oturma birimleri, banklarla destek verilerek dinlenme alanları olu turulabilir. Parkurun ba langıç ve biti noktasına büfe gibi birimler konulabilir. Yamaç para ütü alanının sınırları çevrilebilir. Bu alanın ziyaretçileri için bir e itmen yaz sonlarında alana getirilebilir. Yamaç para ütü alanı içerisinde uygun bir yer ayarlanarak kır restoranı tarzında bir alan ile ziyaretçilerin yeme-içme-dinlenme gereksinimleri giderilebilir. Yine sadece yamaç para ütü yapmak için alana gelen ziyaretçilere buraya yakın olarak çadır kamp alanları kurulabilir.

Uçmaktare Köyü'nde sahil kısmında yer alan ve özel sektöre kiralananan tesis haricinde çalı ma alanı sınırları içerisinde ulusal ve uluslararası turizme hizmet verebilecek donanım ve hijyenik artlara sahip ba ka bir yer bulunmamaktadır. Alanın sadece ülke içinden ve a ırlıklı olarak günübürlük olarak ziyaret edilmesinin en önemli nedenlerinden birisi de bu arz sorunudur.

Ekoturizmin amaçlarından biri olan yerel halk geçim kayna ı sa lamak için alanda halkın da kendi el u ra larını, yöresel ürünleri satabilecekleri alanlar kurulabilir. Yer yer açık kermes sisteminde yer yer de kapalı marketler tarzında küçük i letmeler kurulabilir. Yine özel te ebbüsün de katılımı ile kurulacak tesislerde personel için yerel halka görev verilebilir.

Çalı ma alanı gerek devlet gerekse özel te ebbüslerden destek görememektedir. Bu nedenle ekoturizm potansiyeli çok yüksek olan alan yeterince tanınmamakta ve yerel halk alanın bu özelliklerinden kendi refah seviye lerini yükseltmek için yararlanamamaktadırlar. Bu

konu ile ilgili ekoturizm potansiyelini azaltan başka bir neden ise; ziyaretçiler gerek devlet gerekse özel tebbüslerin katkılarıyla burada kalma sürelerini uzatacak temel ihtiyaçlardan mahrum kalmaktadırlar. 2005, 2006 ve 2007 yılları incelendi inde Tekirda 'ın di er köylerine yapılan yardımlar ve aktarılan ödenekler Uçmakdere'ye yapılandırana daha fazladır.

2007 yılına ait parke ta ı dö emeleri için Uçmakdere'ye ve di er köylere yapılan toplam ödenek 145.000,00 ytl'dir. Bunun 8.000 ytl'lik kısmı Uçmakdere Köyü'ne ayrılmı tır. Uçmakdere Köyü'ne 01/01/2007 -14/06/2007 tarihlerine ait parke ta dö eme çalı maları yardımını yapılmı tır ve alana yapılan yardımlar bununla sınırlı kalmaktadır. Alana yapılacak yardımlar alanın öncelikli ihtiyaçlarını kar ılamaya yönelik olmalıdır. Alanda yapılacak yol çalı maları gereklidir ama parke ta ı dö emesi ihtiyaçları içerisinde çok geri sıralamadır ve bu dö eme alanın tarihi dokusuna da uyum sa lamamaktadır (www.google.com).

Alanda öncelikli olarak Tekirda ve arköy üzerinden geli yolları stabil hale getirilmeli, da lardan ta dökülmelerine ve uçurum akar ı gerekli önlemler alınmalı ve levhalar arttırılmalıdır. Daha sonra köyün ekoturizm potansiyelini arttırıcı gerekli ihtiyaçlar kar ılanmalıdır. Bu ihtiyaçlar giderilirken alanın do al ve kültürel dokusu korunmalıdır.

Alanda imdiye kadar ekoturizm ile ilgili herhangi bir çalı ma veya yatırım yapılmamı tır. Ziyaretçilerin de gerek tarihi dokusu gerek do al yapısı ile oldukça ilgisini çeken bir yerle im olan köyde ekoturizm bilinci halka a ılanmamı tır.

Tekirda ve arköy için turizm açısından büyük bir potansiyele sahip olan çalı ma alanında gerekli yatırımlar yapıldı ı takdirde alanın refah seviyesi yükselecek ve Türkiye bir do a-turizm cennetini daha kazanmı olacaktır.

7. KAYNAKLAR

- Anonim (1991). World Tourism Organization. Year Book of Tourism Statistics. World Tourism Organization. Madrid, spanya.
- Anonim (1995). Tekirda Meteoroloji Müdürlü ü, “Tekirda lli 1970-2004 Yılları Arası Ortalama iklim Verileri, Tekirda .
- Anonim (1998). Convention on Biological Diversity (CBD), Report of the workshop on the ecosystem approach, 20 Mart 1998, Lilongwe, Malawi, UNEP CBD CoP4/Inf.9 .
- Anonim (1999). Küre Da ı Milli Parkı Tasarı Geli me Planı. Orman Bakanlığı ı, Milli Parklar ve Av Yaban Hayatı Genel Müdürlü ü Yayınları. UNDP/FAO, Ankara.
- Anonim (2001). Turizm Bakanlığı Yatırımlar Genel Müdürlü ü. Yatırımları Yönlendirme Dai. B k.
- Anonim (2001 a). “Tekirda lli Çevre Durum Raporu”, T.C. Tekirda Valili i Çev re l Müdürlü ü, Tekirda .
- Anonim (2003). l Tarım ve Kırsal Kalkınma Master Planlarının Hazırlanmasına Destek Projesi. Tekirda Tarım Master Planı, Tarım ve Köy leri Müdürlü ü Tekirda Tarım l Müdürlü ü, Tekirda .
- Anonim (2005). <http://www.tekirdagbelediyesi.com>.
- Anonim (2006). Türkiye statistik Yıllı ı. Türkiye statistik Kurumu (TÜ K) .
- Akpınar S (2004). Türkiye'nin Turizm Merkezlerinde Ekoturizm Yakla ımları . http://www.ceterisparibus.net/arsiv/s_akpinar.doc , 27.09.2004.
- Ashley C, Garland E (1994). Promoting Community Based Tourism Development: Why, What and How?, Research Discussion Paper 4, Department of Environmental Affairs. Namibia.
- Aysu E (1992). Do u Karadeniz Bölgesi'nde Yayla Turizminin Yapısal Sorunları. Do u Karadeniz Turizmi Konferans-Workshop. Haziran 1992. Trabzon, Bildiriler Kitabı. 39-42.
- Barut A (2004). Resort Dergisi. 24. Hotel Forum-2004. Berlin.
- Bayer M.Z (1992). Turizme Giri . stanbul.
- Bishop R.C, Ready R.C (1991) Endangered Species and The Safe Minimum Standard. American Journal of Agricultural Economics . 73, 390-412.
- Boo E (1991). Planning for Ecotourism. Parks. 2, 3, 4-9.
- Boo E (1992). The Ecotourism Boom: Planning for Development and Management. World Wildlife Fund. Washington DC. USA.
- Boonzaier E (1996). Local Responses to Conservation in the Richters veld National Park South Africa. Biodiversity and Conservation . 5, 307-314.

- Brown K, Turner R.K, Hameed H, Bateman I (1997). Environmental carrying capacity and tourism development in the Maldives and Nepal. *Environmental Conservation*. 24, 4, 316–325.
- Ceballos-Lascurain H (1991). *Tourism, Ecotourism and Protected Areas*. Parks. 2, 31-35.
- Cengiz T (2003). Bartın Uluyayla peyzaj özelliklerinin rekreasyon-turizm kullanımları açısından değerlendirilmesi üzerine bir araştırma. Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Doktora tezi, 210 syf, Ankara.
- Colding J, Folke C (1997). The relations among threatened species, their protection and taboos, *Conservation Ecology* [online], 1, 1, 6, <http://www.consecol.org/vol1/iss1/art6>, 03.04.2004.
- Cothran D. A, Cothran C. C (1998). Promise or Political Risk for Mexican Tourism. *Annals of Tourism Research*. 25, 2, (1998), 477-497.
- D'Ayala P (1995). The Problems of Island Tourism and Unstable Development. World Conference on Sustainable Tourism. Nisan 1995. Islands Canarias, Spain, 27-31.
- Deardon P, Harron S (1994). Alternative Tourism and Adaptive Change. *Annals of Tourism Research*. 21, (1994), 81–102.
- Demirel Ö, Sümerkan M.R, Erturul H (1996). Çevreye Duyarlı Planlama Kapsamında Fırtına Deresi Havzası'nın Rekreatif ve Turistik Etkinlikler Açısından Değerlendirilmesi. Türkiye'de 19. dünya ehircilik kongresümü. Sürdürülebilir Turizm; turizm planlamasının ekolojik yaklaşımları. Mimar Sinan Üniversitesi Mimarlık Fakültesi şehir ve Bölge Planlama, syf 255, st.
- Doğan E (2006). Buldan'ın Doğal Varlıklarının Değerlendirilmesi ve Turizm Potansiyeli. Bozüyük Üniversitesi Turizm İşletmeciliği Bölümü. TÜ Mimarlık Anabilim Dalı, Mimarlık Tarihi.
- Dokumacı T (2001). Tekirdağ Kentsel Sit Alanının Peyzaj Mimarlığı ve Turizm Potansiyeli Açısından Değerlendirilmesi. Ank. Üniv. Fen Bilimleri Enstitüsü Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı. (Yayımlanmamış) Yüksek Lisans Tezi, 213 Sayfa. Ankara.
- Dökmeçi V, Kerimoğlu E (1996). Küçük şehirlerde turizm potansiyeli ve Assos örneği. Türkiye'de 19. dünya ehircilik kongresümü. Sürdürülebilir Turizm; turizm planlamasının ekolojik yaklaşımları. Mimar Sinan Üniversitesi Mimarlık Fakültesi şehir ve Bölge Planlama, syf.231, st.
- Farrell T.A, Marion J.L (2001) Identifying and Assessing Ecotourism Visitor Impacts at Eight Protected Areas in Costa Rica and Belize, *Environmental Conservation*. 28, 3, (2001), 215–225.
- Goodwin H (1996). In pursuit of ecotourism. *Biodiversity and Conservation*. 5, 277–29.
- Gunn C.A (1989). *Tourism Planning*. Crane Russak Co. Inc. New York.
- Güleç S (1992). Doğu Karadeniz Bölgesi için Yeşil Turizm Planlama İlkeleri. Doğu Karadeniz Turizmi Konferans-Workshop. Haziran. Trabzon. Bildiriler Kitabı. 71 -78.

- Güleç S, Var M (1994). Ormaniçi Rekreasyon Alanlarında, Rekreasyon Ta rıma Kapasitelerinin Bulunabilmesinde Esas Olacak lke ve Kriterlerin Belirlenmesi. Karadeniz Teknik Üniversitesi Orman Fakültesi Peyzaj Mimarlı ı Bölümü. Trabzon.
- Gündüz F (2004). Çevre ve Turizmin Sürdürülebilirli i. Planlama. TMMOB ehir Plancıları Odası.
- Güngör S (2003). Bey ehir lçesi ve yakın çevresi turizm ve rekreasyon kullanımına yönelik peyzaj potansiyelinin saptanması üzerine bir ara tırma. Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Peyzaj Mimarlı ı Anabilim Dalı, Doktora tezi, Ankara .
- Gürer N (2003). Kırsal geleneksel konut dokusunun turizm ba lamında de erlendirilmesi, Cumalıkızık örne i. Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü ehir ve Bölge Planlama Ana Bilim Dalı, Yüksek lisans tezi, Ankara .
- Hutton J.M, Dickson B (2001). Conservation Out of Exploitation: A Silk Purse From A Sow's Ear. Conservation of Exploited Species. Cambridge University Pres. Cambridge. UK, 2001, 440–461.
- Hutton J.M, Leader-Williams N (2003) Sustainable Use and Incentive-Driven Conservation: Realigning Human and Conservation Interests. Oryx. 37, 2, (2003). 215–226.
- Hvenegaard G (1994). Ecotourism: A Status Report and Conc eptual Framework, The Journal of Tourism Studies. 5, 2, 24-35.
- Kaska Y (2004). Muğla-Dalaman Bölgesindeki Kıyı ve Sulak Alan Ekosisteminin Araştırılması II. Alt Projesi Araştırma Projesi Sonuç Raporu.
- Kırzıo lu I (1996). Erzurum Palandöken Da ları Kı Sporları ve Turizmi Planlama Çalışmaları. Türkiye'de 19. dünya ehircilik kollekyumu. Sürdürülebilir Turizm; turizm planlamasının ekolojik yakla ımlar. Mimarsinan Üniversitesi Mimarlık Fakültesi ehir ve Bölge Planlama, syf.246, st.
- Korkut A (1987). Trakya Bölgesi Do al Bitki Örtüsünde Peyzaj Planlama Çalışmaları Yönünden De erlendirilebilecek Bazı Bitkisel Materyalin Saptanması. Türkiye Bilimsel ve Teknik Ara tırma Kurumu Tarım ve Ormancılık Ara tırma Grubu Proje No: TOAG-581. Tekirda Ziraat Fakültesi.
- Korkut A, i man E, Erdinç L.Y, Özyavuz M (2007). 'Peyzaj Planlama Çalışmalarında Co rafi Bilgi Sistemlerinin Kullanım Olanaklarının Tekirda Kıyı eridi Örne inde ncelenmesi'.Trakya Üniversitesi Bilimsel Ara tırmalar Projesi (TÜBAP).Tekirda .
- Langholz J (1999). Exploring the effects of alternative income opportunities on rainforest use: insights from Guatemala's Maya Biosphere Reserve, Society and. Natural Resources, 12, 139–149.
- Mair H, Reid D, George W, Taylor J (2001). Planning for growth? Re -thinking the rural opportunity.Mair/Canadian Society of Extension .
- Norris R (1994). Ecotourism in the National Parks of Latin America National Parks.68,33–37.
- Olalı H (1990). Turizm Politikası ve Planlanması. Dokuz Eylül Üniversitesi İ letme Fakültesi Yayını. stanbul.

- Orlove B.S, Brush S.B (1996). Anthropology and The Conservation of Biodiversity. Annual Review of Anthropology. 25,329–352.
- Özdemir M (1992). Turizmin Türkiye'nin Sosyo-Ekonomik Yapısına Etkileri. Ankara.
- Öztürk S (2005) Kastamonu-Bartın Küre Dağları Milli Parkı'nın Rekreatif Kaynak Değerlerinin Değerlendirilmesi. Süleyman Demirel Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi. Seri:A, Sayı:2. ISSN:1302-7085. Sayfa:138-148.
- Pearce D.G (1989). Tourist Development. Longman, Harlow.UK.
- Polat A.T, Önder S (2006). Karapınar İlçesi Ve Yakın Çevresi Peyzaj Özelliklerinin Ekoturizm Kullanımları Yönünden Değerlendirilmesi Üzerine Bir Araştırma. www.ziraat.selcuk.edu.tr/dergi Selçuk Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi 20 (40): (2006) 53-64,Selçuk Üniversitesi, Ziraat Fakültesi, Peyzaj Mimarlığı Bölümü. Konya/Türkiye.
- Robinson J.G (1993). The Limits to Caring: Sustainable Living and The Loss of Biodiversity. Conservation Biology. 7, 20–28.
- Ross S, Wall G (1999). Ecotourism: Towards Congruence Between Theory and Practice, Tourism Management. 20, 123-132.
- Sarıöz ve Vardar (2007). Ekoturizm ve Bozdağ. Sayı:13(Ocak -Mart2007). Türkiye Ormancılar Derneği. Ankara.
- Steele P (1995). Ecotourism: An Economic Analysis. Journal of Sustainable Tourism. 29-43.
- enyaz A (2002). Turizm, Eko-Turizm ve Sürdürülebilir Kalkınma. Türkiye Dağları 1.Ulusal Sempozyumu. Ilgaz Dağı. Kastamonu.
- Tershy B.R, Breese D, Croll D.A (1997). Human Perturbations and Conservation Strategies for San Pedro Martir Island. Islas del Golfo de California Reserve. Mexico, Environmental Conservation. 24,3, 261 -270.
- Topay M (2003). Bartın Uluyayla peyzaj özelliklerinin rekreasyon -turizm kullanımları açısından değerlendirilmesi üzerine bir araştırma. Ankara Üniversitesi Fen Bil. Enstitüsü Doktora Tezi , 210 sayfa, Ankara.
- Valentine P (1993). Ecotourism and Nature Conservation. A Definition with Some Recent Developments in Micronesia. Tourism Management. 14, 2, 107-115.
- Wallace G, Pierce S (1996). An Evaluation of Ecotourism in Amazonas, Brazil, Annals of Tourism Research, 23, 4, 843-873.
- Weaver D.B (2001). Ecotourism as Mass Tourism: Contradiction or Reality? The Cornell Hotel and Restaurant Administration Quarterly. 42,2,104-112.
- Wells M, Brandon K (1992). People and Parks: Linking Protected Area Management with Local Communities. International Bank for Reconstruction. Washington DC.
- Wight P (1993). Ecotourism: Ethics or Eco-Sell? Journal of Travel Research. 31,3, 3-9.
- Wunder S (2000). Ecotourism and Economic Incentives An Empirical Approach. Ecological Economics. 32, 465–479.

Yague-Pearles R.M (2002). Rural Tourism In Spain. Annals of Tourism Research, Vol.29, No:4,p.p.1110, In Great Britain.

Yalçınalp E (2005). Trabzon'da Bazı Turizm Merkezleri Ölçe inde Yayla Turizminin Ekoturizm Kapsamında ncelenmesi. K.T.Ü. Fen Bilimleri Enstitüsü. Peyzaj Mimarlı 1 Ana Bilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi. Trabzon.

Yu D.W, Hendrickson T, ve Castillo A (1997). Ecotourism and Conservation in Amazonian Peru: short-term and long-term Challenges, Environmental Conservation, 24, 2, 130–138.

Ziffer K (1989). Ecotourism: The Uneasy Alliance. Conservation International. Ernst and Young. Washington DC.

www.alternatifsporlar.net

www.bookinturkey.com

www.dakap.org.tr/turizm.htm

www.depem.gov.tr

www.ecobuff.com/

www.gdrc.org/ecotour

www.gezi.fotografevi.com

www.google.com

www.kackarhatila.com/proje

www.tekirdag.gov.tr

www.tekirdagkulturturizm.gov.tr

www.turizm gazetesi.com

www.tursab.org.tr

www.wwf.org.tr.htm

www.world-tourism.org

www.wow.Turkey.com

www.yelkenokulu.com

EKLER

EK 1.

YEREL HALKA A T ANKET	Tarih:	sim:	
E itim durumu:	Cinsiyet:	Ya :	
Meslek:			
1- Köyünüzde turizme yönelik herhangi bir faaliyet için böyle bir te vik veya krediyi kullanmayı dü ünür müsünüz?			
☐ E ☐ H			
2- Sızce köyünüzün sahip oldu u en önemli özellik nedir?			
☐ Do al güzellikler ☐ klim artları ☐ Geleneksel mimari ve kullanılan malzemeler ☐ Sessiz, sakin olu u			
3- Sızce köyünüzün sahip oldu u en önemli do al güzellik nedir?			
☐ Bitkiler ☐ Hayvanlar ☐ Su kaynakları ☐ Yeryüzü ekileri			
4- Sızce köyünüzdeki en önemli sorun nedir?			
☐ Ula ım (Bozuk, plansız ve yetersiz yollar vb) ☐ Do al kaynak tahribatı ve/veya çevre kirlili i ☐ Turistik tesislerin yetersizli i/yoklu u ☐ Kamu hizmetlerinin eksikli i (Sa lık, haberle me, sosyal hizmetler vb)			
5- Köy evinizin malzemesi nedir?			
☐ Geleneksel (ta , ah ap, sac vb) ☐ Modern (Betonarme, briket, tu la vb)			
6- Bu malzemeyi seçme sebebiniz nedir?			
☐ Kolay ve ucuz temin edilebilir olması ☐ Sa lam olması ☐ Daha estetik olması ☐ Daha sıhhi (sa lıklı) olması			
7- D devlet, YH yerel halk ve ÖT dı ardan alana gelen özel te ebbüs olmak üzere; Sızce hangisi ne tür hizmetler vermelidir?			
	D	YH	ÖT
Altyapı çalı maları (yol, su, elektrik, kanalizasyon sistemi)	o	o	o
Konaklama ve dinlenme tesisleri yapılması ve i letilmesi	o	o	o
Tanıtım ve organizasyon çalı maları yapılması	o	o	o
Ula tırma	o	o	o
Do anın korunması, sürdürülebilirli in sa lanması	o	o	o
Alanı, do al ve kültürel özelliklerini tanıtıcı rehberlik hizmetleri sunulması	o	o	o
Alı veri (Hediyelik e ya, hayvansal ürünler, sebze-meyve vb)	o	o	o
Sa lık, temizlik, haberle me gibi sosyal hizmetlerin sunulması	o	o	o
Güvenlik	o	o	o
8- Dı arıdan köyünüze gelenlere ne tür hizmetler sunarak gelir elde etmeyi dü ünürsünüz?			
☐ Konaklama → <u>18 no'lu soruya geçiniz</u> ☐ Ticaret → <u>19 no'lu soruya geçiniz</u> ☐ Lokanta → <u>20 no'lu soruya geçiniz</u> ☐ Rehberlik (Alanın, bitki ve hayvanların, kültürel hayatın) → <u>20 no'lu soruya geçiniz</u>			
9- Ne tür bir konaklama hizmeti sunmak istersiniz?			
☐ Mevcut evimde pansiyonculuk yaparım ☐ Ba ka bir köy evinde pansiyonculuk yaparım ☐ Otelcilik yaparım ☐ Kamp veya karavan alanı kurarım			
10- Ne tür ticaretle u ra mak istersiniz?			

<p>☐ El yapımı - hediyelik e ya satı ı</p> <p>☐ Hayvancılık ürünleri satı ı (et, süt, peynir, yo urt vb)</p> <p>☐ Bakkal, manav gibi ticarethanelerin i letmecili i</p>
<p>11- <i>Sizce köyünüze gelen ziyaretçiler ne olması durumunda bundan vazgeçerler?</i></p>
<p>☐ Çevresel sorunlar, do al kaynakların tüketilmesi/tahribi</p> <p>☐ Geleneksel mimarinin dı na çıkılması, sıradan, fabrikasyon malzeme kullanımı</p> <p>☐ Kaliteli hizmet sunulmaması</p> <p>☐ Kalabalı ın artması, sessizli in bozulması</p> <p>☐ Ula ımın daha rahat ve konforlu hale getirilmemesi</p>
<p>12- <i>Köyünüze yo un olarak gelecek yerli ve yabancı turist kafilelerinin köyünüze herhangi bir zararlarının olabilece ini dü ünüyor musunuz?</i></p>
<p>☐ E ☐ H</p>
<p>Evet ise hangisi?</p> <p>☐ Kültürel çatı ma, kültür farklıla ması</p> <p>☐ Köyün do al yapısına (bitki, hayvan, su kaynakları vb) olumsuz etki</p> <p>☐ Çevre kirlili i</p> <p>☐ Sakinli in-sessizli in bozulması</p>

EK 2

Z YARETÇ LERE A T ANKET	Tarih:	sim:	
E itim durumu:	Cinsiyet:	Ya :	
Meslek:	Daimi ikamet yeri; Köy:	İç e: l:	
1- Alana geli sebebiniz nedir?			
☐ Piknik yapmak için ☐ Sa lık nedenleriyle (kuru, serin, temiz hava, su kaynakları vb sebeplerle) ☐ Geleneksel ve do al köy ya amını gözlemlemek için ☐ Tatil için			
2- Köyde kalı süreniz nedir?			
☐ Günübürlük ☐ 1-7 gün ☐ 7 günden fazla			
3- Bu tarihten önce de buraya gelmi miydiniz ?			
☐ E ☐ H			
4- Sızce bu alanın sahip oldu u en önemli özellik nedir?			
☐ Do al güzellikler ☐ klim artları ☐ Geleneksel mimari ve kullanılan malzemeler ☐ Sessiz, sakin olu u			
5- Sızce bu köyün sahip oldu u en önemli do al güzellik nedir?			
☐ Bitkiler ☐ Hayvanlar ☐ Su kaynakları ☐ Yeryüzü ekilleri			
6- Sızce köydeki en önemli sorun nedir?			
☐ Ula ım (Bozuk, plansız ve yetersiz yollar vb) ☐ Do al kaynak tahribatı ve/veya çevre kirlili i ☐ Turistik tesislerin yetersizli i/yoklu u ☐ Kamu hizmetlerinin eksikli i (Sa lık, haberle me, sosyal hizmetle r vb)			
7- Genel olarak nasıl bir çevre ve mekanda hizmet almak istersiniz?			
☐ Geleneksel mimariye uygun malzeme seçimi yapılmı ve planlanmı /tasarlanmı ☐ Geleneksel planlama anlayı na uyulmamı , modern, evrensel			
8- D devlet, YH yerel halk, ÖT dı ardan alana gelen özel te ebbüs olmak üzere; Sızce hangisi ne tür hizmetler vermelidir?			
	D	YH	ÖT
Altyapı çalı maları (yol, su, elektrik, kanalizasyon sistemi)	o	o	o
Konaklama ve dinlenme tesisleri yapılması ve i letilmesi	o	o	o
Tanıtım ve organizasyon çalı maları yapılması	o	o	o
Ula tırma	o	o	o
Do anın korunması, sürdürülebilirli in sa lanması	o	o	o
Alanı, do al ve kültürel özelliklerini tanıtıcı rehberlik hizmetleri sunulması	o	o	o
Alı veri (Hediyelik e ya, hayvansal ürünler, sebze -meyve vb)	o	o	o
Sa lık, temizlik, haberle me gibi sosyal hizmetlerin sunulması	o	o	o
Güvenlik	o	o	o
9- Alanda geceleme söz konusu oldu unda nerede kalmak istersiniz?			
☐ Mevcut köy evinde pansiyonculuk yapan bir aileyle ☐ Ev sahibi ailenin olmadı ı bir köy evinde ☐ Otelde ☐ Kamp alanında, çadır-uyku tulumunda			
10- Ne olması durumunda buraya tekrar gelmekten vazgeçersiniz?			
☐ Çevresel sorunlar, do al kaynakların tüketilmesi/tahribi ☐ Geleneksel mimarinin dı na çıkılması, sıradan, fabrikasyon malzeme kullanımı ☐ Kaliteli hizmet sunulamaması ☐ Kalabalı ın artması, sessizli in bozulması ☐ Ula ımın daha rahat ve konforlu hale getirilmemesi			
11- Buraya yo un olarak gelecek yerli ve yabancı turist kafilelerinin köye herhangi bir zararlarının			

<i>olabilece ini dü ünüyor musunuz?</i>	
☐ E	☐ H
Evet ise:	
☐ Kültürel çatı ma, kültür farklıla ması	
☐ Alanın do al yapısına (bitki, hayvan, su kaynakları vb) olumsuz etki	
☐ Çevre kirlili i	
☐ Sakinli in-sessizli in bozulması	

ÖZGEÇM

1984 yılında İstanbul'da doğdu. İlk öğrenimini Ambarlı İlköğretim Okulu'nda okudu. Ortaokulu Avcılar Abdulkadir Uztürk İlköğretim Okulu'nda ve liseyi de Silivri Süper Lisesi'nde tamamladı. 2001-2005 yılları arasında Abant İzzet Baysal Üniversitesi Peyzaj Mimarlığı Bölümü'nde lisans eğitimini tamamladı. 2005 yılında Namık Kemal Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Peyzaj Mimarlığı Bölümü'nde yüksek lisans öğrenimine başlayarak aynı anabilim dalında 2008 yılında yüksek lisans öğrenimini tamamladı.